

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa. Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 417 P

Poznań, wtorek dnia 12 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 11 września.

Przewrót świata i ewolucja polityczna Polski

II. Polska w Europie przedkryzysowej

Mówiąc o Europie przedkryzysowej, nie mamy na myśli Europy przedwojennej, ale tę, która zaczęła się tworzyć w czasie wojny i która po zakończeniu wojny zaczęła szybko przybierać wyraźne oblicze i pokazywać, czym być zamierza. To jej kształtowanie się byłoby niezawodnie poszło bardzo szybko, gdyby nie kryzys gospodarczy, który się okazał początkiem ogólnego przewrotu dziejowego. Tę krótkotrwałą Europę, której koniec w bliskiej przyszłości stanie się niezawodnie faktem, a która z tym faktem dotychczas nie chce się pogodzić, nazywamy tu Europą przedkryzysową.

Głównym mocarstwem tej Europy było to, co publicyści nazywają mocarstwem anonimowym, a więc żydostwo światowe, które formalnie nieobecne na konferencji pokojowej, odniosło na niej największe zwycięstwo. Wraz ze swą organizacją pomocniczą, wolnomularstwem, zapanowało już ono nad życiem gospodarczo-finance i politycznym świata i nie ukrywało, że rolę swą jako panującą pojmuje. Głównymi państwami, przez które wpływ żydostwa po zakończeniu wojny się wypowiadał, i których akcja dała zwycięstwo Żydom przy zawieraniu pokoju, była Anglja i Stany Zjednoczone Ameryki.

Tym państwu przeznaczona była przodująca rola w świecie ze względu przedewszystkiem na ich potęgę gospodarczą, na ich stanowisko, jako dwóch największych państw kapitalistycznych. W nawiasie można dodać: dwóch wielkich państw masońskich, skupiających u siebie cztery piąte masonerii całego świata. Stanowisko Anglii i Stanów Zjednoczonych w kapitalizmie nowoczesnym uczyniło te kraje magnesem dla żydostwa. Przyciągały one w ostatnich czasach coraz większą liczbę Żydów i stawały się ogniskami organizacji Żydów najbogatszych, najpotężniejszych.

Istniało obok nich państwo, które wyrosło na wielką potęgę gospodarczą i które było siedzibą najpotężniejszej organizacji żydostwa. Tem państwem były Niemcy. Zwyciężone wszakże w wojnie światowej, nie mogły one bezpośrednio po wojnie pretendować do roli przewodniej w świecie. Jednakże ludzie, którzy jako tako rozumieli to, co się działo na konferencji pokojowej i po zawarciu traktatu wersalskiego w polityce międzynarodowej, nie mogli wątpić, że ta rola w bliskiej przyszłości jest Niemcom przeznaczona.

Dla wydobywania Niemiec z poniżenia, dla przywrócenia im tego co utraciły, wreszcie dla umożliwienia im szybkiej odbudowy gospodarczej pracowano po wojnie usilnie, a głównie

Całkowity triumf aparatów RWD

Wyniki piątego krajowego konkursu turystycznego

Warszawa (PAT). W niedzielę wieczór odbyło się w sali konferencyjnej min. komunikacji uroczyste zamknięcie piątego krajowego lotniczego konkursu turystycznego oraz ogłoszenie wyników. Są one następujące: Nagrodę pierwszą w kwocie 4.000 zł zdobyła dla doświadczalnych warsztatów lotniczych załoga samolotu RWD 5, pilot por. Mieczysław Pronaszko i p. Waclaw Hański. Nagrodę drugą, 3.000 zł uzyskała dla Aerokl. Lwowskiego załoga RWD 8, pil. Szarek i p. Prószyński. Trzecią nagrodę 2.000 zł dla doświadczalnych warsztatów lotn. otrzymała załoga RWD 7, inż. pilot Drzewiecki i p. Piaskowski. Czwartą nagrodę 1.500 zł dla Aerokl. Warszawskiego przyznano RWD 5,

kap. pil. Halewski i p. Drozdowski. Nagrodę piątą, 1.000 zł dla Aeroklubu Warszawskiego dostała załoga samolotu RWD 5, pilot Wysiekiński.

Za próbę A. (ładowania w kole) pierwszą nagrodę 300 zł dla pilota zdobył Latwis, drugą 200 zł — inż. Drzewiecki. Za próbę B. (lot w obwodzie zamkniętym) pierwszą nagrodę dla pilota otrzymał p. Grzyszczyk, drugą — Wysiekiński. Za próbę D. (lot okrężny) pierwszą nagrodę dla załogi 600 zł uzyskali por. Pronaszko i Hański, drugą — 400 zł Latwis i Przysiecki, wreszcie trzecią — 200 zł inż. Grzyszczyk i Polny.

Poza tem wszyscy lotnicy, którzy ukończyli lot, otrzymali specjalne premje.

Przed interwencją St. Zjedn. na Kubie?

UWOLNIENIE OFICERÓW

Waszyngton (PAT). Według wiadomości, otrzymanych od ambasadora St. Zjd. w Hawanie, 300 oficerów armji i marynarki kubańskiej, którzy schronili się w jednym z hoteli hawańskich, otoczonych przez żołnierzy, opuściło gmach bez przelewu krwi.

Oficerowie ci uzależnili powrót do służby od przekazania władzy rządowi koncentracyjnemu z Cespedesem na czele. Kubański min. wojny w gabinecie Cespedesa zażądał formalnie od junty rządzącej przywrócenia władzy Cespedesa. Na dachu pałacu ustawiono karabiny maszynowe. Wzmocniono również straż pałacową.

FLOTA AMERYKAŃSKA W POGOTOWIU

Hawana (PAT). Sytuacja na Kubie jest w dalszym ciągu bardzo groźna. Stany Zjedn. pospiesznie ściągają tam flotę wojenną.

W obecnej chwili w pobliżu wybrzeży kubańskich znajduje się 30 amerykańskich okrętów wojennych. Sztab floty wojennej Stanów Zjd. wydał rozkaz krążownikowi i kontrtorpedowcowi odplynięcia niezwłocznie na wody kubańskie. 8 kontrtorpedowców otrzymało rozkaz pogotowia.

Grupa uzbrojonych mężczyzn dokonała rewizji w rezydencji konsula Stanów Zjd. w Hawanie, nie stosując jednak żadnych aktów gwałtu.

NOWY PREZYDENT KUBAŃSKI

Londyn (Tel. wł.) Po uroczystym wprowadzeniu w urząd nowego kubańskiego prezydenta San Martin, doszło w stolicy do demonstracji antyamerykańskich z powodu obecności na wodach kubańskich statków wojennych Stanów Zjednoczonych.

Agitatorzy obwiniali nowego prezydenta, że jest narzędziem kapitalizmu amerykańskiego. Mówcy komunistyczni ostro występowali przeciw rządowi San Martina, a korpus oficerski domagał się wprowadzenia w urząd byłego prezydenta Cespedesa. Wrzenie rewolucyjne nie ustaje.

Olbrzymi pożar w Niemczech

Splonęły 203 zabudowania — Straty wynoszą około półtora miliona marek

Berlin (PAT). Olbrzymi pożar, jaki wybuchł w miejscowości Oeschelbronn, zdołano ostatecznie zlikwidować dopiero około godz. pierwszej w nocy.

Splonęło około 203 zabudowań, w tem 83 domów mieszkalnych. Szkody wynoszą ponad 1 milj. marek. 357 osób pozostaje bez dachu nad głową.

Podczas akcji ratunkowej używano kilkakrotnie materiałów wybuchowych dla zlikwidowania szalejącego żywiołu.

Pożar powstał prawdopodobnie wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem. Właścicielkę, stodoły, w której wybuchł ogień oraz jej syna aresztowano.

tę pracę prowadziło żydostwo i masoneria. Widoczny był plan, według którego na czele świata mają stanąć Stany Zjednoczone, Anglja i Niemcy — wszystkie trzy państwa mocno zorganizowane na wewnątrz w masonerii i mocno opanowane przez Żydów. W Europie przedkryzysowej plan ten zbliżał się szybkimi krokami do całkowitej realizacji.

W takiej tu Europie znalazła się odbudowana Polska.

Człowiek, któryby, nieświadomy całkowicie spraw zakulisowych, usiłował zrozumieć politykę mocarstw zwyciężczych w sprawie polskiej po rozejmie z Niemcami, wystawiłby swą równowagę umysłową na wielkie niebezpieczeństwo. Wnioski, któreby wy-

ciągnął z tej polityki, wahałby się między twierdzeniem, że mocarstwa te dążą do odbudowania zdolnego do życia państwa polskiego, a przypuszczeniem, że celem ich jest zamordowanie Polski; po zawarciu zaś traktatu, który państwo polskie uznawał, trudno byłoby zorientować się, czy chodzi o zrobienie Polski trwałym czynnikiem polityki europejskiej, czy też tylko państwem sezonowym, któreby po zabyśnięciu na czas krótki, znikło napowrót z mapy.

Wprawdzie niezbyt wysoki poziom umysłowy kierowników polityki europejskiej, ich nierozumienie położenia Europy i nieumiejętność politycznego myślenia, wreszcie patrzenie na sprawy polityczne częste wyłącznie

przez okulary aferzysty, może dużo wytłumaczyć. Nie tłumaczy atoli wszystkiego.

Widoczna była planowa akcja, wychodząca z założenia, że w sprawie polskiej traktat wersalski poszedł dużo za daleko i że jedną z najpilniejszych rzeczy jest cofnąć to, co on zrobił. Akcja ta wychodziła głównie z Anglii i z Ameryki, ale torowała sobie drogę we wszystkich prawie krajach, nawet w sprzymierzonej z nami Francji, nawet w Czechach, tak ściśle swym położeniem z Polską związanych.

Akcja ta była zwrócona narazie przeciw naszemu Pomorzu, które nazywano eufonicznie „korytarzem gdańskim”. Ale przecież każdy, kto ma choć kawałek mózgu pod czaszką, musi rozumieć, że w położeniu geograficznym, w którym znajduje się Polska, odebranie jej Pomorza oznacza pozbawienie jej istotnej niezawisłości i skazanie na utratę jednej ziemi za drugą na rzecz Niemiec; dla Niemiec zaś nie przedstawia naprawę wartości, o ile potem nie nastąpią inne zdobycze. Akcja ta zatem prowadziła w istocie rzeczy do zniszczenia Polski.

Odbudowana tedy w wojnie światowej Polska była skazana przez największe potęgi świata powojennego na śmierć. Jest to zupełnie zrozumiałe. Jeżeli na czele świata miały stanąć Stany Zjednoczone, Anglja i Niemcy, popierające się nawzajem przeciw wszystkim innym narodom, jeśli miały one, przynajmniej pod względem gospodarczym, podzielić świat między siebie — o czym pisano otwarcie — to trzeba zrozumieć, że urzeczywistnienie planu imperjum gospodarczego Niemiec, obejmującego cały wschód Europy i znaczną część Azji, było niemożliwe bez zniszczenia Polski, i że ci, którzy mieli się dzielić światem z Niemcami, musieli pomagać Niemcom do opanowania ich części.

Zrozumiałe jest również, że w świecie, w którym tak wielką rolę przypadła Żydom, nie było miejsca na Polskę, jako na poważne, silne mocarstwo. Oddawna pieszczono w myślach żydowskich widoki na ziemię polską, jako na rezerwoar fizycznej siły żydostwa w świecie, nie pozwalający nawet przypuścić, żeby Polska mogła zostać potężnym, naprawdę samoistnym państwem, służącym celom narodu polskiego.

To też na długo przed rozbiorem Polski Żydzi współpracowali z tymi, którzy do rozbiórów dążyli. Po rozbiorach współdziałali z polityką państw dążących do osłabienia i zniszczenia narodu polskiego. Gdy traktat wersalski odbiegł znacznie w sprawie polskiej od tego, do czego oni dążyli, musieli w Europie powojennej pracować nad tem, żeby doprowadzić jak najrychlej do jego rewizji. „Kwestja korytarza” była nie mniej robotą żydowską, jak niemiecką.

ROMAN DMOWSKI.

Artykuł trzeci Romana Dmowskiego ukaże się pod tytułem:

„Kształtowanie się Europy powojennej. Początki kryzysu”.

PRZYRODA — ZDROWIE — OPIEKA SPOŁECZNA

(Poznańskie Zjazdy Lekarsko - Przyrodnicze i Wystawa)

Poznań, 11 września.

Przy wspaniałej pogodzie rozpoczęły się dzisiaj uroczystości, związane z otwarciem IV Zjazdu Związku Lekarzy Słowiańskich. Poznań potwierdził swoją opinię, już w czasie Powszechnej Wystawy Krajowej uzyskaną, że klimat jego jakoby szczególnie sprzyjał obchodom i uroczystościom publicznym; w okresie P. W. K. istotnie było nasze miasto terenem, na którym najmniej z całej Polski zanotowano opadów deszczowych i niepogody.

Podobnie zapowiadają się obecne uroczystości. Przyjazdowi gości słowiańskich sprzyjała wczoraj najpiękniejsza pogoda. Sztandary polskie i wszystkich uczestniczących narodów słowiańskich kąpią się od rana w słońcu, które ożywia ich barwy. Chorągwi jest mnóstwo; powiewają z okien, z dachów, unoszą się na lekkim wietrzyku z masztów, ustawionych na Placu Wolności i kolo terenu Wystawy przyrodniczo-lekarskiej.

Chorągiewkami są też ustrojone

tramwaje Miejskiej Kolei Elektrycznej. Wśród pasażerów napotyka się licznie uczestników wszystkich zjazdów, którzy mają w butonierkach odznaki zjazdowe, t. j. medale z brązu na białoczerwonej wstążeczce.

W mieście panuje ruch o wiele wzmógłony ponad normę i nacechowany w niemałej mierze charakterem jakby świątecznym. Należy bowiem pamiętać, że zjechali już goście nie tylko na dzisiaj rano otwarty Zjazd

Wszesłowaniańskiego Związku Lekarzy, lecz na jutrzejszy XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodniczków Polskich, oraz na kongres młodzieży medycznej krajów słowiańskich.

Wszystkie te zjazdy, z którymi łączy się wielka wystawa przyrodniczo-lekarska, powitała redakcja naszego pisma w dzisiejszym wydaniu poranem, które również zamieściło wyczerpujące informacje o przebiegu przygotowań i o szczegółach zapowiedzianych uroczystości.

WSZECHSŁOWIAŃSKI ZJAZD LEKARZY

POD LIPĄ SŁOWIAŃSKĄ

Lipa Słowiańska, znak łączności braterskiej między narodami słowiańskich szczepów, została w Poznaniu zasadzona w r. 1929, podczas Powszechnej Wystawy Krajowej. Rośnie ona, jak wiadomo, na plantacjach miejskich kolo Mostu Teatralnego. Zasadzono ją z okazji Wszesłowaniańskiego Zjazdu Śpiewackiego. Około godziny dziewiątej zbrali się pod Lipą uczestnicy IV Zjazdu Związku Lekarzy Słowiańskich. Po przemówieniu dr. Surzyńskiego jako członka komitetu zjazdowego, zakończeniem okrzykiem na cześć państw słowiańskich i ich szefów rządów, orkiestra odegrała kolejno hymny narodowe: czeski, jugosłowiański, bułgarski i polski.

W imieniu uczestników czeskich przemówił następnie prof. dr. K. Hynek z Pragi, w imieniu delegatów jugosłowiańskich dr. A. Zolokar z Lublany. Następnie uczestnicy manifestacji udali się do Auli Uniwersytetu na otwarcie Zjazdu.

W AULI UNIWERSYTETU

Estrada Auli przybrana kwiatami, sala sztandarami. Na stradzie zasiadają członkowie komitetu wykonawczego, sala zapełniona uczestnikami, oraz zaproszoną publicznością, wśród której widać bardzo wiele młodzieży, zajmującej galerje.

O godz. 10,20 zagaja otwarcie dr. Bolesław Jakimiak, prezes Wszesłowaniańskiego Związku Lekarzy, udzielając głosu prof. dr. Antoniemu Gluzińskiemu, jako honorowemu prezesowi Związku. Dr. Gluziński skreślił krótko okoliczności, w jakich Zjazd obecny dochodzi do skutku i historii zjazdów, z których obecny jest czwartym z rzędu i zakończył powitaniem delegatów słowiańskich, którzy nie szczędząc trudu przybyli do Poznania, oraz kolegów polskich. Na koniec zaznacza, że Zjazd obecny zbliży się z uroczystościami odsieczy wiedeńskiej przy której wzięły się także losy Słowiańszczyzny.

Do honorowego prezydium weszli pp. prof. Bylinow i docent dr. Moskow (Bułgarij), dr. Malik, prof. dr. Kimla i prof. dr. Irasek (Czesi), prof. dr. Ivković, dr. M. Rus i dr. Bjelusek (Jugosłowianie).

Następnie zabraj głos imieniem rządu polskiego minister dr. Hubicki, witając zebranych nie tylko jako lekarzy, lecz jako Słowian, zaznaczając potrzebę współpracy słowiańskiej i kończąc życzeniem, aby goście nasi otwarli swe serca dla Polski tak szczerze, jak ona im swe serce otworzyła. Imieniem ministerstwa oświecenia przemówił ks. dr. Żongolłowicz wyrażając radość, że zjazd odbywa się w Poznaniu, gdzie przed stu laty Karol Libelt stworzył dekalog objawów myśli słowiańskiej.

Prezes Komitetu Zjazdowego, prof. dr. Karwowski przypomniał poprzedni zjazd, odbywający się nad słowiańskim morzem Jadranu. Przedstawiając znaczenie naukowe Zjazdu, zaznaczył m. in. prof. Karwowski, że jest on objawem znamennym właśnie teraz, gdy Niemcy cofają się do średniowiecza. Słowianie akcentują rolę, jaką mogą odegrać w kulturze naukowej świata. Następnie przemawiał imieniem Uniwersytetu Poznańskiego, jako gospodarz gmachu, J. M. Rektor prof. dr. Runge.

Imieniem miasta powitał zjazd, przyjęty gorącymi oklaskami prezydent Ratajski. Zaznaczył, że porozumienie kulturalne sprzyja i przygotowuje związki polityczne, a skupienie sił pozwoli Słowiańszczyźnie odegrać

rolę poważną, jaka jej z natury rzeczy przypada. Poznań, miasto w 97 procentach rdzennie polskie, cieszy się mogącą powitać w swych murach miłych pobratymców. Słowami: „Sława wam, mili goście“ zakończył prez. Ratajski swoją, hucznie oklaskami uwieczoną przemowę.

Zaczęły się przemówienia gości słowiańskich. Imieniem Czechów zabraj głos prof. dr. Kimla, rektor Uniw. Karola w Pradze i przedstawiciel rządu Czechosłowacji, minister zdrowia publicznego, dr. Prohaska. Imieniem lekarzy Jugosłowian przemawiał prezes dr. Ivković, imieniem Uniw. w Beogradzie prof. dr. Džordžević i Uniw. w Zagrzebiu prof. dr. Popović. Imieniem Bułgarów zabraj głos docent dr. Moskow. Wreszcie prof. Kreński mówił imieniem uczonych rosyjskich na emigracji.

Na zakończenie otwarcia został wygłoszony wykład, który opracowała Państwowa Szkoła Higieny w Warszawie, oraz prof. St. Ciechanowski z Krakowa. Odczyt ma tytuł „Wole na ziemiach słowiańskich“. Wygłaszali go kolejno b. minister zdrowia dr. Chodźko oraz prof. dr. St. Ciechanowski. Wykład był ilustrowany licznymi tablicami, które rozwieszono na estradzie. Na tem uroczyste otwarcie zostało zakończone i uczestnicy udali się na wspólne śniadanie do Bazaru.

WIECZOREK ZAPOZNAWCZY

Przed dzisiejszym otwarciem Wszesłowaniańskiego Zjazdu Lekarzy odbył się wczoraj wieczór zapoznawczy, urządzony w „Adrii“, na który przybyli licznie goście słowiańscy i polski świat lekarski. Honory domu sprawowali członkowie Komitetu Organizacyjnego z niezmordowanym prezesem, prof. dr. A. Karwowskim, sekretarzem komitetu dr. Jonscherem i kierownikiem sekcji wystawowej dr. R. Matuszewskim.

Sala zapełniła się uczestnikami, wśród których zasiedli przy stolikach m. in.: senator dr. Ivković z Beogradu, prezes delegacji jugosłowiańskiej, dalej prof. dr. Kimla z Pragi, rektor Uniwersytetu Karola, inż. Markowski z Sofji wraz z żoną, która jest pierwszym w Bułgarij doktorom medycyny-kobietą, minister Prohaska z Pragi, dr. Kątyńska, prezes związku lekarzy czechosłowackich, dr. Malik, wiceprezes tegoż związku, dr. Irasek, prof. Uniw. Karola w Pradze i wiele innych znakomitości słowiańskiego świata medycyny.

Wśród ożywionej rozmowy spożyto kolację przy osobnych stolikach, poczem rozpoczęły się tańce. Wieczór zapoznawczy, spędzony wśród miłej i serdecznej atmosfery braterstwa słowiańskiego, udał się w całej pełni i wybornie zapoczątkował wielkie święto nauki słowiańskiej.

DZISIEJSZE OBRADY ZJAZDU

Po wspólnym śniadaniu w hotelu Bazar, wyznaczonym na godz. 13, rozpoczęły się popołudniowe obrady Zjazdu, mianowicie posiedzenie plenarne, na którym ma wygłosić prof. dr. L. Hirschfeld z Warszawy odczyt pt. „Grupy krwi w medycynie sądowej“.

Zjazd zostanie zamknięty w czwartek, 14 września, w związku z trzecim posiedzeniem plenarnym XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodniczków Polskich w Hali Reprezentacyjnej Targów Poznańskich, które rozpocznie się o godzinie 9 zrana.

Ostatnie uderzenia młotka

(Przed wystawą przyrodniczo-lekarską.)

Gmachy wystawowe, przytykające do ul. Marsz. Focha i ul. Bukowskiej promienieją świeżością farby. Nową toaletę gmachów codopiero skończono. Ciemne linje podkreślają ramy okien, odcinając się od jasno-kremowych płaszczyzn długich ścian. Jesienna toaleta jest już drugą z rzędu w tym roku. Pierwsza, wiosenna, nakładana z okazji Międzynarodowych Targów w maju r. b., już mocno wypłowiła i traci jakby starą modę. — A gdy się organizuje wystawę pod hasłem zdrowia, na pierwszym planie musi królować czystość, ład i porządek.

Na smukłych masztach przed halą reprezentacyjną już łopocą barwy narodowe. U stóp masztów toczą się wciąż jeszcze wozy i samochody, załadowane eksponatami. Szybkie, sprawne ramiona robotników znoszą ciężkie paki do wnętrza hal wystawowych. Przez otwarte drzwi hallu reprezentacyjnego widać krzątających się robotników. Rozstawiają krzesła; na estradzie kończy się ostatnie dekoracje zielenią i makatami.

„Wstęp wzbroniony“ — z temi słowy zastępuje drogę porządkowy u jednej z bram do hali przy ul. Bukowskiej. Jednak dla prasy robi się wszędzie wyjątki; tak jest i w tym wypadku. Dawna hala przemysłu włókienniczego na P. W. K. huczy niby wielki ul. Ruch wszędzie szalony. Ciągłe trzeba mieć się na baczności, aby nie zderzyć się z tragarzami dźwigającymi drabiny, ruszowania, belki, części dekoracji, drewniane pudła, waly materiałów zdobniczych i t. p. Wręcz nie do wiary, ilu ludzi tu się kręci. Nie przeszkadzają sobie, każdy bowiem pilnuje wyznaczonej pracy, aby na czas skończyć powierzone stoisko. Rytm pracy podkreśla huk młotków, akompaniuje mu skrzyp kół w wózków, rozwożących eksponaty po stoiskach.

Natomiast w ciszy i skupieniu pracuje się w tej części, gdzie wojsko przy-

gotowuje swoją wystawę. Mniej tu cywilów, a więcej ludzi w mundurach. Wśród oficerów, dyrygujących pracami, raz poraz widzi się ciemnoczerwone patki, noszone, jak wiadomo, przez lekarzy. Pierwszy rzut oka na stoiska wojska pozwała wysnuć wniosek, że eksponaty, tu pokazywane, będą się zaliczały do najciekawszych.

Prawie gotowy jest wielki pawilon wystawowy, ciągnący się wzdłuż ulicy Marsz. Focha. Rozłożyły się tu wszystkie uczelnie polskie, demonstrujące wieloletnie wyniki wiedzy medycznej. Również i tu panuje cisza, właściwa gabinetom naukowym. Gros pracy przy rozmieszczeniu preparatów wykonują doświadczeni asystenci, odkurzając poraz ostatni objekty wystawowe, aby je potem przymknąć w szklanych gablotach. Po drugiej stronie placu św. Marka montują swoje stoiska firmy, związane z medycyną i farmacją. I tu, podobnie jak w hali włókienniczej, stawia się dziesiątki stoisk, już teraz barwnych, choć dopiero w polowie gotowych. I ta cisza będzie niewątpliwie należała do najbardziej uczęszczanych działów wystawy.

Tymczasem na wielkim dziedzińcu pracuje kilkudziesięciu robotników. Wyrównują zagłębienia, grążąją wielką powierzchnię, po której rozsypują żółty żwir. Za dwie, trzy godziny, i te prace będą skończone.

W wielkiej hali maszyn rozbijają namioty harcerze. Tam wolno tylko zajrzeć przez drzwi, bo harcerz czuwający u progu krótkim: „Nie wolno!“ zamyka wstęp do tego rajy młodzieży. Trzeba więc poczekać do jutra południa, kiedy dla całego Poznania otworzą się podwoje wystawy. Jakże inaczej będzie wyglądało to wszystko, co dzisiaj dopiero rodzi się w tumanach pyłu w nieustannym stuk młotów i w pocie setek ludzi, oddających wszystkie siły, rozum i wolę, aby punktualnie wykończyć poznańską wystawę.

Przed jutrzejszym otwarciem wystawy

Otwarcie wystawy odbędzie się, jak wiadomo, jutro o godz. 12,30 w południe, a dokona go Prezydent Rzplitej, który dzisiaj przybywa samochodem do Poznania. Prezydent Mościcki weźmie udział w otwarciu XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodniczków, które odbędzie się jutro w Auli Uniwersytetu i o godzinie 12,30 odjedzie do westybulu reprezentacyjnego wystawy, gdzie po wysłuchaniu przemówienia prezydenta Ratajskiego i przewodniczącego sekcji naukowej wystawy, dr. R. Matuszewskiego dokona otwarcia wystawy. O godz. 18 przybędzie Prezydent Rzplitej na stadion miejski przy Błoniach Wildeckich, gdzie przyjmie defiladę organizacji sportowych. W nocy odjedzie Prezydent Rzplitej do Warszawy.

ODDZIAŁ WYSTAWY W KOŚCIANIE

Jak już parokrotnie donosiliśmy, XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodniczków Polskich sięgnie jedną z swych sekcji, mianowicie psychiatryczną, do Kościana, gdzie znajduje się Wojewódzki Zakład Psychiatryczny. Sekcja psychiatryczna będzie tam odbywała obrady, równocześnie otwartą tam zostanie jutro specjalna wystawa psychiatryczno-lekarska, o której obszernie informacje podaliśmy w n-rze sobotnim (415) „Kurjera Poznańskiego“.

NA MARGINESIE

BULGARZY JAKO OBSERWATORZY

W związku ze Zjazdem Lekarzy Słowiańskich, należy zaznaczyć, że lekarze bułgarscy urzędowo do Wszesłowaniańskiego Związku Lekarzy nie należą. Przybyli też do Poznania w charakterze „obserwatorów“, mówiąc terminem utartym w polityce. Prawdopodobnie na zjeździe obecnym zdecydowały się ostatecznie ich przystąpienie do Związku. Zjazd obecny powinienby właściwie odbywać się w Sofji, lecz wskutek nieprzystąpienia Bułgarów do Związku projekt ten musiał upaść. Polska zaś, na cztery wogóle Zjazdy lekarzy słowiańskich, gości dwa, gdyż pierwszy wogóle, odbyty w r. 1927, miał za teren Warszawę.

ECHA PROCESU GORGONOWEJ

Na dzisiejszym popołudniowym plenarnym posiedzeniu IV Zjazdu Związku Lekarzy Słowiańskich ma wygłosić prof. dr. Hirschfeld z Warszawy odczyt p. t.: „Grupy krwi w medycynie sądowej“.

Temat ten był niezbyt dawno bezpośrednio aktualnym dla czytelników pism, gdyż w nazbyt głośnym procesie Rity Gorgonowej wywiązała się obszerna, parudniowa dyskusja na temat śladów krwi, mających w tym procesie decydujące znaczenie — a w dyskusji tej uczestniczył jako rzeczoznawca właśnie prof. dr. Hirschfeld. Kontrowersje były wtedy dość silne, a dzisiejszy prelegent zabierał w nich głos wielokrotnie, broniąc swojej tezy. Wydaje się przeto prawdopodobnym, że w wykładzie dzisiejszym użytkuje także materiał, zebrany przez siebie do orzeczenia we wspomnianym procesie.

Zjazd, który się nie odbył

IV Zjazd Lekarzy i Przyrodników w Poznaniu, aczkolwiek czysto naukowy, był jednak dla rządu pruskiego zbyt silnym podkreśleniem łączności wszystkich rozdartych części naszej ojczyzny i Słowian wogóle i dlatego też władze pruskie cofnęły pozwolenie na odbycie następnego (VIII z kolei) zjazdu w Poznaniu, który miał się odbyć w r. 1898. Nastąpiło to prawie w ostatniej chwili, gdyż zjazd był wyznaczony na pierwsze dni sierpnia, a zakaz prezydium policji doręczono Komitetowi dopiero 4 czerwca. W historycznym tym dokumencie zagrożono nawet wydaleniem policyjnym „obcokrajowców”, którzyby przybyli na zjazd. Komitet organizacyjny odwołał się od tej decyzji do ministra spraw wewnętrznych, godząc się na przelożenie zjazdu na wrzesień i składając dalsze zapewnienia, że zjazd w swych obradach i przemówieniach nie wykroczy poza ramy rozpraw naukowych. W piśmie tem podkreślono też słusznie niestosowność owej groźby policyjnego wydalenia w stosunku do „profesorów uniwersytetu, radców państwowych i nadwornych, urzędników municypalnych itd.”. Ministerstwo jednak nie cofnęło zakazu policyjnego.

W tych warunkach zjazd nie mógł się odbyć. Komitet odwołał zjazd, zakładając jednak „stanowczy protest

przeciw takiemu traktowaniu nauki i jej reprezentantów”.

Cała sprawa była przykra i bolesna, zjazd bowiem zapowiadał się świetnie, zgłoszono aż 287 referatów.

Jako niezwykle dokument pozostał wydrukowany przez komitet organizacyjny program tego zjazdu, który się „nie odbył”. Na wieczną rzecz pamiętkę podajemy fotografię okładki tego programu.

I minęło zaledwie lat trzydzieści i pięć; zakazy i rozporządzenia, kordony i granice rozsypany się w proch, a prawa zapisane w sercu i sumieniu ludów, raz jeszcze zmartwychwstały i sprawiedliwości dziejowej stało się zadość. I przewodniczący komitetu organizacyjnego owego niedoszedłego zjazdu, Heliodor Świącicki, lekarz - społecznik, lekarz - esteta, jedna z świątlejszych postaci nietylko świata lekarskiego, ale i całego społeczeństwa wielkopolskiego ostatnich czasów, stał się organizatorem i długoletnim rektorem Uniwersytetu Poznańskiego. Dla uczczenia jego zasług Uniwersytet Poznański wmurował w swym gmachu (Coll. minus) tablicę, której fotografię załączamy, a Komitet Organizacyjny obecnego. XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich umieścił jego podobiznę na odznace zjazdowej.

Zawiadomienie.

Komitet gospodarczy VIII. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich w Poznaniu podaje niniejszem do wiadomości, że w chwili, gdy program niniejszy był już pod prasą, otrzymał Komitet z królewskiego prezydium policji pismo następujące:

„Euer Hochwohlgebornen theile ich ergebnis mit, dass aus allgemeinen polizeilichen Gründen die Theilnahme von Ausländern an dem bevorstehenden Congresse polnischer Aerzte und Naturforcher unzulässig erscheint und das ich deshalb alle Ausländer, welche sich zu demselben einfinden sollten, im Wege polizeilichen Zwanges des Landes verweisen würde.

Ich stelle hiernach weitere Veranlassung dem Ermessen des Comitees ergebnis anheim.

v. Hellmann”

W obce takiego niespodziewanego zakazu Komitet gospodarczy VIII Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich przestął do ministerium spraw wewnętrznych w Berlinie memorał, w którym wykazuje bezpodstawność zakazu i prosi o zniesienie tegoż. Minister w odpowiedzi swojej, którą wraz z memorałem Komitetu umieszczamy w załączniku przy końcu niniejszego programu, potwierdził zakaz poznański i uniemożliwił przez to odbycie się Zjazdu w Poznaniu w Sierpniu względnie we Wrześniu rb.

Tak więc zamiast witać Was, Szanowni Goście, i cieszyć się, że wspólnie z Wami w czasie Zjazdu dla dobra nauki pracować będziemy, rozgoryczeni musimy Was odprosić!

Dr. Heliodor Świącicki,
prezes Zjazdu

Dr. Artur Jaruntowski,
generálny sekretarz

O czwartym zjeździe lekarzy...

W drugie święto Zielonych Świątek, dnia 2 czerwca r. 1884 rozpoczął swoje obrady w Poznaniu czwarty zjazd lekarzy i przyrodników polskich. Po nabożeństwie w kaplicy królewskiej katedry poznańskiej zjazd został otwarty w Teatrze Polskim przez znakomitego okulistę, dra Bolesława Wicherkiewicza. Imieniem obywatelstwa poznańskiego witał zgromadzonych Antoni Krzyżanowski, budowniczy, który zbudował Bazar. Na przewodniczącego zjazdu obrano dra Szokalskiego, profesora niegdyś warszawskiej Szkoły Głównej. Zastępców przewodniczącego było 8, wśród nich dr. Józef Majer, prezes krakowskiej Akademii Umiejętności, dwóch Czechów z Pragi: Janowski i Maixner, oraz hr. August Cieszkowski, autor „Ojeze Nasz”, interesujący się żywo naukami przyrodniczymi.

Czechów wyróżniano wszędzie. Na obiedzie, urządzonym tegoż dnia wieczorem w Bazarze, witał ich w języku czeskim dr. Teofil Kaczorowski z Poznania. Odpowiedział również po czesku dr. Chodounsky z Pragi. Po obiedzie udano się na koncert do ogrodu Trypolskiego. Następnego dnia, 3-go czerwca był bal w Bazarze, a w środę, dnia 4 czerwca, urządzono ucztę pożegnálną w hotelu francuskim. Wybitny historyk, Kazimierz Jarochoński, wzniosł zdrowie prezesa Akademii. Józefa Majera, wśród hucznych oklasków uczestników. Po uczcie udano się do teatru na przedstawienie Zalewskiego „Góra nasi”. Teatr nie mógł pomieścić wszystkich gości, chociaż orkiestra ustąpiła im swego miejsca i grała za kulisami. Przedstawienie samo było liche, obsada była fatalna. Najgorzej spisała się Łastowiecka w roli Wandzi: „ani ruchy, ani głos jej nie dopisują i tylko na śmiech się wystawia”, pisze ówczesny „Orędownik”.

Nazajutrz, dnia 5 czerwca, wyruszyli wszyscy uczestnicy zjazdu do Gniezna,

o stamtąd przez Trzemeszno, Mogilno i Inowrocław do Kruszwicy. Na dworcu gnieźnieńskim witała gości orkiestra pieśnią „Kiedy ranne wstają zorze”; na cześć gości czeskich odegrano pieśń „Kde domov muj”. Imieniem miasta Gniezna przemówił dr. Kazimierz Krasicki, witaając przedewszystkiem Czechów na miejscu, w którym Lech, brat Czecha, znalazł gniazdo orłów białych. Wzywając do wspólnej i zgodnej pracy na wszystkich polach, zapewniał Krasicki, że przyrodnicy polscy nie są materialistami. Po śniadaniu udano się z dworca 50 ekwipażami do katedry. „Bogurodzica”, którą po zwiedzeniu katedry wraz z księżmi miejscowymi odśpiewano, wywarła „silne wrażenie na słuchaczach, a wdzięczność ich za tę serdeczną ucztę duchową wielką”.

Ruszono w dalszą drogę. Na dworcu trzemeszeńskim, mimo, że pociąg, wiozący gości, nie stawał, zebrało się obywatelstwo, aby im zgotować owację; dziewczęje w bieli rzuciły im kwiaty i wieńce. Potem witało ich Mogilno. Na dworcu inowrocławskim czekało na gości 100 ustrojonych kwiatami i zielenią powozów i wozów drabiniastych.

Odtąd, oprócz sprawozdań w gazetach ówczesnych, służy nam jako źródło „Księga zwiedzających wieżę kruszwicką”, podarowana Bibliotece Raczyńskich, za pośrednictwem „Działu kultury i sztuki” „Kurjera Poznańskiego” przez ks. prob. Polanowskiego w Tuchnie na Kujawach. Na stronie 6 tego rękopisu znajdujemy wiersz, którym dr. Rakowski, lekarz inowrocławski, witał gości na dworcu. „Wiec witajcie z nad Mołdawy Posły miłych czeskich braci”, wołał do lekarzy i przyrodników praskich. Następnie udano się z orkiestrą do solanek. W domu kuracyjnym urządzono śniadanie na 300 osób. „Całe Kujawy przyjmują przybyłych z zapalem”, pisze „Orędownik”.

Po przyjeździe do Kruszwicy zwię-

dzono najpierw kolegiatę, niegdyś katedrę. Poczem powitał gości, imieniem obywatelstwa kujawskiego, Alfons Mośczeński i zaprosił na wyspę, na której stoi wieża; ustąpił jej na ów dzień właściciel Niemiec. Przemówienie Mośczeńskiego zostało wpisane do księgi, znajdującej się obecnie w Bibliotece Raczyńskich. Mówca witał pracowników na niwie „najważniejszej z nauk” i dziękował im za to, że przyjechali zająć „do kolebki naszej rodowej kolebki narodu, mającego za sobą 1300 lat historii. Dziś naród ten już nie walczy orężem. Zrozumiał, że przeznaczeniem jego jest „światłem, onotą, pracą stać się narodem nad inne narody”, inną dziś walczy bronią, „ale zawsze w tym samym pracuje kierunku”. Zrozumieł, że „najwyższą mądrością dla człowieka jest religia”. Jaki zaś jest obraz społeczeństwa tutejszego? Wejrzyjcie na wieżę kruszwicką. Zbudowana jest z różnych cegieł, większych i mniejszych. Spodnie warstwy dźwigają największe ciężary; „ale wszystkie spojone są ze sobą silnym kitem, który nie pozwala, ażeby się wcisnął jako rozkładowy pierwiastek i niszczył tę jednolitą całość; dlatego też stoimy silnie i, da Bóg, przetrwamy wszystkie burze”.

Przemówił także redaktor „Kurjera Poznańskiego”, ks. dr. Antoni Kantekki, aby zapewnić lekarzy i przyrodników, że Kościół nie odnosi się do nich z nieufnością lub niechęcią. Wszak rozpoczynając zjazd nabożeństwem i modlitwą u grobów naszych pierwszych królów w katedrze poznańskiej, dali dowód, że dochowują „wiary przodków, którzy, czy to w polu, czy w domu, zawżdy wszelkie prace swoje od Boga rozpoczynali”. To stateczne trwanie przy wierze przodków zbliża ich, „kwiat ludzi uczonych”, do ludu polskiego, który ich za to serdecznie kocha, widząc, że, badając „wspaniałe dzieła” przyrody, nie zapominają o ich Stwórcy, że, spiesząc do chorych, pamiętają zawsze o Tym, „co sam jeden goi rany duszy i źródłem jest pociechy w niedoli”. „Zszywajcie to, co w ustroju naszym społecznym podarte, gojcie i zablizniajcie, co zakrwawione, leczcie, co chore i słabe. Dokażcie tego, jeżeli się silnie złączycie z ludem, jeśli w tym polskim płocie staniecie jako silne kołki, około których mocno splecie się ten chróst ludu polskiego, co wyłegł na wasze powitanie”.

Później odbyła się wspólna uczta pod namiotami. Przemówień było wiele. Dr. Rakowski wierszem wznosił toast „Miłości, Nadziei i Wiary”, August Sochacki z Krańnika zelektryzował wszystkich improwizowanymi krakowiakami, wierszem przemówił także Józef Kościelski, a oprócz nich zabierali głos: Majer, Szokalski, Franciszek Dobrowolski, Józef Kusztełan, dwóch Brzeskich, Tomasz Kozłowski. Przemówił i chłop kujawski, było słowiańskie obnoszenie po wyspie; były mowy na cześć Czechów. Z radością zauważono, że na uczcie był i „Rusin Malicki”. — W dro-

Prof. dr. Adam Karwowski, prezes Komitetu Zjazdowego.

dze powrotnej żegnano ch znowu uroczyście w Inowrocławiu, Trzemesznie i Gnieźnie, gdzie nawet ognie palono.

Uczestnicy zjazdu byli tem wszystkim zachwyceni. Zwłaszcza Poznań „wystąpił zaprawdę z królewskim przyjęciem”; „a jeśli się zważy na rzeczywistość biedę polskiego społeczeństwa, na istoty ścisłe, na jaki się szlachta po wsiach i wogóle obywatele ziemscy skarżą, to trzeba powiedzieć, że to przyjęcie było — bohaterским wysiłkiem”. Czem się to tłumaczy? Otóż przedewszystkiem uciskiem narodowym, pod którym wszystko żyje w zaleźnieniu. Od czasu do czasu musi nastąpić jednak pewne odprężenie i to przy okazjach takich, jak ów czwarty zjazd przyrodników. Wszak nawet z przyjazdu śpiewaczki operowej Reszkówny prasa poznańska uczyniła, jak pisze „Orędownik”, sprawę narodową. Zjazd lekarzy nie mógł stać się demonstracją narodową, dowiódł jednakże, iż zwłaszcza w Małopolsce nauka polska stoi na wyżynie, z czego wynika, że Polak, mając chociaż trochę swobody narodowej, z łatwością dotrzymuje kroku innym cywilizowanym narodom.

DR. A. WOJTKOWSKI.

Stronnictwo Narodowe

KOŁO JEŻYCE

Plenarne zebranie z referatem p. posła Witkowskiego odbędzie się we wtorek, 12 b. m. o godz. 20 w sali p. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego nr. 18.

Wszystkich członków o punktualne przybycie prosi Zarząd.

Austria i Szwajcaria

Front austriacki zwrócony przeciw Niemcom trzyma się, ale na tyłach tego frontu zaczyna się coś psuć. Oznaką słabnącego oporu ze strony rządu kanclerza Dollfussa w walce z rządem Hitlera są pojawiające się ostatnio pogłoski w prasie europejskiej o chęci Dollfussa podania się do dymisji. Zamiaru swego nie wprowadza kanclerz w czyn ze względów jakoby wewnętrzno-politycznych, jak twierdzą źródła angielskie, gdyż obawia się skutków, któreby mogła pociągnąć za sobą tak istotna i zasadnicza zmiana w składzie rządu austriackiego.

Symptomatyczne dla zobrazowania sytuacji obecnej w Austrii są artykuły „Daily Express” i „Manchester Guardian”, które stwierdzają wzrost wpływów hitlerowskich wśród ludności Austrii, zwłaszcza w Styrii i Karyntii. Nawet wśród Heimwehry, która uchodzi za podporę rządu Dollfussa, mają pono zdobywać sobie nastroje proniemieckie zbyt dużo miejsca. Do przesunięcia się sympatii, któremi cieszył się dotąd rząd Dollfussa wśród większej części ludności, miało się przyczynić też w dużej mierze pogorszenie się sytuacji gospodarczej, będącej — zdaniem pewnych kół — skutkiem wojny celnej i turystycznej, istniejącej między Rzeszą a Austrią.

Rozkład wtargnął też w szeregi rządowe, do gabinetu kanclerza; i tu znajdują się zwolennicy zawarcia kompromisu z Rzeszą i poczynienia ustępstw stronnictwu narodowych socjalistów w samej Austrii. Pesymizm „Daily Expressu” posuwa się tak daleko, iż, zdaniem korespondenta tego pisma, gdyby w Austrii odbyły się obecnie wybory do parlamentu, dałyby one około 50 proc. głosów i mandatów narodowym socjalistom, którzy zostaliby w ten sposób najsilniejszą grupą parlamentarną.

Walka Austrii o swoją niezależność polityczno-państwową jest przedmiotem gorącego zainteresowania wielu państw, dla których nieobojętną będzie rzeczą, czy Austrija zostanie satelitą i wasalem Niemiec, czy też utrzyma się na swoim stanowisku dotychczasowo-

wem. A to już wkracza jako zagadnienie w dziedzinę polityki międzynarodowej.

Ta sama kwestja, ten sam problemat zajmuje obecnie gorąco opinię publiczną, prasę i koła rządowe w Szwajcarii, gdzie czynione są pewne zabiegi o zdobycie szerszych mas ludności w kantonach niemieckich dla idei „anschlusssu” z Rzeszą, jako macierzą wszystkich mówiących po niemiecku odłamów ludzkości, bez względu na ich przynależność państwową.

Propaganda narodowych socjalistów w Szwajcarii szła z początku w żywym tempie i znalazła jakgdyby żywszy oddźwięk. Udało się centrali niemieckiej założyć w Szwajcarii 13 sekcji, które tworzyły ogólną grupę polityczną. Organem prasowym tej grupy było wychodzące w Zurichu pismo p. n. „Reichsdeutsche”. Trzon tej organizacji politycznej stanowili Niemcy z Rzeszy. Zaopatrywana hojnie w środki materialne przez centralę partyjną w Berlinie, grupa szwajcarska prowadziła ożywioną i szeroko sięgającą propagandę w duchu zjednoczenia żywołów niemieckich w Szwajcarii z macierzą, z Rzeszą. Dla łatwiejszego propagowania swego programu, posługiwało się kierownictwo grupy hasłami pangermanistycznymi. Obecnie, pod wpływem z jednej strony wydarzeń na froncie austriackim, z drugiej zaś niezwykle częstych incydentów na pograniczu szwajcarsko-niemieckim, nastąpiła w Szwajcarii bardzo silna reakcja przeciw działalności grupy hitlerowskiej i rozległy się nawoływania ze wszystkich stron, bez różnicy odłamów partyjnych, do przedsięwzięcia energicznych kroków w obronie całości terytorium Związku Szwajcarskiego, któremu groziłoby bezwzględnie rozpadnięcie się i zabór, gdyby dążenia i hasła anschlussowe ze strony Niemiec miały zostać urzeczywistnione w kantonach niemieckich.

Tak więc Austria i Szwajcaria stały się obecnie przedmiotem zainteresowania świata politycznego.

E. R.

Zjazd prawników słowiańskich w Bratysławie

Bratysława, 9 września.

W piątek, dnia 7 bm. przybyły pierwsze delegacje związków prawników słowiańskich na kongres, który niebawem rozpocznie się w Bratysławie. Pierwsza przybyła delegacja polska. Bierze w niej udział 50 prawników. Po odegraniu narodowych hymnów, polskiego i czechosłowackiego, gości polskich powitali przewodniczący czechosłowacko-polskiego towarzystwa w Bratysławie gen. Szejnark, wicekonsul polski Jakubski oraz generalny sekretarz kongresu, dr. Barzinka. Imieniem polskiej delegacji odpowiedział przewodniczący delegacji prezes Sądu Najwyższego w Warszawie, dr. Supiński. W dwie godziny później przybyły do Bratysławy delegacje jugosłowiańska i bułgarska, które powitali przedstawiciele towarzystwa czechosłowacko-jugosłowiańskiego, względem czechosłowacko-bułgarskiego, jak również przedstawiciele sfer oficjalnych, m. in. general Szejnark.

Tego samego dnia, t. j. w piątek, 7 września, odbyła się uroczysta promocja doktorów honorowych uniwersytetu Komensky'ego w Bratysławie. W uroczystości uczestniczył również czechosłowacki minister oświaty dr. Iwan Derer oraz wybitni prawnicy.

Uniwersytet w Bratysławie nadał dyplomy doktorów honorowych wybitnym prawnikom słowiańskim, a mianowicie dr. St. Bobczewowi, profesorowi historii prawa słowiańskiego na uniwersytecie w Sofji, dr. Przemysławowi Romanowi Dąbkowskiemu, profesorowi historii prawa polskiego na uniwersytecie lwowskim, dr. Met. Dolencowi, prof. prawa karnego na uniwersytecie w Lublanie, dr. Slobodanowi Jowanowiczowi, profesorowi prawa konstytucyjnego na uniwersytecie w Belgradzie, i dr. Kazimierzowi Kumanieckiemu, profesorowi prawa administracyjnego na uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Pierwsi trzej byli obecni na uroczystości. Wniosek promocji przedstawił dziekan wydziału prawa uniwersytetu bratysławskiego prof. dr. Orel, jako promotor funkcjonował prof. dr. Horna. O znaczeniu działalności naukowej promowanych uczonych przemawiali prof. dr. Milota, prof. dr. Lasztowka i prof. dr. Bäuscher.

Po południu obradował zjazd młodych prawników, na którym przemawiał prof. dr. Hilarowicz z Warszawy, po-

zem otwarto zebrania różnych słowiańskich stowarzyszeń prawników. Wieczorem odbyło się uroczyste przedstawienie w Teatrze Narodowym w Bratysławie. Wystawiono narodową operę ceską Fryderyka Smetany „Sprzedana Narzeczona”.

Praga (PAT). W teatryku narodowym słowackim w Bratysławie nastąpiło uroczyste otwarcie pierwszego Zjazdu Prawników Słowiańskich. Na otwarciu obecni byli m. in. czechosłowacki minister sprawiedliwości Meisner, który reprezentował rząd Czechosłowacji, minister oświaty Derer, prezydent krajowy Słowaczyny Orszagh, prezydent miasta Bratysławy Krno, dalej szereg delegatów z Polski, Bułgarii, Czechosłowacji i Jugosławii oraz wielka ilość gości.

Zjazd zagajony został przemówieniem prof. Kumanieckiego, transmitowanym przez radio z Krakowa na salę obrad kongresu, ponieważ prof. Kumaniecki, będąc chory, nie mógł osobiście zjazdu otworzyć. Po odegraniu hymnów narodowych polskiego, jugosłowiańskiego, czechosłowackiego i bułgarskiego, przewodniczący zjazdu w zastępstwie prof. Kumanieckiego, prof. Bobczew z Sofji wygłosił przemówienie inauguracyjne, poczem przemówił minister sprawiedliwości dr. Meisner, który imieniem rządu czechosłowackiego złożył życzenia owocnej pracy uczestnikom zjazdu, oświadczając m. in.: Znaczenie zjazdu polega nie tylko na ogólnym charakterze prawniczym kongresu, lecz zjazd ma także inne znaczenie. Mianowicie zbrali się tutaj prawnicy, naukowcy i praktycy różnych narodów słowiańskich, jest to tembardziej godne podkreślenia, że większa część tych narodów aż do ukończenia wojny światowej skreślona była z listy narodów niepodległych. Prawnicy słowiańscy mają sposobność pokazać światu, że swoją znajomością i bystrością prawniczą dorównują w zupełności wszystkim innym. Minister zakończył, iż w czasie, kiedy narody słowiańskie są przedmiotem specjalnej uwagi państw sąsiednich, tego rodzaju zbliżenie posiada szczególną wartość.

Praga (PAT). Wczoraj zakończone zostały obrady zjazdu prawników państw słowiańskich w Bratysławie. Uchwalono szereg rezolucyj, opracowanych przez komisję zjazdową. Członkowie zjazdu wyjechali dzisiaj do Wiednia na uroczystości odsieczy Wiednia, poczem powrócą do Pragi.

LISTY Z BYDGOSZCZY

Tajemnice i — ogony

Kiedy się dziś mówi o sprawach teatralnych, to należałoby ściszać głos zupełnie tak, jakgdyby się rozmawiało w pokoju chorego. Teatr bowiem już od dawna jest chory, bardzo chory, tak nawet chory, że właściwie już dawno powinien był umrzeć. Jeżeli jednak mimo wszystko jeszcze żyje, to jest to poprostu cud, a nie rezultat niezliczonych konsyliów i zabiegów przeróżnych znawców od desek scenicznych. Ci bowiem „deskoznawcy” także zresztą machnęli już ręką, a jeżeli jeszcze zabierają głos, to już tylko po to, aby dać wyraz zdziwieniu, że scena jeszcze nie położyła się na „amen” pomiędzy czterema deskami. W każdym razie bardzo jest wszędzie źle z teatrami, a już najgorzej to chyba w okresie „ogonów”. Ogonem nazywają aktorzy ten żalony czas, kiedy to, szumnie zaczęty sezon, kończy się w ten sposób, że do teatru chodzą już tylko aktorzy. Nie wszyscy zresztą, bo część z nich wyjechała na bezpłatne urlopy, część umknęła przed wierzycielami. Reszta zaś robi co może, aby przed pustymi krzesłami położyć pokolei wszystkie sztuki, które się już pokładły w pełni sezonu. Trudno, sezon trzeba przecież jakoś skończyć.

Choć — pono, w tym roku, w niektórych teatrach sezon nie skończył się wcale. Niektóre dyrekcje odcięły swym sezonem ogony i basta. Teatr bydgoski jednak postanowił po bohaterku walczyć o swój ogon do ostatka. Dramat wprawdzie dostał wakacje, ale na placu boju pozostała operetka. Miły Boże! Żeby to tak samo można zrobić i w życiu. Wystać wszelki dramat na wakacje i pozostawić operetkę. Byłoby tak pięknie. Prima-donna, wino, pieniądze wóród. Tańce, uśmiechy, muzyka. Niestety, pięknie jest tylko z widowni. Kapryśna, uśmiechnięta, roztańczona i czarująca primadonna, tuż za kulisami, załamuje ręce z rozpacz, rozmyślając nad swą najbliższą przyszłością. Piakałaby się chciało gorzkimi łzami od tego rozmyślenia, a tu już na scenę iść trzeba, i śpiewać radośnie, tańczyć, śmiać się.

O jakże puste, są tragiczne słowa arji z „Pajaców”:

„Choćby ci więc zabrali ukochaną — Śmieć się pajacu — a tłum oklaski ci da”...

Wielka mi rzecz: „zabrali ukochaną”. Takiej ukochanej z operetki zabierają dziś wszystko. Gażę, toalety, a może i teatr. A w zamian za to tłum nie da jej nawet oklasków, bo jeszcze się nie zdarzyło, aby klaskał tłum — pustych krzesel.

Tak rozmyślając, nagle ograniczy współzuciem, postanowiłem sobie udać się do teatru, wleźć pomiędzy krzesła i klaskać aż do upadłego. Nic innego dać nie mogę, dam więc chociaż oklaski, w zamian za bohaterskie wytrwanie, aż do samego końca ogona.

Poszedłem — i zdumiałem się. Byłem przecież tyle razy w bydgoskim teatrze. I oto w pełni sezonu. Sezon był w pełni, ale teatr przeważnie nie bardzo. A tymczasem teraz, kiedy teatr odrabia już tylko ogony — taki tłum!

Na scenie szła: „Kobieta, która wie czego chce”. Miła operetka Straussa i nic więcej. Cóż więc spowodowało, że ogon stał się nagle taki niezwykle, taki puszysty?

Otóż kilka lat temu, zadebjudowała na bydgoskiej scenie panna Obarska. Sympatyczne to państwo urodziło się wprawdzie we Wrześni, ale późniejszymi laty tak się żyło, tak się zrosło z Bydgoszczą, że ją Nadbrdziańska Wenecja uważa już całkiem za swoją. Ola Obarska, to jest właśnie taka kobieta, a raczej kobietka, która wie czego chce, a Warszawianki prawie z reguły, zupełnie tego nie wiedzą. Więc im tam złotowłosa Bydgoszczanka zaimponowała swą energią i konsekwencją. A Bydgoszcz jest bardzo czuła na cudze uznanie dla swoich. Kiedy się więc dowiedziała o warszawskim sukcesie swej przybranej córki, przysłała tłumnie do teatru, aby się osobiście pod tem warszawskiem uznaniem podpisać. Obok miłego gościa, niemniej zresztą życzliwie przyjmowała swą stałą znajomą, p. Korabiankę, kreującą rolę tytułową. Bo też ta ostatnia, to aktor bardzo pięknej klasy. Dobry aktor i w dodatku pełna temperamentu Lwowianka! To aż nadto, jak na jedną czarującą osobkę.

Ponoć opuszcza Bydgoszcz. Ona i cała gromadka jej koleżanek i kolegów. Czemu? Będzie nam jej tu bardzo brak. A kto przyjdzie w zamian?

Nikt nic nie wie. Dyrektor Stoma-

milczy jak zakłęty. A nad wejściem za kulisy szczerzy zęby groźny napis: „Wstęp surowo wzbroniony!”

Wzbroniony, ale nie nam, czytelnikom „Kurjera Poznańskiego”. My już znajdziemy zakłęcie, aby się rozwarły, a choćby tylko uchyliły tajemnicze drzwi. Raz, dwa, trzy — i — już. Już jesteśmy w tajemniczym świecie kulis. Posłuchajcie, co one szepta: „Reżyser Korecki z żoną przechodzi do Poznania, do Teatru Polskiego. Szkoda, tyle lat, z pożytkiem pracowali państwo Koreccy dla naszej sceny. — Sliczną i utalentowaną Zosię Barwińską uwidły nam Katowice. Najzdolniejszy z młodych, Tatariewicz, poszedł do Wilna. Bożyszczę Bydgoszczanek Zayenda, zajęty będzie odtąd przez Warszawianki Olendzki też. Takeśmy go tu lubili, a także nas bestia zdradził. No, trudno! Ale co będzie z nami? My chcemy mieć zdolnych aktorów, chcemy mieć dobry teatr.

Dyrektor Stoma patrzy groźnie i nic nie mówi. Więc mu przyrzekamy, że będziemy odtąd do teatru chodzić często i tłumnie. Że nie będziemy ani ganić, ani kapryścić. I na dramat też pójdziemy. Niech nam tylko da dobry teatr.

Uwierzył. Raz jeszcze. Ostatni raz. Więc zaprosi dla nas: Starego, pocciwego Dowmuntę i sympatyczną, coraz pełniej śpiewającą Hanieł Wańską i Niewiarowicza, artystę pięknej marki; no i wielu innych. A sezon rozpoczyna „Przyjaciele” Fredry.

„Przyjaciele”. Niech to będzie dobry omen. Daje nam Stoma tę sztukę, abyśmy się stali przyjaciółmi teatru. Dajmy mu więc przyjaźń. I wwrównajmy w ten sposób zaległości. Boć to przecież wiadomo, że — teatr bóg oski więcej daje — niż mu dają.

MAT.

Nareszcie zmiana na lepsze.

Należy zanotować rzeczywistą poprawę stosunków, skoro można nabyć 150 szt. najdoskonalszych gilz „Prima Aida” po cenie 40 gr.

Fabryka Aida, która zdobyła się na to, by wydać najlepszy gatunek towaru po najniższej cenie, zasługuje tem samem na ogólne uznanie.

Nie będzie redukcji mężatek w szkolnictwie

Jak donoszą, w dniu 8 b. m. odbyło się posiedzenie zarządu Związku Nauczycielstwa Polskiego, na którym m. in. poruszono sprawę redukcji mężatek w szkolnictwie.

Prezydium Związku zakomunikowało, że redukcja mężatek w szkolnictwie, według informacji z autorytatywnego źródła, są w chwili obecnej nieaktualne.

Konfiskata „Pod Pręglarza”

W sobotę został skonfiskowany nr. 24 organu antyzydowskiego „Pod Pręglarza”, wydawanego przez p. Janę Kuliga. Konfiskatę zastosowano do artykułu wstępnego oraz do kilku notatek, zawartych w tym numerze.

Mapa turystyczna

Wydział turystyki ministerstwa komunikacji przygotowuje mapę turystyczną dla Beskidów Zachodnich, Tatr i Wybrzeża Morskiego.

Mapa będzie wykonana w 5 kolorach i zawierać ma następujące dane: koleje i kolejki ważne dla turystów, wszystkie stacje kolejowe, stanowiące punkt wyjścia na szlaki turystyczne, miejscowości z ruinami zamków, zabytkami architektonicznymi, z osobliwościami przyrody, słynne z pięknych strojów ludowych lub wyrobów sztuki ludowej, posiadające muzea i zbiory sztuki, wszystkie ważniejsze miejsca odprawy, ważniejsze kopalnie i ośrodki przemysłowe, drogi bite, a na wschodzie i trakt, z zaznaczeniem stałej komunikacji autobusowej, graniczne urzędy celne, ważniejsze pasma i szczyty górskie, z zaznaczeniem wszystkich schronisk i ważniejszych ścieżek turystycznych granice konwencyjne pasa turystycznego w Polsce i Czechosłowacji, lasy, parki natury i rezerwat, rzeki, kanały, jeziora, z zaznaczeniem linii żeglugi osobowej i przystani pasażerskich dla statków.

Naruszanie umowy zbiorowej we włókiennictwie

Łódź (Tel. wł.) Ze Zgierza donosi (z): Rezultatem znanego wiosennego strajku w przemyśle włókienniczym okręgu łódzkiego była umowa zbiorowa, podpisana przez przedstawicieli warstw robotniczych i przemysłowych, oraz przez fabrykantów niezrzeszonych.

Honorowanie warunków trwało niedługo. Nie przestrzegano zarówno punktów umowy, dotyczących wysokości płacy, jak i czasu pracy. Ponieważ jeszcze dodatkowo panuje zastój we włókiennictwie, płace zatem szybko wróciły do norm przedstrajkowych, a nawet niższych. W tym stanie rzeczy przystąpiono do bezwzględnej walki z nieprzestrzegającymi umowę.

Przez sąd starościński w Zgierzu skazani zostali: Mojżesz Posnersohn — 2 miesiące, Berek Klecki — 1 miesiąc,

Aron Abramowicz, Eljasz Abramowicz, Szmuel Benet, Lajzer Czupnik, Jakób Gutstadt, Abram Pocięgiel, Abram Szmulewicz, Benjamin Zelman — na 2 tygodnie, Izaak Eljasz, Wolf Geliebter, Mojżesz Gutkind, Matys Hurwicz, Dawid Praszkiar — na 1 tydzień bezwzględnego aresztu. Za przekroczenie 8-godzinnego dnia pracy ukarano cały szereg osób grzywnami od 25 do 300 zł.

W dalszym ciągu przeprowadzono inspekcje i obserwacje oraz sporządzono protokoły w Aleksandrowie, koło Łodzi i w Zgierzu, za nieprzestrzeganie 8-godzinnego dnia pracy. Energetyczna akcja w tym kierunku napotyka na przeszkody ze strony fabrykantów, którzy wystawiają swoje postępowanie, meldujące o zbliżającej się komisji inspekcyjnej.

Żyd organizuje wycieczki polskie

Słuszne skargi pasażerów „Kościszki” w związku z ostatnią podróżą do Szwecji — Zdzierstwo — Prowokacyjne objaśnienie Polaków po... niemiecku

Gdynia (Tel. wł.) Pasażerowie statku „Kościszka”, który powrócił ostatnio z wycieczki do Sztokholmu, gremjalnie narzekają na organizację i cenę wycieczek, urządzonych dla nich w stolicy Szwecji. Chociaż turystami byli wyłącznie Polacy, przewodnicy udzielali wszystkich objaśnień w języku niemieckim. Za bardzo niekosztowną wycieczkę do Upsali pobrano od nich po 22 zł.

Okazuje się, że wycieczki w Sztokholmie dla polskich turystów ze statku „Kościszka” organizował z ramienia „Wagons-Lits-Cook” w Warszawie Żyd Zeldin. Dziwić się należy, że

dyrekcja linii Gdynia—Ameryka, mimo tylu przykrych doświadczeń, oddaje nadal organizację wycieczek lądowych zagranicę w ręce ludzi niepowołanych.

Niedawno piętnowaliśmy niemieckich przewodników agencji Butkisa w Kopenhadze, a teraz ta sama historia powtarza się znowu w Sztokholmie. Niedociągnięcie tem dziwnejsze, że co do samej podróży na statkach „P. T. O.” pasażerowie nie mają dosyć słów pochwały, a w wycieczce do Sztokholmu brał udział generalny dyrektor linii Gdynia—Ameryka p. Leszczyński. S. B.

Zuchwały napad rabunkowy w stolicy

Włamanie do kasy towarowej na dworcu głównym w Warszawie — Rabusie zabrali prawdopodobnie około 30 tys. zł

Warszawa (Tel. wł.) W nocy z soboty na niedzielę dokonano zuchwałego włamania do kasy towarowej na dworcu głównym.

Włamywacze obezwładnili wartownika Karolaka, który pełnił służbę, związaali go i rozpruli kasę ogniotrwałą. Ilości zrabowanych pieniędzy jeszcze nie ustalono, ponieważ wczoraj kasjer był nieobecny. Prawdopodobnie jednak suma ta sięga 30

tys. zł. Według zeznań wartownika Karolaka, którego nieprzytomnego przewieziono do szpitala, włamywacze byli ubrani w mundury policyjne, wobec czego, kiedy zapukali do niego w nocy, prosząc o wpuszczenie, bo muszą zatelefonować w pilnej sprawie, widząc mundury policyjne, otworzył rabusiom, którzy natychmiast rzucili się na niego i zakneblowali usta. (w)

Odroczenie ratyfikacji konkordatu z Rzeszą

Watykan nie wierzy w lojalność Hitlera - Oburzenie Ojca św.

Paryż (PAT.) Według doniesień agencji Havasa z Watykanu, ratyfikacja konkordatu z Rzeszą niemiecką uległa opóźnieniu. Powodem tego są różnice zdań, jakie wyłoniły się ostatnio.

W czasie pobytu von Papena w Rzymie, Stolica Apostolska odniosła się przychylnie do jego projektu w przekonaniu, że w ten sposób uda się jak najlepiej uregulować sprawę katolików niemieckich. Dlatego też, pomimo zastrzeżeń, Watykan gotów był ratyfikować konkordat. Ostatnie przesładowania żywiołów katolickich w Niemczech i popieranie protestantyzmu wzbudziły jednak w Watykanie duże wątpliwości i obawy, czy Hitler zechce uszanować klauzulę konkorda-

tu. Agencja Havasa sądzi, że rząd niemiecki z pewnością nie zaniedba sprawy konkordatu, która była jego pierwszym sukcesem dyplomatycznym na terenie międzynarodowym. Przewidują, że wicekanclerz von Papen natychmiast po powrocie z Budapesztu uda się do Rzymu, celem definitywnego uregulowania sprawy.

Paryż (PAT.) Uzupełniając doniesienia o odroczeniu ratyfikacji konkordatu, rzymscy korespondenci pism francuskich twierdzą, że inicjatywa w tym kierunku wyszła od samego Ojca św., którego do głębi oburzyły miały obecne zarządzenia Hitlera w stosunku do kleru i młodzieży katolickiej.

W rocznicę polskiego zwycięstwa pod Wiedniem

PRZYJAZD KS. PRYMASA

Wiedeń (PAT.) W sobotę rano przybył do Wiednia kardynał Prymas Hlond w towarzystwie ks. kapelana Wojciechowskiego. Na przywitanie na dworcu wschodnim zjawili się kardynał ks. Innitzer w towarzystwie kleru. W zastępstwie prezydenta Mikłasa przywitał kardynała Prymasa wicedyrektor kancelarii gabinetu Klastersky, zastępca szefa protokołu dyplomatycznego radca legacyjny Leitmayer, prowincjał salezjanów ks. Niedermayer, rektor zakonu zmartwychwstańców ks. Skwieradzki, delegat rządu polskiego dr. Juljusz Twardowski, delegat polskiego ministerstwa spraw zagranicznych dyr. Karol Romer, radca legacyjny Korsak z członkami poselstwa i konsul generalny Dunajewski. Członkowie polskiego stowarzyszenia

„Ojczyzna” zjawili się na dworcu ze sztandarami. Kardynał Prymas Hlond udał się do sali recepcyjnej na dworcu, gdzie nastąpiły przywitania. Następnie kardynał Prymas odjechał do klasztoru Ojców Salezjanów.

ZAGRANICZNI GOŚCIE

Wiedeń (PAT.) Prymasowi Polski, kardynałowi Hlondowi przydzielony został na czas pobytu w Wiedniu, jako „kawaler honorowy” b. poseł austriacki w Warszawie M. Post.

W sobotę popołudniu przybyli do Wiednia prymas Węgier ks. Seređi i arcybiskup Paryża, Verdier. Na cześć legata apostolskiego wydał dzisiaj śniadanie kanclerz Dollfuss. Wieczorem odbyło się przyjęcie w pałacu arcybiskupim, wydane przez kardynała Innitzera.

Nowe ustawy

Warszawa (Tel. wł.) Szereg nowych ustaw będzie wydanych w drodze dekretu jeszcze przed zwołaniem sesji sejmowej. M. in. ustawa o popieraniu elektryfikacji, prawo o zobowiązaniach i nowy kodeks handlowy. Co do projektu ustawy o prawie notarialnym, to wątpliwe jest, czy ukaże się ona w drodze dekretu; raczej wpłynie do sejmu na sesję jesienną.

Szerokie masy najbardziej interesuje projektowana ustawa o rozłożeniu zaległości podatkowych. Znajduje się ona w tej chwili w opracowaniu min. skarbu i bardzo jest możliwym, że w tej sprawie nie będzie dekretu, lecz zostanie ona załatwiona drogą rozporządzenia ministra skarbu na podstawie obowiązujących ustaw.

Tajemnicza zbrodnia

Zbąszyń (Tel. wł.) W nocy na 8 b. m. w lesie w pobliżu Watschdorf (pow. cylichowski) znaleziono zwłoki nieznanego mężczyzny przykryte siemem. Z pobieżnych już oględzin wynikało, że nieznanemu padł ofiarą zbrodni, gdyż świadczyły o tem głębokie rany cięte na głowie, szyi, gardle i prawej ręce. W pobliżu zwłok znaleziono kosę, która była prawdopodobnie narzędziem morderstwa.

Niedaleko od zwłok było palenisko, w którym pieczono ziemniaki. Przy trupie znaleziono książkę do nabożeństwa, różne pisma religijne w języku rosyjskim i krzyż na szyi. W kapeluszu jest monogram „R. B.”

Istnieje uzasadnione podejrzenie, że zamordowany w Niemczech człowiek pochodzi z Polski. Jako domniemanego sprawcę zbrodni poszukuje się około 28-letniego osobnika, którego kilka dni przedtem widziano w pobliskiej miejscowości. (kl)

Odszkodowanie 100 tys. guldenów

Gdańsk (Tel. wł.) Dyrektor Franciszek Gulkowski, którego pobili tutaj bestjałsko hitlerowcy za to, iż nie salutował sztandarów ozdobionych swastyką, otrzymać ma od senatu gdańskiego odszkodowanie w kwocie 100 tys. guldenów.

Zaburzenia żołądkowe i kiszkowe, napady bólów brzucha, zastoina brzuszna, ogólne podrażnienie, nerwowość, zawroty głowy, niepokojące sny, ogólne złe samopoczucie podlegają szybkiemu zanikowi przez stosowanie codziennie jednej szklanki naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa.** Tg 298

Nowy wielki lot

Paryż (PAT.) Znani lotnicy transatlantyccy Lefevre i Assolant wystartowali z lotniska w Le Bourget do lotu, którego pierwszym etapem będzie Oran (Afryka). Zamierzają oni ustanowić nowy rekord długości lotu w linii prostej, zdobyty ostatnio również przez Codosa i Rossiego. Z Oran Assolant i Fefevre odlecą do Sjamu i Kocinchiny.

Przesilenie w Hiszpanji

Paryż (PAT.) Według doniesień madryckiego korespondenta „Le Matin” utworzenie gabinetu Lerrouxa napotyka na duże trudności. Grupy radykalno-socj. i katalońskiej lewicy republikańskiej odpowiedziały się przeciwko współpracy z nowym gabinetem, mimo to Lerroux nie traci nadziei, że uda mu się uformować gabinet, złożony z radykalnych i niezależnych osobistości politycznych. Pierwszym aktem nowego rządu ma być rozwiązanie krotezów i rozpisanie nowych wyborów.

Zagraniczni goście

Warszawa (Tel. wł.) Dzisiaj o godz. 7 rano przybyła po 2-dniowym pobycie w Gdyni wycieczka 28 urzędników hiszpańskiego ministerjum spraw zagranicznych, którzy odbywają naukową podróż po Europie przed objęciem stanowisk na placówkach zagranicznych. Goście zabawią w Polsce około 10 dni. (w)

Afera „Miss Argentyny”

Porto Allegro (PAT.) Donoszą z Buenos Aires, że na progu jednego z domu policja znalazła młodą kobietę, która zdawała się spać. Okazało się, że kobieta znajdowała się pod silnym działaniem narkotyku.

W komisariacie policyjnym stwierdzono, że jest to panna Celia Basavilbaso, piękna „miss” Argentyny z 1930 r., którą ludność miasta Rio de Janeiro przyjmowała z wielkimi owacjami podczas parady piękności.

Pod działaniem narkotyku, piękna „miss” potłukła lampy i szyby w szafie komisariatu, a książki powyrzucała oknem na ulicę. Wreszcie „Miss Argentynę” odstawiono do zakładu psychiatrycznego do obserwacji.

Ofiary katastrofy

Sosnowiec (PAT.) Mimo niedzieli trwała bez przerwy akcja ratunkowa na kopalni Modrzejów. W godzinach południowych kolumna ratownicza natrafiła na zwłoki czwartego zasypanego górnika.

Napad chunchuzów

Charbin (PAT.) Banda chunchuzów dokonała zuchwałego napadu na pociąg na zachód od stacji Pogranicznaja. Bandyta rozkręcili szyny, zatrzymali pociąg, poczem steroryzowali podróżnych, wszystkich ograbili. W końcu zarówno pasażerów, jak całą obsługę i żołnierzy mandżurskich uprowadzili z sobą.

Przepowiednia pogody na wtorek: Nadal pogodnie i nieco cieplej. Na Pomorzu możliwość przelotnych opadów.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 6.30 do 6.31 zł, w Gdańsku na Warszawę 6.25 zł

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płaćł dziś za 100 mk niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 207.50 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.21 zł, gotówką 172.87 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 11. 9. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych notowano jedynie 3% poz. bud. 37½ w placeniu; natomiast mniejszą ilość 5% poz. konwers. o. . . . . acano po 51.— w placeniu — bez kwalifikacji do notowania. Poza tem peszukiwano 4% premj. dol. po 47.— bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4½% listy dol. stare 47½% — przy braku oddawców, jak również 4½% listy dol. amort. po 42.—%; poza tem płacono za 4% listy zast. konwert 37.—, natomiast 4½% listy żytnie ofiarowano po 5.50 bez notowania.

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski 82½.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

4½% listy dol. P. Z. K. 47½% E.
4% listy zastaw. konw. ostempl. P. Z. K. 37% P.

(Kurs w złotych)

3% poz. budowl. serja I 37.50 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em 82,50 P.

Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 11. 9. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parjetyt Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Ceny orientacyjne	
Zyto 185 tonn na odmiennych warunkach	14,00— 14,50
Usposobienie spokojne	
Pszenvca nowa, zdana do przemiału	21,00— 21,50
Usposobienie spokojne	
Jęczmień browarowy	16,00— 17,00
Usposobienie spokojne	
Jęczmień 691 g/l	14,00— 14,50
Jęczmień 662 g/l	13,00— 14,00
Usposobienie spokojne	
Owies	12,75— 13,00
Usposobienie spokojne	
Mąka żytnia 65% wł work.	22,50— 22,75
Usposobienie spokojne	
Mąka pszena 65% wł work.	35,50— 37,50
Usposobienie spokojne	
Otreby żytnie	8,00— 8,50
Otreby pszenne	8,50— 9,00
Otreby pszenne (grube)	9,50— 10,00
Rzepak zimowy	3,00— 36,00
Rzepak zimowy	40,00— 41,00
Groch	40,00— 42,00
Groch Viktoria	18,00— 22,00
Groch Folgera	21,00— 23,00
Mak niebieski	52,00— 55,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 30 tonn, jęczmienia 45 tonn, otrab żytnich 45 tonn, otrab pszennych 25 tonn, otrab pszennych grubych 15 tonn, otrab jęczmiennych 15 tonn, grochu Viktoria 15 tonn, ziemniaków fabrycznych 750 tonn.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Poniedziałek, 11 września 1933.

Słońce: wschód 5.20 — zachód 18.19 —
długość dnia 12 godzin 59 min
Księżyc: wschód 20.45 — zachód 14.12 —
ostatnia kwadra.

Poziom wody w Warcie według notowań
Państwowego Zarządu Wodnego:
wczoraj — 0.4 m, dziś 0.
Kal. rmk.: Prot i Jacek M. M. — jutro
Imienia N. M. P., Gwidon M.
Kal. słow.: Iścislaw — jutro Radzimir.

Z POZNANIA

— **Zmiany w urzędzie wojewódzkim w Poznaniu.** Na miejsce p. Walickiego, mianowanego wicewojewodą krakowskim, stanowisko naczelnika wydziału bezpieczeństwa w urzędzie wojewódzkim poznańskim obejmuje p. Tadeusz Buniewski, dotychczasowy naczelnik wydziału w urzędzie wojewódzkim we Wilnie.

— **Biuro prasowe Zjazdu przyrodników i lekarzy** mieści się w Collegium Medicum, ul. Fredry, pokój 15. Kierownik biura, red. Marweg, urządza od godz. 10—13 i 15—18; tel. 23-82, 34-72.

— **Masowy wzlot gołębi pocztowych na Otwarcia Wystawy.** Jak się dowiadujemy, w momencie otwarcia wystawy „Przyroda, zdrowie i opieka społeczna” z dziedzina wystawowego nastąpi masowy wzlot kilku tysięcy gołębi. W obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Wzlot gołębi organizuje Okręgowy Związek Tow. Hodowców Gołębi Pocztowych na terenie D. O. K. VII.

— **Z targu.** Dnia 11 b m na placu Sapieżyńskim płacono za o biały 1 kg masła wiejskiego 3.00—3.20 zł; 1 kg masła mleczarskiego 3.40—3.60 zł; 1 kg, twarogu 0.60—0.80 zł; za 1 litr smietany 1.20—1.60 zł; litr mleka pełnego 20—22 gr; mendel jaj 1.40—1.50 zł.

— **Za mięso:** 1 kg słoniny świeżej 1.70—1.80 zł; słoniny wędzonej 2.00—2.20 zł; wieprzowiny 1.40—1.80 zł; wołowiny 1.40—1.80 zł; cielęciny 1.20—1.80 zł; skopowiny 1.30—1.60 zł; koziny 1.00—1.20 zł; smalcu 2.40—2.60 zł.

— **Za drób i dziczyznę:** kura 1.80 do 3 zł; kaczka 2—3.50 zł; geś 4—6.50 zł; para gołębi 0.90—1.20 zł; indyk 6.00—9.00 zł; perlica 2.50—3.50 zł; królik 1.30—1.40 zł; para kurcząt 1.80—3.50 zł; para kurpatew 1.80—2.00 zł.

— **Za jarzynę płacono:** 1 kg ziemniaków 6—8 gr; 1 kg szpinaku 30—40 gr; 1 pececz pietruszki 10 groszy; 1 kg rebuli 10 gr; 1 kg bobu 40—50 gr; główka zielonej salatkii 8—10 gr; 1 kilogr rabarberu 10 do 20 groszy; 1 młd. ogórków 0.60—1.50 zł; pececz marchwi 8—10 gr; kalafior 10 do 60 gr; 1 kg. pomidorów 25—50 gr; 1 kg fasoli 50—80 gr.

— **Za ryby:** 1 kg. szczupaka 2.60—2.80 zł; okonia 1.40—2.00 zł; lina 2.40—2.80 zł; suma 2.60—3.00 zł; miętusa 2.40—3.00 zł; leszcza 1.40—2.00 zł; 1 kg biał ryb 0.60 do 1.20 zł; 1 kg sandacza 3.40—4.00 zł; 1 kg karasia 0.80—1.60 zł; 1 kg węgorza 3.00—3.60 zł; 1 kg karpia 2.60—2.80 zł; za ryby śnięte płacono 40—60 gr mniej; mendel raków 0.60—1.50 zł.

— **Za grzyby:** 1 kg grzybów suszonych 6.40—8.00 zł; borowików 1.00—2.40 zł; kurków 0.80—1.00 zł; pieczarek 1.00—1.20 zł; maślaków 60—80 gr; rydzów 1.60—2.40 zł; innych grzybów 0.40—0.80 zł.

— **Za owoce:** 1 kg owoców suszonych 1.60—2.40 zł; 1 kg. jabłek 30—70 gr; 1 kg borówek (brusznik) 60—80 gr; 1 kg gruszek 30—60 gr; 1 kg. śliwek 40—60 gr. Targ słaby. Ceny bez zmian. (hu)

— **Kradzież z włamaniem.** Kronika policji notuje 23 doniesienia o kradzieżach i włamaniach popełnionych w ciągu soboty i niedzieli. M. in dopuszczono się kradzieży z włamaniem w mieszkaniu p. Wilhelma Opitza przy ul. Bukowskiej 15. Włamywacze porobili w jednym z pokoi szuflady biurka, powyrzucali papiery, nie zdołali jednak niczego skraść, gdyż przypuszczalnie ich spłoszono. (kl)

— **Zamach samobójczy ucni ślusarskiego.** W niedzielę wieczorem napil się kwasu solnego w zamiarze samobójczym 16-letni uczeń ślusarski Florian Czajka (Chwaliszewo 7-8). Desperata z powodu odniesionych poparzeń odstawić musiano do szpitala miejskiego. Przyczyna, która skłoniła młodego ślusarzyka do targnięcia się na życie, nie została narazie wyjaśniona. (kl)

— **Nalwynych nie sjeja.** Drogo opłacił grę w karty p. Józef Ratajczak z Gostynia. W Poznaniu na Małych Garbarchach zaczął go nieznany osobnik i zaproponował mu pójście na kawę. P. Ratajczak przyjął zaproszenie i poszedł z nieznajomym do kawiarni przy Wielkich Garbarchach 32 gdzie niebawem przylączyło się do towarzystwa jeszcze dwóch osobników. Rozpoczęła się gra w „trzy karty”, a rezultatem hazardu była przegrana Ratajczaka na 265 zł. Po zarządzonej przez policję dochodzeniach ujęto jednego z karciarzy, niejakiego Juliana Szczepańskiego (ul. Gen. Chłapowskiego 30). Wątpliwe jednak, czy p. Ratajczak otrzyma choć grosz z przegranych pieniędzy. Na placach i drogach kwitnie nadal oszukańczy hazard. Ostatnio za grę w „trzy kostki” przy Bramie Debińskiej ujęto robotnika Jana Kycię (ul. Kościelna 25) i Stanisława Mańczaka (ul. Szwejcarska nr. 3). (kl)

— **Jzda „na gape”.** Za jazdę bez biletu pociągami, osadzono w areszcie szo-

300 Żydów berlińskich przyjechało do Poznania

Masowa „wycieczka” „Heimatsstreuer Posener”

Przyjazd pojedynczych Żydów z Niemiec do Polski jest w ostatnich miesiącach zjawiskiem codziennym. Mogłoby o tem dużo powiedzieć mieszkańcy pogranicznego Zbąszynia oraz obserwująca ruch pasażerski obsługa kolejowa.

Na pojedynczej emigracji nie kończy się jednak. Oto w niedzielę, dnia 10 bm., zjechał na dworzec główny w Poznaniu pociąg z 300 pasażerami, jadącymi wprost z Berlina do Poznania. Nie wiadomo, czy na pobyt przejściowy, czy na stałe. Sądząc z ilości bagażów, należy obawiać się, że na stałe.

Jak się okazało, pociąg berliński przywiózł wycieczkę żydowską, zorganizowaną przez „Verein Heimatsstreuer Posener”. Przejazd odbywał się na warunkach niezwykle ulgowych, bowiem podróż tam i zpowrotem w kl. III, kosztowała uczestników wycieczki

marek niem. 19,—, a w kl. II marek 28,—, i to już łącznie z wizą i innymi kosztami; przejazd zaś w jedną tylko stronę kosztował w kl. III marek 10,—, w kl. II marek 16,—. Na czas od 10 do 16 września otrzymali Żydzi wizy bezpłatne.

Niezwykły to był widok, kiedy na dworzec poznański zjechała gromada „Heimatsstreuer Posener”, witając się czule, i to oczywiście w języku niemieckim, z oczekującą na ich przyjazd gromadą Żydów poznańskich, którzy na czule uściski i powitania odpowiadali niemniej czulemi uściskami. Ktoś z przyjeźdźnych krzyknął na cały głos: „Ach es ist so, wie in Europa!” Ktoś inny zapytał, czy miasto zostało udekorowane specjalnie na powitanie wycieczki żydowskiej. Zapytany wyjaśnił, że to przeznaczono dla lekarzy słowiańskich...

Zwalczanie wścieklizny

Właścicielom psów pod uwagę

Niezależnie od obowiązku trzymania na uwięzi w miejscach publicznych niektórych gatunków psów rzeźnickich, bernardynów, buldogów itd., wchodzi z dniem 10 bm. w życie rozporządzenie o zwalczaniu wścieklizny u psów.

Według tego rozporządzenia uznaje się cały obszar województwa poznańskiego za zagrożony wścieklizną. Na całym obszarze województwa wszystkie psy, nawet czasowo wprowadzane, przenoszone lub przewożone, o ile nie są zamknięte, i nie mogą mieć styczności z ludźmi obcymi i zwierzętami, mają być

trzymane dniem i nocą na zupełnej pewnej uwięzi lub zaopatrzone w trwały i gęste kagańce, uniemożliwiające pokasanie. Wyjątek stanowią psy myśliwskie, policyjne i owczarskie, przyczem pierwsze mogą chodzić bez kagańca od chwili rozpoczęcia łowów, aż do ich ukończenia drugie w czasie tresury lub tropienia przestępców, trzecie zaś w czasie strzeżenia zwierząt. Psy, które ominą powyższe przepisy, zostaną, o ile nie zabito ich przy schwytaniu, zgładzone w ciągu 48 godzin.

tera Stanisława Frąckowiaka, bez stałego mieszkania. (kl)

— **Niepoważny kwestarz.** Przy bezprawnym kwestowaniu na rzecz Ligi Morskiej i Kolonjalnej, ujęto 21-letniego Stanisława Piechowiaka z Wągrowca (ul. Strzelecka 24). Piechowiak kwestował bezprawnie, podszywając się pod Ligę Morską i Kolonjalną i wydawał przytem widoczki latarni morskiej „jako pamiątkę”. (kl)

— **Napad o 70 groszy.** Na Chwaliszewie późnym wieczorem zaczepiony został p. Gwidon Respondek (Rataje 17), przez Henryka Nowaka (Zagórze 13) i Czesława Grześkowiaka (Zagórze 1). Ządali oni od p. Respondka 70 groszy na wódkę i pobili go bardzo dotkliwie. Obu napastników osadzono w areszcie policyjnym. (kl)

— **Czyje rzeczy?** W komisariacie V policji przechowuje się rower męski marki „Torpedo” dwie kapy na łóżko, złoty obrus na stół w kwiatowy deseń, 2 powłoki na poduszki i 2 kawalki haftu. (kl)

— **Najechnana przez samochód.** Na Watach Leszczyńskiego samochód półciężarowy P Z 44 004, kierowany przez sierżanta sanitarnego Władysława Matyszewskiego (Warownia Radziwiłła), najechnał służącą Jadwigę Kończakównę (Waty Leszczyńskiego 11). Ofiarę wypadku wskutek złamania obojczyka odstawił p. Matyszewski do szpitala miejskiego. (kl)

— **Samochód zderzył się z wozem.** Na Ostrówku samochód osobowy P Z 48 277 zderzył się z wozem p. Kazimierza Langego (ul. Sucha 2), przyczem wóz został uszkodzony. (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— **CZARNKÓW.** (Przeniesienia.) Inspektor Urzędu Kontroli Skarbowej p. Smoczyński został przeniesiony na równorzędne stanowisko do Nowogrodka. Komisarz tego urzędu p. Wiśniewski przeniesiony został do Wągrowca.

— **GNIEZNO.** (Zamach samobójczy.) Dnia 8 bm. pogotowie ratunkowe Kasy Chorych w Gnieźnie przewiozło do szpitala miejskiego Irenę N., zam. w koszarach 69 pułku w Gnieźnie, która w celach samobójczych wypila esencję octową i w stanie ciężkim znaleziona została na ławce w plantacji miejskiej przy ul. św. Wawrzyńca. Samobójczynię zdolano uratować.

— (Nieuczciwy pomocnik młynarski) Mieczysław Jagodziński, właściciel młyna w Zdziechowiu, zgłosił, że od dłuższego czasu zauważył w młynie systematyczną kradzież gazy i narzędzi ślusarskich. Ogólną stratę oblicza na 400 zł. Jako sprawcę ujawniono pomocnika młynarskiego Stanisława U., u którego znaleziono skradzione rzeczy.

mu o upozorowanie napadu i wprowadzenie w błąd władzy, o czym pisaliśmy szczegółowo w swoim czasie. Sąd skazał Darkowa na 2 miesiące więzienia z zawieszeniem na 2 lata. — Za kradzież zboża i lubinu na szkodę mającej Wąsowo skazani zostali Łuczak Stanisław i Spychala Józef z Wąsowa po 1 roku więzienia.

— (Zasłużona kara.) Przed sądem grodzkim toczyła się sprawa przeciwko Niemcowi oberżyszcze Lindholzowi z Wąsowa, oskarżonemu o aroganckie zachowanie się wobec władz. Sąd skazał go na 200 zł grzywny.

— (Bójka na zabawie.) Podczas zabawy niemieckiego „Radvereinu” w ub. niedzielę doszło pomiędzy wyrostkami do sprzeczki, w trakcie której niej. Schulz przeoczywszy w ciemności osobę przeciwnika, uderzył sztachetą pom. ślusarskiego Schefflera z Nowego Tomysła w skroń tak silnie, że ten stracił przytomność i upadł na ziemię. Schulza aresztowano.

— **NOWEMIASTO** n. Warta. (Z rady miejskiej) Dnia 5 bm. zwolane zostało na zarządzenie p. starosty powiatowego jarocińskiego posiedzenie rady miejskiej, które zgalił starosta komunikując, że przybył w celu wysłuchania opinii rady miejskiej co do utrzymania ustroju samorządowego miejskiego. P. starosta był z niesieniem ustroju miejskiego, uzasadniając to tem, że administracja miejska będzie tańsza. Po wysłuchaniu wywodów p. starosty rada miejska postanowiła zostawić ustrój miejski. Dodać należy, że miasto tutejsze, mimo, że liczy tylko zgórą tysiąc i kilka mieszkańców, nie posiada żadnego długu, lecz ca 22 tys. gotówki.

— **MODRZE.** (Manifestacja S. M. P.) Wspaniała manifestacja S. M. P. odbyła się w Modrzcu w niedzielę 3 bm. z okazji 15-lecia istnienia organizacji młodzieży. Do raportu, który odebrał założyciel S. M. P. ks. prof. Dzierżkiewicz stanęło przeszło 700 członków i 38 sztandarów. Po podniesieniu flag na maszt, odbyło się nabożeństwo z kazaniem w kościele i uroczysta jubileuszowa akademja. Wysłano telegramy holdownicze do Ks. Prymasa i Prezydenta Rzplitej oraz odznaczono zasłużonych członków. Defilada wypadła imponująca. Po południu odbył się festyn i zawody lekkoatletyczne na boisku S. M. P., które przyniosły naogół zadawalające wyniki.

— **OSTRZESZÓW.** (Wyścigi konne.) W niedzielę 10 bm. odbyły się w Ostrzeszowie wyścigi konne, zorganizowane staraniem Komitetu Obywatelskiego, o cenne nagrody. Na wstępie wyścigów, podczas biegu płaskiego, do którego stanęło 7 koni, zaszedł nieszczyśliwy wypadek. Oto komendant policji p. Poprawa spadł z konia i złamał sobie łopatkę. Następnie odbył się bieg pań, w którym zwyciężyła, po bardzo ostrym finiszu, p. Zofia Hendrychowska w której odkryto pierwszorzędną talent jeździecki, rokujący poważne nadzieje. I ten bieg o mało nie zakończył się tragicznie, gdyż na metr przed metą spadła z konia p. dyr. Nowakowa, która na szczęście odniosła tylko lekkie obrażenia. W biegu włościańskim zwyciężył p. Maćkowiak, w biegu myśliwskim p. Nowakowski. Organizacja wyścigów konnych dobra. Kolegium sędziowskie stanowili: p. dr Iwanicki i p. Kaczmarek. Około uzrządzenia wyścigów zasłużył się p. prof. Sikora.

— **POBIEDZISKA.** (Kradzież w biały dzień.) 7 bm. włamali się złodzieje za pomocą wytrychów do mieszkania p. Mieczysława Rogalskiego przy ul. Kostrzyńskiej przyczem skradli większą ilość garderoby męskiej oraz biżuterję, o ogólnej wartości 800 zł. Kradzieży dokonano w godzinach przedpołudniowych, w czasie nieobecności pp. Rogalskich. Złodzieje ulotnili się w niewiadomym kierunku. Sprawą zajął się posterunek P. P.

— **SWARZĘDZ.** (Reorganizacja urzędu skarbowego.) W związku z przeprowadzoną reorganizacją z dniem 1 października zniesiona zostanie inspektorat kontroli skarbowej w Swarzędzu. Inspektor p. Zigler przechodzi w stan spoczynku a komisarz p. Koźlicki do rektyfikacji spirytusu w Poznaniu.

— (Pielgrzymki.) Tow. „Pielgrzym” w Swarzędzu zorganizowało pielgrzymkę na odpust do Tulca. Do świętego miejsca przybyło kilka tysięcy wiernych, w wysłuchać uroczystej mszy św., kazania i pomodlić się przed cudownym obrazem N. M. P. — Do Górki Duchownej wyruszyła 9 bm. bardzo liczna pielgrzymka ze Swarzędza z niestrudzonego ks. patronem Wąlkowiakiem na czele.

— **WRZEŚNIA.** (Odnaczenie.) Pani Bronisława ze Smidowiczów Matyszewska odznaczona została przez komitet obchodu 25-lecia walki o szkołę polską odznaką honorową „za walkę o szkołę polską”. Pani Matyszewska brała jako dziecko żywy udział w strajku szkolnym we Wrześni w r. 1901 i przeżywała w tym czasie wiele przykrości za swe przywiązanie do polskości. Za czasów pol. — (Z Ligi Morskiej i Kol.) Wrześnińska L. M. i K. urządziła wielkie zawody pływackie, które odbyły się na terenie tuł. łazienek miejskich. Do zawodów stanęło 30 uczestników z Wrześni i Gniezna, w tem trzy panie. Organizacja zawodów była bardzo sprawna.

— **NOWY TOMYSŁ.** (Pożar.) W zagrodzie gosp. Dudy Fr. w Toczeniu powstał z niewyjaśnionych dotąd przyczyn pożar, który strawił stodołę napelnioną tegorocznym zniwem, chlew z koniczyną i sianem, szopę i narzędzia rolnicze. — Straty wynoszą 16 000 zł.

— (Kradzież.) Do składu kolonjalnego p. Grochowskiego w Sepólnie włamali się nieznani dotąd sprawcy, którzy skradli większą ilość wódek papierosów, cu. Kierków i nowy rower damski ogólnej wartości 400 zł.

— (Zę sądu.) Na wokandyje tuł. Sądu Grodzkiego znalazła się ostatnio sprawa przeciwko Karolowi Darkowi, oskarżone-

W bolesną rocznicę

Mija rok od chwili tragicznego zgonu bohaterów naszych lotników ś. p. por Zwirki i śp. inż. Wigury. Po zwycięstwie, osiągnięciu na międzynarodowym „challenge” w Berlinie, które skrzydła lotnictwa polskiego okryło nieśmiertelną chwałą nazwiska obu bohaterów przestworzy były na ustach wszystkich w Polsce. Niezapomniane pozostała chwila powitania bohaterów lotników w Poznaniu w dniu 30 sierpnia. Pamiętamy, jak oczekujący tłum wielotysięczny z entuzjazmem nieopisanym witał zwycięzców.

Chwile wielkiej radości przerwała żałoba, która pokryła cały naród polski już w kilka dni później. W dniu 11-go września podczas lotu do Czechosłowacji w Cierlicku Dolnym zginęli obaj bohaterzy lotnicy.

W poniedziałek, 11 września, w pierwszą rocznicę tragicznego zgonu śp. Zwirki i Wigury, odbyło się w kościele św. Marcina uroczyste nabożeństwo z wigiljami, odprawił je o godz. 8 ks. prałat dr. Taczak. Liczne przybyły władze i członkowie L. O. P. P. oraz dzieci szkolne. W skupieniu i ciszy oddano hołd ceniom naszych bohaterów. (kl)

Pożegnanie dyr. Swinarskiej

W ub. tygodniu w białej sali Bazaru odbyło się uroczyste pożegnanie p. Marii Swinarskiej, zasłużonej działaczki na polu pedagogicznym, ustępującej ze stanowiska dyrektorki uczelni im. Dąbrowski. W uroczystości wzięły udział szerokie sfery społeczeństwa poznańskiego w liczbie sto kilkadziesiąt osób. Wśród zebranych znalazło się całe grono, obecnie pracujące w uczelni im. Dąbrowski, byli członkowie grona, którzy w czasie kierownictwa p. Swinarskiej przeszli na emeryturę, przedstawiciele sfer rodzicielskich i organizacji przyszłolnych oraz najliczniej b. uczenie zakładu. Udział ich świadczy, jak silne węzły uczuciowe zostały za-dzierżnięte między dyrekcją a młodszym pokoleniem, które chowało się w murach zakładu.

Toasty na cześć ustępującej przetożonej wznosili członkowie grona nauczycielskiego, reprezentantka matek uczennic, przewodnicząca Komitetu Rodzicielskiego oraz jedna z byłych uczennic. W toastach tych wszyscy jednogłośnie podnosili bezinteresowność i ofiarną pracę p. Swinarskiej, dzięki której zakład osiągnął wysoki poziom naukowy, prawosć jej charakteru, wysokie pojmowanie zadań wychowawczych i obywatelskich. Wszyscy wyrazili też nadzieję, że niespożyta energia i wysokie uspołecznienie nie pozwolą jej spocząć na laurach, lecz nakłonią do dalszej pracy na pokrewnym odcinku, na którym z największą radością powitają ją wszyscy przyjaciele i współtowarzysze dotychczasowych trudów.

Wśród ożywionej i wesołej pogawędki zebranie przeciągnęło się do późnej godziny nocnej.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: E. Cieliewicz z podziękowaniem za otrzymane laski z prośbą o dalsze 15 zł; — M. P. z podziękowaniem za szczególne laski, prosząc gorąco o dalszą pomoc, 2 zł; — Jan Dobrowolski 5 zł; — Stefania Budnikowska, Oborniki, z prośbą o powodzenie w interesie 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 231,20 zł.

JARMARKI

— * ZBASZYŃ. Jarmark kramny i na świnie w środę 13 bm. Spęd koni, bydła, kóz itp. zakazany.

— * MÓGILNO. Jarmark ogólny t. j. kramny, na konie i bydło odbędzie się w wtorek 19 bm. Spęd zwierząt racicowych dozwolony.

Znamienny proces przeciwko członkowi Z. M. N. w Rawiczu

Oskarżonego na podstawie zeznań konfidenta sąd uwolnił od winy i kary

Z Rawicza donosi (X): Sąd okręgowy w Ostrowie na sesji wyjazdowej w Rawiczu rozpatrywał skargę przeciwko członkowi Z. M. N., p. Walentemu Pawlakowi z Rawicza, oskarżonemu o krzywoprzysięstwo, popełnione rzekomo w trakcie procesu przeciwko znanemu działaczowi narodowemu, p. prof. Sanokowi, oraz o rzekomą zniewagę sądu. W procesie tym zeznający pod przysięgą konfident policji stwierdził, jakoby p. Pawlak wypowiedział przy pewnej okazji następujące słowa: „Głupi sąd w Rawiczu zasądza, a sąd okręgowy w Ostrowie uwalnia za no-

szęnie mieczyków”, czemu słuchany wówczas na procesie pod przysięgą Pawlak zaprzeczył. W wyniku tego zeznania p. Pawlak osadzony został w więzieniu śledczym, gdzie przesiedział 2 miesiące, i wytoczono przeciwko niemu akt oskarżenia.

W wyniku rozprawy sąd okręgowy w Ostrowie uwolnił oskarżonego Walentego Pawlaka od winy i kary.

Przewodniczył rozprawie sędzia s. o. p. Wojtanowicz, oskarżał p. prok. Prądzyński. Bronił osk. adw. Pollak z Rawicza.

Niefortunna przygoda wędrownego ptactwa na Pomorzu

Bory Tucholskie schroniskiem dla zagrożonego niebezpieczeństwem ptactwa

Strażnik graniczny Graniecki znalazł obok toru kolejowego w Gniewie czajkę z połamanymi skrzydłami, która rozbiła się prawdopodobnie o druty telegraficzne. Skrzydlaty „inwalida” miał na nodze pierścień z napisem: „Vogelwarte Rositten No. 88 221”. W Białawkach, również w nizinach nadleśnictwa, zabłąkał się u gospodarza Komorowskiego osłabiony szpak, mający na nodze pierścień z napisem: „Vogelwarte Rositten F. 148 259”. Obrączki wysłano do stacji obserwacyjnej w R., położonej na mierzei Kurońskiej.

Niziny i chroniony przed wiatrami teren wzdłuż Wisły jest widocznie ustalonym przez pewne gatunki ptac-

stwa wędrownego szlakiem w czasie odlotów na południe. Większe ptaki, jak żorawie, czaple itp. szybują w czasie jesiennych odlotów nad puszcza Tucholską, która w danym razie zapewnia im największe bezpieczeństwo.

W czasie wichrów i burz zaobserwować można na moczarnych łąkach Borów olbrzymie stada tych ptaków, które, przerawszy lot, wyczekują ustalenia się pogody. Obserwacja odlotów ptaków wędrownych jest nie tylko ciekawa ale i pouczająca, przyczem pilny obserwator łatwo się orjentować może, jakimi szlakami poszczególne gatunki kierują się podczas wędrowki na słoneczne południe. ski.

Tajemnicze zaginięcie b. naczelnego sekretarza S. O. w Bydgoszczy

Z Bydgoszczy donosi F. B.: Przeniesiony przed niedawnym czasem do Torunia były naczelnym sekretarzem bydgoskiego sądu okręgowego p. Józef Szulc, po krótkim urzędowaniu w Toruniu zniknął nagle bez śladu. Przyczyny tego zniknięcia nie ustalono. Krąży jednak w związku z tem rozmaite plotki,

które wysuwają przypuszczenie, że sam fakt przeniesienia p. Szulca był rodzajem dyscyplinarnej. P. Józef Szulc podczas pobytu w Jastarni w lipcu r. b. o mało nie utonął w morzu, lecz zdołano go w porę wydobyć na brzeg i odratować.

Ze stosunków w Zbąszyniu

W związku z doniesieniem naszego korespondenta, p. t. „Niesłyszana napaść na posiedzeniu zbąszynskiej rady miejskiej”, ogłoszonym w nr. 105 „Kurjera Poznańskiego” z 5. b. m., miejski urząd bezpieczeństwa i porządku publicznego w Zbąszyniu prostuje następujące podane wiadomości:

1. Nieprawdą jest, że radny Kapuśniak był członkiem komisji i zdawał sprawozdanie; 2. nieprawdą jest, aby radny Kapuśniak wytknął burmistrzowi Feretowi nieracjonalną gospodarkę i zarzucił mu brak 13 kbm. budulca i 48 kbm. odpadków; 3. nieprawdą jest, aby radny Frąckowiak wziął w obronę p. o. burmistrza Ferfeta, bowiem nie było powodu i potrzeby do tego; 4. nie jest prawdą, że radny Kapuśniak wyraził tylko przypuszczenie, iż p. Frąckowiak jest chory na umyśle; 5. nie polega na prawdzie; że inni radni obstarpił radnego Kapuśniaka, przytrzymał go i umożliwili swemu koledze opuszczenie sali obrad; 6. nieprawdą jest, że była skonsygnowana policja w przyległej do sali obrad ubikacji.

Natomiast prawdą jest, że a) radny Kapuśniak należał do podkomisji która poprzednio badała budowę mostu na Obrze; b) Komisja, w skład której wchodził fachowcy, jak inżynier, budowniczy i długoletni fachowiec drzewny oraz czterech radnych, po dokładnym zbadaniu stanu rzeczy, orzekła, składając przyrzeczenie w miejsce przysięgi, że braków w budulcu niema i sprawa budowy mostu jest w najlepszym porządku, oraz że stwierdzono tylko brak 13 kbm. odpadków, wartości zł 58 po odliczeniu zł 20 już poprzednio uiszczonych, przy objętości ca 12.000 zł; c) radny Kapuśniak bronił sposobu obliczenia drzewa przez poprzednią komisję w sposób nieprzekonywujący nikogo, przyczem p. burmistrzowi Ferfetowi nie czynił absolutnie żadnych zarzutów; d) zajęcie zostało wywołane przez wypowiedzenie w formie konkretnej niewłaściwych słów przez radnego Kapuśniaka pod adresem radnego Frąckowiaka; e) inni radni starali się powstąły incydent zlikwidować, a radny Frąckowiak opuścił posiedzenie dopie-

ro po złożeniu stosownego oświadczenia, po wznowieniu obrad; f) w pobliżu sali obrad znalazł się przypadkowo jeden policjant.

P. o. burmistrz Ferfet.

Z BYDGOSZCZY

— Nowi adwokaci. Aplikant sądu bydgoskiego, p. Antoni Szeszycki, przechodzi do adwokatury. Nowych adwokatów otrzymały: Nakło w osobie dr. Tadeusza Rydlińskiego oraz Inowrocław w osobie Zdzisława Cerkaskiego.

— Z Teatru Miejskiego. W poniedziałek i wtorek o godz. 8 wiecz. w Teatrze Miejskim odbywają się uroczyste akademie: pierwsza, poświęcona pamięci polskich orłów przestworzy, Zwirki i Wigury; druga, zorganizowana przez komitet obchodu ku czci wielkich królów polskich, Stefana Batorego i Jana Sobieskiego. Pozostałe bilety do nabycia w kasie teatru.

— Znalezione zwłok noworodka. Na plantach nad Starym Kanalem w pobliżu ul. Św. Trójcy, policja znalazła zwłoki noworodka, które odstawiono do kosmicznej emmentarnej przy szosie Szubińskiej. W związku z tem aresztowano matkę, jakąś Wandę Lewandowską, zam. przy ul. Bielany 6.

— Licytacja w Lombardzie Miejskim. W niedługim czasie odbyć się ma w Lombardzie Miejskim publiczna licytacja niewykupionych zastawów.

— Dyżury aptek: Od 11 — 17 września apteka Pod Niedźwiedziem przy ul. Niedźwiedziej i apteka Pod Koroną przy ulicy Dworcowej.

Z POMORZA

— GDYNIA. (Zjazd powstańców i wojaków.) Celem uczczenia 250-lecia odsieczy wiedeńskiej odbył się tutaj zjazd powstańców i wojaków z północnego Pomorza. W historycznym kościółku na Oksywiu wysłuchało nabożeństwa, odprawionego przez ks. Wrycę, bezmała 500 uczestników zjazdu. W godzinach popołudniowych uczestnicy zjazdu odbyli zawody strzeleckie na Obłuzi.

— (Wizyta początkujących dyplomatów hiszpańskich.) W ubiegłą sobotę sensacją Gdyni była grupa młodych, ognistych południowców, zwiedzających port i miasto. Byli to młodzieńcy hiszpańscy w liczbie 30, przyspasiabający się do służby dyplomatycznej i odbywający podróż informacyjną po Europie. Goście po zwiedzeniu Gdyni udali się do Gdańska.

— (Wycieczka z powiatu pszczyńskiego.) W ostatnią niedzielę przybyła do Gdyni wycieczka z powiatu pszczyńskiego, woj. śląskie. Goście, w liczbie 700 osób, rozpoczęli zwiedzanie jedynej portu w Polsce od wysłuchania mszy św., którą w kościele Serca Jezusowego odprawił na ich intencję ks. prefekt Dąbrowski.

— (Zmiana na stanowisku naczelnika wydziału bezpieczeństwa.) Dotychczasowy naczelnik wydziału bezpieczeństwa w komisarjacie rządu p. Zygmunt Szacherski obejmuje w październiku stanowisko starosty w Lucku. Następcą jego w Gdyni został p. Bander, dotychczasowy zastępca starosty tucholskiego, P. Szacherski w ciągu swojej dwuletniej działalności na bardzo trudnej placówce przyczynił się szczególnie do usunięcia z Gdyni agencji komunistycznej i pronaimieckiej. (S. B.)

— GRUDZIĄDZ. (Samobójstwo.) Zamieszkały przy ul. Chełmińskiej księżkowy Gniewiecki, od dłuższego czasu bez środków utrzymania, strzelił do siebie w zamiarze samobójczym. Kula przebiła głowę na wylot, naruszając gałkę jednego oka, które wypłynęło. W stanie beznadziejnym przewieziono G. do szpitala miejskiego.

— (Niezwyczajny wypadek.) Rolnik Fr. Szwarz z Welcza zafatwiał w mieście swe interesy ugodzony został na ul. Wybickiego w głowę dachówką, która urwała się podczas wymiany anteny na kamienicy Radzickiego. Cios był tak silny, że Sz upadł bezprzytomny na ulicę. W szpitalu stwierdzono że Sz. doznał wstrząsu mózgu, który zagraża jego życiu.

— (Nowy nadzorca sądowy Kasy Parcelacyjnej.) Adwokat Żelazny dotychczasowy nadzorca sądowy Kasy Spółdzielczej Parcelac. Osadniczej w Grudziądzu, złożył swój urząd wobec czego sąd grodzki w jego miejsce nadzorca mianował dyr. Wojciechowskiego, kierownika Kom. Kasy Oszczęd. powiatu grudziądzkiego. (X)

— TORUŃ. (Tragedja przy świetle księżycy.) W piękny wieczór księżycowy 7 bm wybrali się na przejażdżkę po Wiśle kajakiem 19-letni Alfons Kant, uczeń fryzjerski, syn właściciela zakładu fryzjerskiego w Piaskach pod Toruniem i 16-letnia Bronisława Olesińska z Nieszawy, bawiąca w gościnie u swego krewnego, p. Ludwiszewskiego, rybaka z Podgórza. Była godzina 20 a więc już noc ciemna; p. Ludwiszewski nie chciał dać młodemu kajakowi w tak niewłaściwej porze, lecz wreszcie uległ błaganiom i pozwolił wypłynąć na Wisłę. Gdy upłynęło kilka godzin, a młodzi nie wracali, p. Ludwiszewski ze swoimi pomocnikami udał się łodzią na poszukiwanie. Wkrótce też znaleziono przy brzegu kajak, napełniony wodą, jednak bez załogi. Do piątku wieczora, mimo poszukiwań nie natrafiono na ślad młodej lekkomyślnej pary, która prawdopodobnie padła ofiarą katastrofy na Wiśle wśród ciemnej nocy.

Nowi kandydaci na szubienicę

Potworne morderstwo we wsi Garzew pod Kaliszem

Z Kalisza donosi (mk.): Dnia 8 bm. o godz. 12 w południe we wsi Garzew, gm. Zborów, pow. kaliskiego, czterema wystrzałami z rewolweru został pozbawiony życia gospodarz tejże wsi, Turski Antoni, lat 32. Turski krytycznego dnia pasł konie na pobliskiej łące Puściwzkiej konie, sam położył się na kopie siana i wkrótce zasnął. W tym czasie podeszło do śpiącego trzech osobników i jeden z nich celnymi czte-

rema strzałami położył Turskiego trupem na miejscu, poczem bandyci zbiegli.

Gdy wieśniacy spostrzegli trupa, pławiącego się we krwi, zawiadomili o tem posterunek policyjny. Wszczęte natychmiast dochodzenia ujawniły sprawców morderstwa. Okazali się nimi bracia Ignacy, Władysław i Kazimierz Łażni, krewni zamordowanego, którzy z zabitym prowadzili spór o po-

dział majątkiem.

Na miejsce zbrodni w dniu 9 b. m. udali się: sędzia śledczy okręgowy i lekarz powiatowy, celem przeprowadzenia dochodzenia i dokonania sekcji zwłok. Wszystkich trzech sprawców mordu aresztowano, przewiezieni oni zostali do Kalisza i osadzeni w więzieniu, gdzie oczekiwać będą na rozprawę sądową, prowadzoną w trybie do-raznym.

Poznań w rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej

Uroczyste nabożeństwa w prastarej katedrze poznańskiej i na stadionie miejskim —
Imponujący pochód przez miasto — Akademia w auli Uniwersytetu

Uroczystości obchodu 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej w Poznaniu miały przebieg bardzo podniosły. W obchodzie wielkiej rocznicy zwycięstwa oręża polskiego, której wspomnienie napawało w czasie najcięższej niewoli dumą każde serce i rodziło wiarę w siły żywotne narodu polskiego wzięły udział cały Poznań. Na wezwanie komitetu obchodu, któremu przewodniczył prezydent miasta, obywatelstwo przybrało domy sztandarami. Udekorowane też były gmachy urzędów i budynków miejskich. Z prastarego ratusza poznańskiego powiewało ponadto sztandar z niedawno zatwierdzonym przez władzę miejskie godłem. Wyjątkowo piękna pogoda była świetnym sprzymierzeńcem tych wspaniałych uroczystości.

W prastarej katedrze poznańskiej w intencji podniosłego obchodu narodowego odprawił solenne nabożeństwo protonotarjusz apostołski ks. prałat dr. Hozakowski, w otoczeniu licznych duchowieństwa. Podniosłe kazanie wygłosił ks. prof. dr. Szymański. W nabożeństwie uczestniczyły władze miejscowe z wojewodą poznańskim na czele i miejskie, na czele z p. prezydentem Ratajskim, przedstawiciele wojskowości, uniwersytetu i in. Pieniążki kościelne wykonał chór katedralny pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego. Równocześnie na stadionie miejskim na trybunie odprawił nabożeństwo połowe dziekan wojsk polskich ks. prałat Wilkans. Przybyli przedstawiciele wojskowości z dowódcą O. K. VII gen. Frankiem i przedstawiciele organizacji. Po nabożeństwie przy wódrze orkiestry wojskowej odśpiewano hymn „Boże coś Polskę”.

Następnie, przy odgłosach hymnu państwowego, odbyła się defilada kompanii sztandarowej wojska i pocztów sztandarowych organizacji, które ruszyły w imponującym pochodzie przez miasto. Pochód przeszedł Walami Królowej Jadwigi, ul. Raczynskich, pl. Bernardyńskim, Wielkimi Garbarami, Wielką na Stary Rynek, gdzie przed ratuszem odbyła się defilada przed władzami.

Zapełniająca rynek tłumy publiczności przyjmowały niektóre grupy pochodu niemilkłymi oklaskami. Gdy na zakręcie ulicy Wielkiej ukazała się grupa „Sokoła”, odznaczająca się barwnością mundurów, goście słowiańscy powitali ją brawami i porwali za sobą publiczność. Podobnie oklaskiwali goście słowiańscy malowniczą grupę korporacji akademickich, krocząca w pochodzie w pełni barw i dystynkcji, oraz błękitne mundury hallerczyków. Żywiłowym oklaskom i okrzykom radości nie było końca, gdy zbliżyły się kompanie Zw. Młodych Narodowców. Sprawnie kroczące oddziały Młodych Narodowców, przeszły wśród niezwykłego entuzjazmu i huraganowych oklasków.

Dalszy ciąg pochodu prowadził na pl. Wolności, gdzie odbyło się zakończenie masowych uroczystości. Uczestnicy pochodu zajęli miejsce na placu, wokół którego zgromadziły się tysiączne tłumy. Przez radio przemówił na zakończenie przewodniczący miejskiego komitetu wychowania fizycznego, p. radca dr. Sokołowski. Przemówienie transmitowano przez rozgłośniki. Orkiestra 58 p. p. pod batutą kapelmistrza kpt. M. Chmielewicz odegrała hymn państwowy, a na zakończenie z piersi tysięcy publiczności popłynął hymn „Boże coś Polskę” przy wódrze orkiestry wojskowej.

Uroczysta akademja w okazji obchodu 250-lecia zwycięstwa Sobieskiego odbyła się o godz. 17 w przepelnionej publicznością auli Uniwersytetu. Licznie przybyli przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych. Zwracali uwagę swoją obecnością uczestnicy obradujących w Poznaniu kongresów wszechsłowiańskich. Przybrana w zieleń estradę zdobił dominujący nad całością dekoracyj biust Jana Sobieskiego.

Na rozpoczęcie akademji mistrzowska orkiestra 58 p. p. pod dyktando kapelmistrza kpt. M. Chmielewicz odegrała podniosłe „Bogu Rodzica”, poczem na estradę wszedł przewodniczący komitetu obchodowego, p. prezydent Ratajski, i wypowiedział słowo wstępne, przerywane wielokrotnie oklaskami.

Przemówienie prezydenta Ratajskiego

Jan III Sobieski należy do historycznych postaci w Polsce najpopularniejszych jako uosobienie cnót na-

rodowych, jako wódz górujący znacznie ponad współczesnymi i talentem wojskowym i duchem bohaterskim i miłością ojczyzny gorącą. Wyniesiony na tron nie tyle koligacjami, ile zasługą, opromieniony chwałą zwycięstwa chocimskiego i zmyciem hańby traktatu buczackiego, panował przez lat dwadzieścia i dwa jako królewski typ szlachcica polskiego, jako ostatni odblask potęgi i chwały dawnej Rzeczypospolitej Polskiej. Reprezentował godnie ówczesną Polskę, o znaczeniu w Europie doniosłym, choć przyszło mu działać w promieniach sławy króla francuskiego, słońcem zwanego.

Cała Polska w dniach bieżących przywodzi sobie na pamięć rycerską postać króla Jana, rozpamiętując w 250-tą rocznicę wiekopomną wiktoryę wojsk polskich pod Wiedniem z dnia 12 września 1683, o doniosłości dla powszechnych dziejów Europy rozstrzygającej, opromieniającej chwałą imię króla i rycerstwa polskiego w najdalsze pokolenia.

Miasto Poznań łączy się w dzisiejszym dniu uroczystym z całym narodem polskim w hołdzie czci i wdzięczności, jaki winni jesteśmy wielkiemu królowi — rycerzowi, jaki winni jesteśmy potężnej — jak na ówczesne czasy, — bo dwudziestotysięcznej armji polskiej, z doborowego złożonej rycerstwa, a szczególnie sławnej husarii polskiej, która pod naczelnem dowództwem króla Jana, walcząc o bok pięćdziesięciotysięcznego korpusu wojsk austriackich, bawarskich, saskich i bałkańskich, stanowczo odniosła zwycięstwo nad armją turecką, obliczoną na około dwustu tysięcy wojowników.

Niezwykłym dla miasta Poznania jest zaszczytem, że akt hołdu dla zwycięskiego wodza i jego wojska możemy złożyć wobec tylu dostojnych przedstawicieli narodów z nami zaprzyjaźnionych, przybyłych do grodu naszego na obrady naukowe. Szczególnym zadowoleniem napawa nas myśl, że w uroczystości naszej uczestniczą liczni delegaci narodów słowiańskich, czeskosłowackiego, jugosłowiańskiego i bułgarskiego, które przez wieki całe przetrwały w obcej okupacji, narody jugosłowiański i bułgarski nawet jeszcze do niedawnego czasu ulegały panowaniu tureckiemu, a dzisiaj, na równi z narodem polskim, cieszą się szczęściem pełnej niezawisłości państwowej. Rozumiem, że i oni, przejęci duchem sprawiedliwości dziejowej, uznają, że to dopiero pogrom Turków pod Wiedniem otwarił dla nich drogę do niepodległości, choć potrzeba było jeszcze dwustu lat ciężkich ich wysiłków, ażeby wyzwolić się w zupełności z pod przemożnych wpływów tureckich, ciężających przez kilka wieków nad Słowiańszczyzną południową. Więc łączy nas wszystkich Słowian, Bułgarów, Czecho-Słowaków, Jugosłowian i Polaków uczucie szczęścia i radości, że znaleźliśmy się tutaj jako jedna wielka rodzina, aby święcić to święto wspólne nie tylko polskie, ale ogólnosłowiańskie.

Starsi wiekiem uczestnicy dzisiejszej uroczystości pamiętają, że jak żywiłowym odruchem całego społeczeństwa wielkopolskiego, a szczególnie mieszczaństwa poznańskiego, spotkała się myśl obchodu dwusetnej rocznicy odsieczy wiedeńskiej. Zebrania, odczyty, pochody, iluminacje miasta, były dowodem powszechnego przejęcia się ludności polskiej pamięcią zwycięstwa polskiego. Wszyscy pragnęli okazać jawnie, że są z krwi i kości Polakami, i że czują się potomkami sławnych synów Polski, ocalających niemiecki Wiedeń i chrześcijaństwo przed zagładą. Nie stało wówczas możności, aby tej pamięci dać wyraz trwały w postaci kamienia czy spijzu. Komitet miejscowy obchodu tegorocznego postanowił utrwalić pamięć odsieczy wiedeńskiej przez wmurowanie — za łaskawą zgodą Kapituły Metropolitalnej, — większych rozmiarów tablicy spizowej na zewnętrznych murach szacownego kościoła Najświętszej Panny Marji na ostrowie tumskim. Będzie to skromny akt wdzięczności dla wielkiego króla — zwycięzcy, który poprze, mamy nadzieję, chętnie i ofiarnie całe obywatelstwo miasta Poznania.

Rozważając dzieje dalekiej, chwalebnej przeszłości, nie godzi się nam

zapominać o przyszłości, niewiadomej, nieznanej, może szczęśliwej, może groźnej, ale w każdym razie zależnej w dużej mierze od naszej woli i własnych wysiłków. Jak przed laty 250 cywilizacja chrześcijańska Europy zagrożoną była szalonym rozpędem islamu, działającego w imię prawd wiary, narzuconych przez Proroka — Mahometa, tak dzisiaj, może w stopniu jeszcze bardziej dla losów Europy niebezpiecznym, zagrożona jest kultura jej, wiekami ciężkich ofiar ludzkich zdobyta, wybujałością prądów egoizmu narodowego, opartych na rzekomej wyższości rasy czy szlachetności krwi. My Polacy, my Słowianie, wiemy aż nadto dobrze, co to znaczy ta polityka „pańska”, szukająca ofiar w narodach jakoby mniejwartościowych, ta polityka ekspansji, pragnąca zaprząć w rydwan swojej władzy inne mniejsze czy słabsze narody, mające narodom władczym służyć jako podłoże wyzysku politycznego czy gospodarczego.

Otóż czerpiąc otuchę z wielkiego czynu oręża polskiego pod Wiedniem, oświadczamy dumnie, że w służbę obcą nie pójdziemy. Mając prawo do odrębnego bytu, pragniemy ugruntować własną wolą potęgę narodu swego na równi z innymi narodami. Własną wolą możemy się łączyć z innymi narodami, jako równymi, ale nie poddamy się przemocą, nie oddamy się nigdy w niewolę polityczną, gospodarczą czy kulturalną.

Każdą napasłą orężną na granice naszego państwa odeprzemy siłą, i siłą tę podtrzymamy i rozwijać będziemy tak długo, jak długo trwać będą u narodów „pańskich” chęci zaborcze.

Odczyt na temat: „Dziejowe znaczenie odsieczy wiedeńskiej” wygłosił prof. Uniwersytetu Poznańskiego dr. K. Chodnicki.

W części muzycznej chór „Echo” pod batutą p. prof. Raczkowskiego wykonał utwór „Wallek - Walewski” „Grający step”, a artysta Teatru Wielkiego, p. Karol Urbanowicz, przy akompaniamencie prof. Raczkowskiego, odśpiewał arję z „Konrada Wallenroda” Zeleńskiego i pieśń Moniuszki „Stary kapral”. Chór jak i solistę nagrodzono rzesistami oklaskami. Uroczystość zakończyła orkiestra wojskowa odegraniem utworu Millera „Jan III Sobieski pod Wiedniem”.

Wieczorem miasto było pięknie iluminowane, przyczem zwracała uwagę iluminacja gmachu Komendy. Miasto iluminowało Bibliotekę Raczynskich i ratusz. Na domach powiewały sztandary. Obchód 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej święcił Poznań godnie. (kl)

W operze

Wieczorem w Teatrze Wielkim odbyło się uroczyste przedstawienie „Strasznego dworu”, poprzedzone odegraniem hymnu państwowego, którego wypełniająca wszystkie miejsca publiczności wysłuchała stojąc.

Uprowadzając krótko naszego recenzenta operowego, pragniemy podkreślić, że przedstawienie udane było w całej

pełni. Przyczyniły się do tego nie tylko szczęśliwe zmiany w inscenizacji, piękne dekoracje, lecz i cały zespół, a przede wszystkim dyrekcja p. Zygmunta Latoszewskiego, który z partytury umiał wydobyć tyle pięknych momentów naszej narodowej opery. Ze słuchano jej jakby czegoś nowego. Wieczór wczorajszy zapowiada sezon operowy faktycznie ciekawy.

Akademja Zw. Młodych Narodowców

Jak o tem piszemy na innem miejscu, w uroczystym pochodzie z okazji 250-lecia odsieczy Wiednia szczególną uwagę zwracały liczne, doskonale się prezentujące szeregi Związku Młodych Narodowców. Stojąca w szpalerach publiczności witala je z gorącą sympacją. Oklaskom i okrzykom na cześć Związku Młodych Narodowców i Polski narodowej nie było końca.

Po rozwiązaniu pochodu członkowie Z. M. N. udali się do wielkiej sali kina „Metropolis” na akademję, zorganizowaną przez grodzki i powiatowy zarząd Z. M. N. Sala wypełniła się po brzegi członkami organizacji oraz tłumnie przybyłą publicznością. Zagałi akadeuje przy niemilkających oklaskach, skierowanych pod adresem wchodzącej na salę młodzieży, wiceprezes zarządu grodzkiego i powiatowego Z. M. N. p. poseł Witkowski, witając na wstępie prelegentów w osobie ks. prał. Prądzyńskiego i red. Jerzego Herculika, którym zgromadzeni zgłoszali żywiłową owację, oraz zebrane obywatelstwo i młodzież. Poczem głosu udzielił czcigodnemu ks. prałatowi.

Ks. prałat Prądzyński wygłosił wspaniałe, głębokie w treści i piękne w formie przemówienie. Prelegent zobrazował najprzód ogólne tło dziejów Polski i Europy w wieku XVII, a następnie dopiero uwypuklił powody, które skłoniły Jana III Sobieskiego do zawarcia sojuszu z Austrią i do podjęcia odsieczy wiedeńskiej.

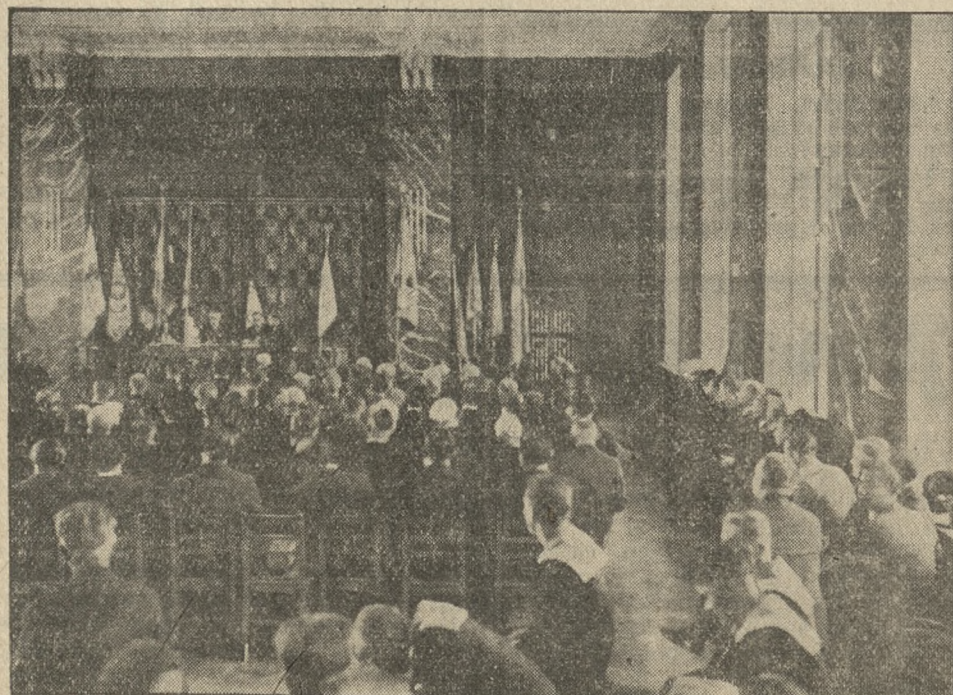
Na zakończenie ks. prał Prądzyński, nawiązując do tradycji historycznych narodu polskiego, wskazał na jego dzisiejsze poslannictwo, które z tych tradycji wypływa. Mocne słowa głębokiego znawcy dusz młodego pokolenia wywołały na sali niemilkłą entuzjazm. Okrzykom na cześć Polski narodowej i katolickiej nie było końca.

Drugie z kolei przemówienie, poświęcone historycznym rozważaniom wiekopomnej rocznicy na tle dzisiejszej polskiej rzeczywistości, wygłosił red. Jerzy Herculik, którego wspaniałe wywody publiczność kilkakrotnie przerywała oklaskami.

Akademję zakończono odśpiewaniem pieśni „Boże coś Polskę” oraz hymnu Młodych, poczem rozchodząca się publiczność wznosiła niemilkłące okrzyki na cześć Polski narodowej oraz przywódców obozu narodowego z Romanem Dmowskim na czele.

Nowy rekord wysokości dla balonów.

W okolicy Moguncji wylądował balon wypuszczony kilka dni temu w Gelsenkirchen. Według znalezionych pomiarów na aparacie w gondoli balonowej okazało się, iż balon osiągnął niebywałą wysokość 11 000 metrów, co stanowi rekord dotychczasowych wlotów balonów wodnych. Najwyższą dotychczas osiągniętą wysokością było 10 000 metrów.

Otwarcie tegorocznego zjazdu delegatów związku pracowników pocztowych w auli Szkoły Morskiej w Gdyni. Do korespondencji na str. 8. (Fot. „Ilustracja Polska”).

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

We Francji — o współpracy polsko-angielskiej

„L'Usine” — jest to czołowy organ francuskiego przemysłu żelaznego. W ostatnim numerze tego poważnego czasopisma znajdujemy artykuł wstępny, pióra p. Camille Didiera, zatytułowany „Kapitał narodowy na usługach przemysłu krajowego”. Treścią artykułu jest porównanie „malejących wpływów francuskich w Polsce z rosnącymi wpływami Anglii” na naszym terenie.

Asumpt do wystąpienia p. Didiera dała świeżo zawarta umowa polsko-angielska w sprawie elektryfikacji węzła warszawskiego. Jak wiadomo, mocą powyższej umowy, konsorcjum angielskie wzięło na siebie zobowiązanie podpisania pożyczki 170 miljonów franków dla kolei polskich. Z tej sumy 75 miljonów franków pozostanie w W. Brytanii w postaci zakupu materiałów. Transakcja ta jest charakterystycznym przejawem współpracy kapitału angielskiego z własnym przemysłem, której to współpracy — zdaniem p. Didiera — nie ma we Francji.

Robotnicy, fabryki, finansisci i rząd angielski znajdują tutaj swój zysk zarówno bieżący jak i w przyszłości. Funty szterlingów, dane przez banki, posłużą szeroko wszystkim interesom angielskim. Inaczej jest we Francji.

„U nas — a długa martyrologia pożyczek zagranicznych udzielonych przez Francję dowodzi tego — apeluje się tylko w dwojaki sposób do naszego kapitału. „Mamy pożyczki, które są przeznaczane dla służenia t. zw. celom politycznym. A wiadomo z jaką dowolnością spłacane są one pod względem wdzięczności i... procentów.”

„I mamy pożyczki handlowe lansowane przez bankierów, którzy chcą tylko i nade wszystko swoich prowizji. Są to pożyczki częstokroć tak lichwiarskie, że państwa, które je zawierają, nie kryją swojej urazy i znajdują w tych pożyczkach argu ient, aby przy pierwszej okazji nie dotrzymać swoich zobowiązań.”

„Oszczędności i wpływy francuskie tracą tylko a całej linii. Jeżeli chodzi o zatrudnienie Francuzów, nikt o tem nie myśli.”

Słowa gorzkiej autokrytyki! Pan Didier jest zdania, że nawet zamienisz rolę z Anglią. Francja nie byłaby udzieliła Polsce omawianej pożyczki elektryfikacyjno-kolejowej dla dwóch przyczyn: 1) dla braku spójni między kapitałem narodowym i przemysłem Francji, o czem mowa była powyżej, oraz 2) ponieważ — z braku równowagi finansowej — możliwości uzyskania pożyczki we Francji są chwiejowo nikle. „I to jest ten handicap... kończy p. Didier — który może sparaliżować decyzję podjęcia poważnych prac przez nasze wielkie konsorcja przemyślowe — zagranicą, a szczególnie w Polsce”.

Oby głos p. Didiera znalazł należyty posłuch we Francji! Leżałoby to w interesie zarówno naszej wielkiej socjalistycznej, jak i w interesie Polski. Jest dziwną anomalią, że wślad za zawartem porozumieniem politycznym polsko-francuskim nie nastąpiła pomiędzy obu narodami możliwie ścisła współpraca finansowo-gospodarcza, oparta na realnych podstawach. Czas jest najwyższy, by anomalię tą usunąć!

Z KRAJU

(k) **Na granicy równowagi bilansu handlu zagranicznego.** Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i wolnego miasta Gdańska według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego w sierpniu br. wyniósł: przywóz 241.419 tonn, wartości 72.296 tys. zł.; wywóz: 987.050 tonn, wartości 72.667 tys. zł. Saldo dodatnie w sierpniu wynosi 371 tys. zł. W porównaniu do lipca br. wywóz zmniejszył się o 9.232 tys. zł., przywóz zaś zwiększył się o 275 tys. zł. Zdaniem PAT ubiegły sierpień nie charakteryzuje w należyty sposób wymiany towarowej Polski z zagranicą, gdyż z jednej strony w sierpniu na skutek wyczerpania zapasu starego zboża nastąpiło zahamowanie wywozu zbóż i również w sierpniu, jak zwykle, zmniejszył się wywóz cukru, z drugiej strony, w związku z powstaniem ożywieniem w przemyśle i z wahaniami się cen na rynkach zagranicznych w sierpniu przywieziono dużo zakupionej wlny, a także wobec przedstawienia produkcji polskiej z przerobu półfabrykatów na przerób surowców, zwiększył się przywóz nasion oleistych.

(k) **Pumeks polski.** Jedną z poznańskich firm rozpoczęła produkcję pumeksu, dotychczas sprowadzanego w poważnych stosunkowo ilościach z zagranicy. Pumeks

Srebrny jubileusz placówki spółdzielczej

25-lecie piekarni spółdzielczej „Ceres” Sp. z o. o. w Poznaniu

Znana piekarnia spółdzielcza „Ceres” sp. z o. o. w Poznaniu istnieje od 25 lat. Piękną rocznicę uczczono obchodem jubileuszowym, który odbył się we wczorajszą niedzielę w sali Ogrodu Zoologicznego, poprzedzony nabożeństwem w kościele św. Wojciecha. Obchód, który zgromadził licznych członków piekarni spółdzielczej „Ceres”, zaczął krótkim przemówieniem powitalnym prezes rady nadzorczej p. Karasiewicz. Przewodnictwo dalsze powierzono prezesowi pierwszej rady nadzorczej p. dr. Hąci. Na sekretarza powołano p. dyr. Krajnę, b. członka zarządu.

Szczegółowe sprawozdanie z rozwoju spółdzielni „Ceres” w poszczególnych fazach w ciągu 25-lecia przedłożył p. dyr. Stanisław Kucharski. Mówca obrazował historję tej placówki bardzo szczegółowo i podkreślił na zakończenie, że wspaniałym rozwój spółdzielni jest wielkim triumfem idei spółdzielczej. Z małych zaczątków spółdzielnia „Ceres” stała się poważną placówką społeczną, gospodarczą i narodową i oddaje polskiemu stanowi średniemu usługi nieocenione. Przez cały czas istnienia spółdzielni pracowała o własnych siłach, a dziś ma majątek, wyrażający się sumą pół miliona złotych i jest warsztatem pracy o nieprzemijającej wartości. Pod względem społecznym i państwowym placówka ta pojmowała wysoko swe zadania, składając na cele społeczne około 80 tys. zł. a z podatków wpłynęło w okresie istnienia spółdzielni do kas skarbowych przeszło 450 tys. zł. „Ceres” ma podstawy zdrowe, które zapewniają jej na przyszłość dobry rozwój i rozkwit. Ofiarna praca członków rady nadzorczej a przedewszystkiem pp. dr. Hąci i dyr. Kucharskiego przyczyniła się niewątpliwie do zapewnienia i ugruntowania podstaw spółdzielni.

Wyrażono uznanie jubilatowi, pracującym czynnie około rozwoju spółdzielni, a mianowicie: p. dyr. St. Kucharskiemu, p. Michałowi Kasztelanowi i p. Andrzejowi Nowaczykowi. P. Karasiewicz, jako prezes rady nadzorczej, złożył im serdeczne życzenia. Zaznaczyć należy, że Patronat Związku Spółdzielni reprezentowali podczas obchodu pp. dyr. Nowakowski i Koźlik. Podczas przyjęcia, wydanego z okazji jubileuszu, wygłoszono szereg toastów i odczytano telegramy. Nadesłali życzenia m. in. b. patron Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych ks. biskup Adamski ze Śląska, prezydent miasta Ratajski, radca Kontrowicz, Konsum Urzędników Polskich, p. Walerjan Gromadziński i Słow Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w parafii św. Wojciecha.

Spółdzielnia „Ceres”, święcej w pełni rozwoju srebrny jubileusz, towarzyszą życzenia jak najpomyślniejszego rozwoju! (kl)

krajowy jest produkowany przy pomocy szeregu analiz chemicznych w postaci jednak nie kamienia lecz proszku. Fabryka wytwórcza pumeksu znajduje się na terenie Wielkopolski (AZ)

(k) **Eksport konfekcji.** Rozmiary eksportu konfekcji w czerwcu powiększyły się nieco ponad przeciętną z poprzednich miesięcy i wyrażały się w 2 847 q wartości niepełna 2 000 000 zł. W całym półroczu wywieziono 12 400 q wartości 9 240 000 zł łącznie z wyrobami dzianymi i ubiwiem gumowem. Rozmiary ilościowe eksportu, wśród którego przeważa tania odzież męska i bielizna bawełniana męska, głównie z łódzkiego ośrodka chałupniczego, cofnęły się nieznacznie wobec pierwszego półroczia 1932, pod względem wartościowym jednak nastąpił spadek prawie o połowę. Dotyczy to przedewszystkiem wywozu odzieży męskiej, natomiast wywóz bielizny wykazuje poważny wzrost. Niepewność losu co do poparcia finansowego eksportu konfekcji ze strony czynnika publicznego odbija się niepomylnie na ilościowo wartościowych transakcjach. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Sowiety bojkutują porty niemieckie.** Ambasador Z S S R. w Paryżu, Dowgalewski, bawił ostatnio w Brukseli i Antwerpii gdzie oświadczył iż intencją rządu sowieckiego jest skierowanie na Antwerpję względnie Rotterdam eksportu rosyjskiego, który dotychczas kierowany był na porty niemieckie, a zwłaszcza Hamburg. Decyzję tę uzależnia jednak Rosja od uznania jej obecnego rządu „de jure” przez Belgję. Zauważyć należy, że eksport rosyjski via port hamburski wykazuje znaczny spadek w pierwszej połowie rb. w porównaniu z tym samym okresem roku ubiegłego.

Zjazd delegatów Zw. Pracowników Poczty w Gdyni

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego”).

Gdynia, 10 września.

Obecnie odbywa się tutaj 12 zjazd delegatów kół miejscowych związku pracowników poczty, telegrafów i telefonów R. P. Do Gdyni przybyło 128 delegatów, którzy reprezentują 25,000 pracowników pocztowych z całej Polski. Na 200 zrzeszonych jeden przedstawiciel.

Oficjalnie rozpoczął się dzisiaj zjazd uroczystym nabożeństwem w kościele N. Marii Panny, odprawionem przez ks. dziekana Turzyńskiego. Otwarcia zjazdu dokonano w południe w pięknej auli Państwowej Szkoły Morskiej. Jako pierwszy przemawiał prezes związku poseł Stangreciak, poczem w imieniu ministra poczty i telegrafów powitał zebranych szef gabinetu ministerjalnego p. Roman Starzyński. Mowę o 15-letniej historii związku prezes dyrekcji bydgoskiej p. Władysław Stojewski zakończył okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej, poczem orkiestra marynarki wojennej odegrała hymn narodowy, a wszyscy zebrani odśpiewali „Nie rzucim ziemi”.

Najważniejszymi zagadnieniami tegorocznego zjazdu pocztowców są utworzenie funduszu odprawy i wybór nowego zarządu.

Idea utworzenia funduszu odprawy zakiełkowała wśród szerokich rzesz pracowników poczty, telegrafów i telefonów, ażeby przyjąć z pomocą zwalnianym urzędnikom.

Członkowie związku płać obecnie składkę miesięczną w kwocie 2,50 zł.

Z sumy tej 1,50 zł zużywany był na cele organizacyjne, a pozostały jeden złoty na budowy i t. p. Obecnie składki pozostaną te same, ale jeden złoty składany będzie na fundusz odprawy. Przewiduje się, że odprawy ze związku wynosić będą najwyżej kilkaset złotych, ale w każdym razie umożliwią zwolnionym pracownikom spokojne wyszukanie sobie nowego sposobu zarobkowania.

Dodać należy, że równoległe z utworzeniem funduszu odprawy przewidziane jest scalenie kas kół miejscowych.

Drugim, ważnym zagadnieniem obecnego zjazdu gdynińskiego jest wybór nowego zarządu. Przeciw obecnemu prezesowi, posłowi „sanacyjnemu” Stangreciakowi, powstała bardzo silna opozycja; wysuwa się kandydaturę p. Czajkowskiego, byłego urzędnika ministerjalnego.

Nadmieniamy, że członek zarządu głównego p. Modliński, który występował przeciw prezesowi Stangreciakowi, otrzymał zawiadomienie, że przeniesienie go z ministerstwa do urzędu pocztowego Gdynia I jest postanowione.

Delegat obradującym w Gdyni i reprezentującym 25,000 pracowników poczty, telegrafów i telefonów z całej Polski, życzymy pomyślnych uchwał, których realizacja użyłaby im w ich ciężkiej pracy i zabezpieczyła przyszłość ich i ich rodzin.

FOB.

Echa zgonu śp. Ireny ks. Puzynianki

Z powodu śmierci śp. Ireny ks. Puzynianki, b. posła na Sejm, zarząd główny Stronnictwa Narodowego w Warszawie wystosował do księżnej Puzyniny następującą depezę:

„Przesyłamy rodzinie ś p. Ireny Puzynianki, zasłużonej przewodniczącej N. O. K. i posłanki stolicy, wyrazy głębokiego współczucia.”

Ze swej strony zarząd wojewódzki Stronnictwa Narodowego w Poznaniu przesał księżnej Puzyninie następujące pismo:

Czcigodna Pani!

Wobec bolesnego ciosu, jaki dotknął Czcigodną Panią i całą Jej rodzinę wskutek zgonu ś. p. córki Jej Ireny, tak wielce zasłużonej Obywatelki - Patryjotki, niestrudzonej działaczki na niwie narodowej, której dzieło żywota świecić będzie społeczeństwu po długie lata przykładem pełnego poświęcenia dla wielkiej i świętej sprawy, składamy najgłębsze wyrazy serdecznego współczucia.

Zarząd Wojewódzki Stron. Nar.

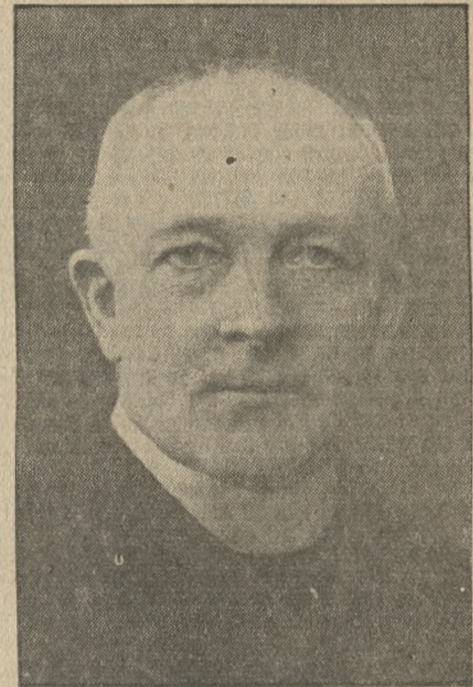
W sobotę w południe w kaplicy szpitala Przemienienia Pańskiego w Poznaniu odbyła się msza św. za duszę śp. Ireny Puzynianki, poczem zwłoki Jej przewieziono do Warszawy, gdzie odbędzie się pogrzeb. W żałobnych obrzędach w Poznaniu uczestniczyło liczne grono przyjaciół i znajomych Zmarłej. Przy trumnie stanął poczet sztabdarowy Narodowej Organizacji Kobiet w Poznaniu ze sztandarem. Na nabożeństwa przybyli poza tem posłowie senatorowie Klubu Nar.; reprezentowane były również wszystkie instytucje, w których pracowała niestrudzona działaczka narodowa. Na trumnie złożono szereg wieńców.

Śp. ks. kanonik Bogdański

Dnia 28 sierpnia zmarł w Iwoniecu, w czasie odbywania kuracji, długoletni proboszcz miłostawski ks. kan. Stanisław Bogdański, gorliwy sługa Kościoła i troskliwy pasterz. Wiadomość o śmierci ks. kan. Bogdańskiego okryła żalobą całą parafję.

Ks. kan. Bogdański urodził się w 1870 r. i, po ukończeniu gimnazjum w Ostrowie, wstąpił w r. 1891 do Seminarjum Duchownego, gdzie otrzymał 24 lutego 1894 r. święcenia kapłańskie. Wikariat odbył w Ostrowie, poczem przez krótki czas był proboszczem w Mielzynie, a w r. 1909 objął probostwo w Miłostawiu, gdzie niestrudzenie pracował do ostatnich dni swojego żywota.

Jako wódz parafji miłostawskiej czynił wszystko, aby wódzostwo to przyniosło duże korzyści parafji i parafjanom. Za jego to inicjatywą dobudowano boczne nawy do kościoła w

r. 1912, sprawiono piękne dzwony w r. 1931, założono schronisko dla starców w r. 1911, otworzono przedszkole parafjalne w r. 1915 itd. itd. W latach nie-woli ks. Stan. Bogdański był niestrudzonej bojownikiem o wiarę świętą i mowę polską, a w burzliwych czasach wojennych prowadził społeczeństwo drogą miłości ku Ojczyźnie. Będąc prezesem rady nadzorczej Banku Ludowego w Miłostawiu, stał na straży interesów gospodarczych społeczeństwa; pracował wytrwale nad podniesieniem oświaty wśród robotników, stojąc na czele Katolickiego Tow. Robotników. Dużo czasu poświęcał pracy w stowarzyszeniach religijnych, jak Liga Katolicka, Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, Stow. Dzieciątka Jezus i S. M. P. Szczególnie ukochał młodzież, którą otaczał ojcowską opieką. Pracował z przekonaniem dla Czerwonego Krzyża, był przyjacielem i doradcą pracy towarzyskiej w Kole Śpiwackim. Powstańcy i Wojacy stracili w śp. Zmarłym czynnego członka i zasłużonego działacza w okresie Powstania Wielkopolskiego.

Silny charakter, światły umysł, oraz wybitna indywidualność — oto cechy, którymi się odznaczał śp. Zmarły. Nie zrażał się nigdy przykrościami, zawsze pełen energii, z nieugiętą wolą kroczyl ku prawdzie i słusznosci.

Cześć Jego pamięci!

Susza w Anglii

London, (PAT). Panująca od dłuższego czasu w Anglii susza trwa nadal i powoduje liczne pożary łąk i lasów.

Wczoraj zapaliły się łąki w posiadłościach Lloyd George'a. Sędziwy mąż stanu brał osobiście udział w gaszeniu pożaru.

27 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W trzecim dniu ciągnięcia 5 klasy wygrane padły na numery następujące:
Po 15.000 zł na nr. nr.: 62738 78647.
10.000 zł na nr. nr.: 37708.
Po 5.000 zł na nr. nr.: 7326 21001 95306 135015.

Po 2.000 zł na nr. nr.: 7002 7611 17614 24152 25794 25875 32718 34666 36065 39256 66436 79376 87637 97008 100593 101938 105323 107547 122665 123175 130080 136078 137312.
Po 1.000 zł na nr. nr.: 221 2402 9920 11577 17537 18740 22645 26465 32149 36724 37860 40593 40700 43331 72821 76259 80259 84451 93062 94740 103533 108246 109671 111167 111647 126548 130364 134148 138630 140342 141206 143493 148776 149830.

Po 250 zł na nr. nr.: 44 62 149 65 214 340 628 61 740 1027 63 85 164 208 69 341 511 644 991 2106 77 467 557 732 42 44 52 968 3239 47 308 14 53 471 85 593 667 769 848 45 4001 131 174 430 524 742 92 803 56 67 917 79 93 96 5100 78 321 49 83 573 666 71 725 970 78 6147 463 65 516 714 51 95 7053 114 59 267 573 714 97 944 53 8175 212 319 466 717 822 32 9026 288 581 91 663 89 729 33 917 10047 10128 329 453 57 71 506 726 45 829 93 934 38 11075 233 39 451 72 593 605 22 55 736 842 71 961 12037 65 82 325 52 531 804 13049 131 47 69 310 492 730 95 14109 10 18 52 284 403 72 610 22 78 839 948 59 15104 200 21 95 303 691 831 938 80 81 16008 24 65 68 182 245 419 530 70 665 97 739 58 838 17135 57 76 297 355 423 70 741 80 829 18002 7 195 255 331 39 455 659 716 90 832 19151 424 57 90 638 737 45 91 916 20080 90 233 341 436 763 75 99 929 21011 141 49 491 502 69 723 44 87 900 22060 185 204 17 416 54 61 569 684 730 23088 223 42 50 333 60 427 652 708 80 832 982 24023 127 29 374 665 852 60 87 25006 305 76 486 544 666 50 700 21 28 69 71 879 945 99 26006 114 20 233 415 86 670 96 820 910 27127 32 78 210 320 39 48 492 685 749 839 45 57 28296 309 13 68 400 52 792 843 903 21 91 29083 147 57 468 665 876 964 30017 203 496 547 76 622 741 807 86 31000 25 63 130 385 99 519 74 661 702 74 850 977 32062 79 119 312 428 42 514 609 881 33008 13 18 193 405 68 90 552 813 980 34013 140 59 97 663 69 738 830 950 63 35094 102 13 527 40 763 876 36060 137 364 97 44 517 37078 335 36 37 68 508 646 716 25 847 64.

38048 134 316 70 571 94 619 29 784 801 29 39057 190 234 321 50 406 509 47 623 62 99 815 911 87 40043 349 494 533 96 680 88 766 41067 128 49 269 309 589 633 34 707 8 42031 97 135 55 724 833 991 43032 116 371 99 493 567 604 9 899 972 44202 319 500 48 93 725 31 37 42 804 65 960 45007 82 105 300 521 630 68 77 960 70 42384 115 97 252 443 46 723 54 907 47268 398 654 711 894 48021 89 131 62 87 207 318 437 641 722 33 838 971 49143 69 72 344 78 567 631 833 917 20 50022 27 43 179 294 355 85 427 39 42 570 600 15 929 38 51072 118 243 376 602 745 846 52085 407 60 88 97 712 814 53 60 66 53142 373 488 526 629 820 54169 400 30 551 54 602 65 759 63 905 39 57 55072 337 45 644 890 93 977 56714 207 44 398 464 79 534 76 607 870 952 53 57237 68 361 94 95 414 69 531 655 815 46 58037 92 150 91 323 86 598 878 908 59049 19 255 636 784 827 60132 273 370 520 69 761 900 25 61081 4019 505 865 99 62021 266 73 307 554 621 68 80 812 21 38 994 63020 144 280 309 44 419 505 936 64099 113 18 225 53 421 79 98 565 639 771 823 999 65114 214 307 432 607 12 14 741 77 83 89 894 58 66177 220 22 675 719 864 998 67023 66 77 451 523 32 52 647 756 870 72 68322 36 42 482 69035 133 43 82 88 453 59 61 556 662 560 83 954 70029 408 19 80 81 652 714 41 44 71008 45 258 391 523 79 103 958 72017 150 96 431 35 61 65 611 781 833 41 90 916 73084 321 400 583 675 717 833 41 74102 94 224 341 48 533 601 5 731 869 75097 121 219 59 365 74 445 568 603 66 767.

76211 425 57 791 77047 124 92 286 309 68 445 680 714 78114 225 477 551 81 891 903 79086 184 91 213 413 598 648 703 84 80046 326 411 16 97 519 76 642 977 81021 58 197 468 509 641 84 82094 282 306 41 490 506 696 757 916 83145 206 33 320 96 573 632 68 94 745 823 84391 625 799 819 918 50 85033 154 367 66 671 79 717 858 968 96 86126 68 69 311 482 546 54 623 989 87177 226 37 324 88 457 61 577 97 712 93 88028 68 72 86 91 105 559 782 992 89006 77 82 119 262 688 702 90047 164 276 319 442 739 877 927 54 79 91019 208 80 335 442 98 613 52 71 742 966 92080 311 476 512 24 738 55 93096 107 209 498 792 917 51 94030 179 393 404 11 514 34 742 87 812 95054 221 325 77 515 607 923 66 96131 222 40 60 328 72 78 578 605 742 45 810 97394 448 830 86 98081 171 277 410 850 920 99367 422 92 98 550 861 950 100035 42 86 166 259 356 78 551 659 703 823 86 101007 39 190 368 463 517 72 79 830 102011 41 76 99 317 61 617 860 951 84 98 103139 90 320 31 52 414 661 831 83 86 104141 210 69 472 636 65 867 927 29 46 91 105120 26 364 472 6109 46 80 731 865 98 106165 273 86 319 400 519 62 611 852 107089 151 245 304 458 623 733 841 952 108531 795 820 109024 110 239 344 58 439 712 45 60 818 989 110077 130 392 420 587 51 733 891 907 111210 348 431 536 90 674 725 815 996 112670 72 944 113109 230 366 400 40 504 9 11 696 703 18 73 79 844 48 973.

114548 668 774 88 858 115029 300 58 414 80 501 53 600 771 81 822 116123 93 287 338 39 437 574 615 34 819 35 38 51 906 117038 53 118 26 479 619 87 715 21 57 80 901 80 118029 55 62 206 300 23 462 78 506 39 47 932 36 119269 898 948 84 120027 43 221 58 69 361 415 534 600 82 885 121511 91 326 48 682 94 862 920 31 122230 32 62 96 337 694 756 837 913 56 123028 125 30 384 593 601 21 94 712 806 15 18 80 980 124120 22 28 239 60 89 374 453 536 55 641 793 95 816 125065 144 352 553 662 727 38 40 882 87 960 79 128039 63 215 369 91 507 783 950 977 127185 273 393 452 590 965 1228007 41 169 208 30 56 355 413 533 99 674 727 96 72 93 805 26 49 88 903 36 129128 214 42 316 448 511 638 732 71 76 891 130010 112 22 63 334 54 635 36 789 821 918 131463 605 8 11 18 59 715 29 824 988 91 132197 334 400 59 70 77 551 62 710 36 66 977 133152 64 92 252 502 725 39 917 50 71 134018 38 48 192 389 448 719 24 928 135201 310 53 412 518 68 637 73 136086 108 249 414 95 585

653 740 94 806 12 905 137124 43 91 508 51 648 73 755 76 90 814 136173 292 306 89 590 628 50 93 97 704 67 72 86 92 807 71 947 52 139028 433 56 502 42 74 823 911 41 75 140028 225 35 74 79 81 303 478 517 19 849 141010 158 60 218 61 80 350 430 89 651 767 857 142039 93 148 205 76 676 991 143095 169 251 636 82 970 144113 19 321 651 56 62 830 48 148300 79 485 582 84 665 714 34 40 839 953 56 146025 71 229 40 471 517 671 940 147083 104 82 203 71 705 24 86 837 38 138091 142 463 77 521 613 782 149100 38 211 486 553 66 755 92 842 903 63 80 150069 284 427 39 59 647 841 993 151083 513 630 33 866 977 152093 182 538 644 54 50 713 927 35 60 153044 191 212 25 337 471 92 98 620 79 702 31 897 154048 139 209 78 318 461 82 554 613 811 964.

Ciągnięcie popołudniowe.
po 10,000 zł na N-ry 7862 34224.
5,000 zł na N1. 7816.
po 2,000 zł na N-ry 5786 11972 29889 33974
40393 47867 52397 69180 112938 133737 141469 144860 148222 151340

po 1,000 zł na N-ry 2022 14731 14845 22883 26565 32993 33612 38145 45554 48385 51647 52950 53296 55039 61043 69854 73913 74952 75094 76391 86716 93580 93715 94392 90152 91324 92801 101571 103107 108445 115172 117684 118046 12205 124172 124859 130279 136592 136925 148146 148998.

Po 250 zł na N-ry: 19 37 41 104 557 59 636 85 767 90 806 72 1093 120 249 321 83 527 83 2000 72 291 317 606 777 896 971 3157 263 76 79 336 50 553 611 875 79 4020 116 58 59 441 581 608 42 9695059 231 42 45 309 419 48 528 709 974 6278 82 592 678 926 49 7174 86 457 637 88 703 974 8113 37 226 450 662 712 844 939 9049 138 287 569 94 612 55 708 869 994 10026 71

3 dzień ciągnięcia

Najkorzystniej zamienia stawkę na inne szczebliwe numery kolektura Radomskiego, Aleje Marcinkowskiego nr. 14! Pamiętaj! zg 19823

147 50 311 508 84 695 744 11132 93 371 902 12020 175 461 622 86 776 13207 340 97 655 937 47 14012 88 171 83 200 26 29 42 377 428 71 555 975 15088 213 70 516 621 732 53 16032 37 56 276 358 461 96 578 986 1013 20 49 83 240 95 500 79 99 637 83 843 48 912 18009 33 111 79 409 67 606 774 807 976 19121 216 300 443 55 659 74 887 20032 129 61 310 23 26 56 414 46 93 515 44 95 748 845 73 911 82 21255 316 538 58 681 813 49 55 60 22108 14 27 42 61 96 315 55 409 13 517 81 705 899 33325 26 508 12 17 750 828 24171 200 350 646 69 882 25385 444 517 623 86 773 859 901 02 26301 46 782 891 959 27072 227 39 91 308 415 598 698 891 969 28086 137 230 417 85 678 714 834 964 29112 637 709 22 69 840 917 30139 43 44 72 90 447 569 602 928 31019-50-78 162 250 336 462 682 715 23 43 846 910 18 51 32131 98 310 448 97 558 607 732 33043 131 220 316 58 676 726 34050 372 89 416 552 88 623 64 712 19 909 35009 62 275 405 689 809 27 31 82 36009 71 142 56 200 96 495 540 638 707 81 841 902 37147 284 320 21 50 458 73 85 504 774.

38007 81 223 330 50 446 557 85 632 45 39210 368 501 608 59 765 70 845 929 72 40075 126 286 247 441 67 894 959 41001 164 242 46 388 429 677 878 94 986 42187 212 38 338 467 76 500 641 817 35 55 84 43198 507 726 53 58 858 948 44005 71 97 149 52 92 569 651 705 87 45080 252 63 561 640 737 96 966 69 46183 323 82 451 532 665 766 894 96 938 43 56 47005 103 213 52 65 302 502 18 625 867 919 62 48345 57 567 750 79 946 61 972 49087 147 300 405 47 554 905 48 60 87 50006 80 94 128 49 707 293 384 434 53 738 812 51065 247 325 68 556 607 21 815 927 52075 217 767 839 917 61 53255 371 78 408 23 746 67 892 94 54084 102 227 375 519 20 668 747 61 95 906 979 55446 60 83 528 701 829 917 39 88 56168 513 41 54 747 57295 308 55 86 445 504 84 981 58314 525 44 56 770 95 814 34 57 58 905 54 59081 260 377 425 79 566 602 52 994 60054 69 104 85 221 329 422 65 510 606 725 902 61208 72 439 40 545 65 650 765 72 923 62080 336 83 588 777 900 63123 306 480 76 25 920 81 84045 83 332 583 99 813 27 918 36 69 65056 143 210 88 623 806 18 66010 86 173 88 297 456 92 565 96 755 85 855 933 67102 61 62 383 701 854 941 65 66238 440 790 863 89 921 50 66 69156 81 289 363 90 408 12 570 99 852 922 70127 313 47 453 542 50 64 626 58 93 729 81 48 920 71027 142 206 901 62 442 50 573 77 99 644 817 72005 198 265 652 64 80 792 809 956 73086 99 139 324 33 49 78 568 614 15 43 99 796 863 924 30 74019 61 316 67 402 68 623 741 888 937 75260 345 89 587 799 819 44 923 44 75.

76049 242 302 79 87 91 548 759 938 77037 89 231 71 80 388 95 717 36 83 825 89 78072 243 473 530 722 931 63 65 79072 187 93 267 187 93 267 628 50 778 928 80204 681 721 869 81044 48 220 411 40 97 548 87 632 812 994 82055 196 99 412 701 870 92 914 83294 342 60 469 851 67 964 84101 94 222 45 355 563 84 633 701 26 919 85052 109 58 81 410 66 523 66 95 669 763 950 86080 233 538 691 782 838 972 87029 80 185 288 228 408 674 714 59 977 88051 97 281 461 572 822 53 917 89246 59 313 82 94 95 406 632 711 21 964 90004 193 373 537 635 57 758 92 91183 386 548 84 741 69 803 49 92012 99 437 73 608 730 816 49 906 76 93018 112 271 77 436 78 638 90 763 94 873 930 93 94048 90 249 50 91 359 613 726 75 837 95331 64 742 94 96011 16 82 87 205 442 61 67 85 705 835 97182 266 89 389 401 05 500 653 704 71 93 825 986 98186 370 88 582 94 733 98 99 99251 454 661 737 810 59 939 100006 48 49 202 388 603 741 907 39 90 101085 170 288 411 71 75 677 94 750 63 801 102940 49 69 171 252 54 73 506 648 730 851 950 81 103010 75 221 543 710 844 94 104091 253 333 539 892 93 907 56 105005 143 96 219 333 465 507 717 885 984 106055 110 254 339 969 82 107233 55 568 740 63 998 108105 216 388 546 708 413 944 70 109089 144 343 698 753 79 91 805 110331 87 149 411 81 600 77 746 806 07 941 111050 301 71 493 686 760 67 112018 113121 215 24 63 474 540 634 845 69 988.

114073 181 256 370 80 456 57 92 72 35 52 60 831 115140 73 77 78 402 504 619 50 729 39 84 901 110057 198 217 478 699 789 803 29 958 67 93 117120 215 21 529 756 829 78 977 118200 54 74 88 389 413 40 68 564 741 822 930 119135 83 125 209 459 86 534 700 69 826 120013 140 267 378 80 515 76 626 820 954 121150 65 73 376 122133 78 213 314 19 31 36 472 510 758 817 123049 84 115 36 340 470 602 38 793 124007 187 250 352 59 84 466 503 607 779 813 125003 70 203 16 66 386 408 48 500 22 62 749 816 98 84 971 126030 86 179 211 12 304 569 753 86 837 59 127018 95 408 16 521 631 729 819 948 55 57 128129 84 470 517 72 841 129223 355 554 676 751 804 52 81 930 130150 85 269 77 356 69 421 57 627 28 725 823 48 131049 237 828 132 43 188 279 88 348 72 553 622 96 720

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 9 bm. zgłoszono: Danuta Tomaszewska 20 dni, Marja Wojnowska z d. Figaniakówna, 27 l. Jan Lukaszewicz nauczyciel, 52 l. Marja Konieczna z d. Brzezińska, 57 l. Tomasz Wojciechowski, restaurator, 59 l. Marja Tomaszewska z d. Bednarkiewiczówna, wdowa, 75 l. Stanisław Florjan Beisert, emer. nauczyciel, 57 l. Sylwester Murzynowski, ogrodnik, 30 lat, Edward Stanisław Maciejewski 19 godzin.

SPORT

Lekka atletyka

Igrzyska akademickie. Z niezwykle zainteresowaniem oczekiwany pojedynek na 1500 mtr., pomiędzy zwycięzcą olimpijskim Włochem Beccalim a rekordzistą świata na jedną milę angielską Lovelockiem przyniósł zwycięstwo Beccalimu w czasie 3:49.2, który wyrównał rekord światowy Ladoumégue'a, 2. Lovelock 3:49.8.

Kolarstwo

Wielka nagroda o puchar Europy dla sprinterów na torze w Buffalo w Parwzu rozegrana w szeregu przedbiegach, zdobył w finale Gerardin (Fr.) 22 p., 2) Faucheux 18 p., 3) Michard, były długoletni mistrz świata 16 p. i Falk Hansen 15 p. Tegoroczny i zeszłoroczny mistrz świata Sche-

Subskrypcja 6-procentowej pożyczki wewnętrznej

W ogłoszeniu subskrypcji na 6%-ową pożyczkę wewnętrzną, umieszczonym w nr. z 10. b. m. opuszczono przez przeoczenie w spisie banków, które subskrypcję przyjmują, Państwowy Bank Rolny. ng 5162

rens (Belgia) zajął z 14 punktami dopiero ostatnie miejsce.

Mistrzostwa Bydgoszczy. Niedzielny bieg na przestrzeni 100 km zgromadził na starcie przy Ossowej Górze 19 kolarzy. Do mety przybyło 16. Mistrzostwo zdobył Marjan Ritter (Sokół V Bydgoszcz) w czasie 3 g. 2 min. 29 sek. Drugi był Aleksy Kuczyński (Olimpia Grudziądz), trzeci Kluj (HCP Poznań), czwarty Szymański (HCP Poznań) Dotarli oni do mety jeden za drugim z różnicą 1/10 sekundy Piąty Siudek (K. P. W.) czas 3 g. 2 min. 30 sek., szósty Nadrajkowski (Sokół Inowrocław), siódmy Kurawicz (Sokół V Bydgoszcz), ósmy Jamroga (Sokół Grudziądz).

Piłka nożna

„Korona” i „Olimpia” 2:2 (1:2). Spotkanie towarzyskie. Bramki dla „Korony” uzyskali Nowacki M. i Warecki.

Rozegrany w Wiedniu finał rewanżowy o puchar zawodowców Europy środkowej między wiedeńską „Austrią” a medjołańską „Ambrosianą” zakończył się zwycię-

CHLEB ZDROWOTNY

z domieszką mąki D-ra WANDERA

zawiera wszystkie niezbędne dla organizmu ludzkiego składniki odżywcze ziarna w naturalnym stanie. Łatwostrawny — działa dodatnio na przemianę materji. Smaczny — zachowuje długo swą świeżość.

Państw. Zakład Badania Środk Żywn. w Krakowie w swem orzeczeniu pisze:

„ze względu na skład, zwiększoną przyswajalność składników odżywczych i wartość dietetyczną, określenie chleba mianem „z d r o w o t n y” znajduje w wynikach badania swe uzasadnienie naukowe”.

CHLEB ZDROWOTNY to chleb z domieszką mąki Dra WANDERA.

ng 5280

Żądać tylko w oryginalnym opakowaniu.

stwem drużyny austriackiej w stosunku 3:1 (1:0). Wynik ten zdecydował o zdobyciu przez „Austrię” cennego pucharu. (PAT) „Gedania” i „Polonia”. Mecz między pomorską mistrzowską drużyną „Polonia” bydgoską, a mistrzem Gdańska polską „Gedania” zakończył się wynikiem remisowym 3:3.

Nowość na boisku „Warty”. Na zawodach ligowych z „Czarnymi” w niedzielę wprowadza „Warta” nowość, a mianowicie konkurs na odgadywanie wyniku tego meczu. Każdy kupujący bilet, otrzymuje kupon, który zaraz po wypełnieniu oddaje. Wszyscy ci, którzy odgadną wynik meczu otrzymają bezpłatny bilet na następne zawody ligowe.

Tennis

Bratek — Warmiński, rewanżowe spotkanie, odbędzie się we wtorek o godz. 16 na kortach AZS ul. Noskowskiego 4.

Turniej szkolny. Trzydniowe rozgrywki między bydgoską młodzieżą szkolną doprowadziły do finału tylko w konkurencji pojedynczej pan. Pierwsze miejsce zdobyła Zofja Siódówna (gimn. T. N. S. W.), drugie Danuta Chęcińska (żeńskie gimn. miejskie). Ogółem stanęło do rozgrywek 53 zawodniczek i zawodników.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

Dnia 10 września 1933 r. rozstał się z tem światem, ś. p.

Witold Wieczerski

dyrektor firmy Koźmińskie Zakłady Rolniczo-Przemysłowe Spółka Akcyjna, Koźmin (Wlkp.)

W Zmarłym straciła Spółka gorliwego i wielce zasłużonego długoletniego członka zarządu.

Cześć Jego pamięci!

ng 5388

Rada Nadzorcza.

Dzisiaj rano, o godz. 6,30 zasnęła w Bogu nagle, opatrzona św. Sakramentami, nasza najukochańsza i droga matka, teściowa i babka, ś. p.

z Gimzickich

Franciszka Bayerowa

w 66 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 14 bm., o godz. 16,30 z domu żałoby, o czem donoszą Krewnym i Znajomym

w ciężkim smutku pogrążeni
dzieci i wnuki.

Czempin, Międzychód, Poznań, dnia 11. 9. 1933 r.

ng 5394

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W sobotę, 9 września 1933 r., zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza ukochana matka i babcia, ś. p.

z Bednarkiewiczów

Marja Tomaszewska

Pogrzeb odbędzie się w Opalenicy we wtorek, 12. bm., o godz. 17 z kościoła przy kościele. Msza św. żałobna w środę, 13. bm. o godz. 7,15.

W ciężkim smutku pogrążeni

córki, zięć i wnuki.

Poznań, Dzierżnica.

dg 1358

Zakład pogrz. „Ceremonjal”, ul. Towarowa 25, tel. 81-80.

W sobotę, dnia 9 września 1933 r., zmarł długoletni członek naszego Towarzystwa, ś. p.

Tomasz Wojciechowski

lat 59. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 12. bm., o godz. 16 z kaplicy św. Józefa na cmentarz Farny, przy ul. Bukowskiej. Cześć Jego pamięci. O liczny udział pod sztandar uprasza

Zarząd Towarzystwa Restauratorów
na miasto Poznań i okolicę.

zg 19 857

Dnia 9 września 1933 r., zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najdroższy mąż, ukochany i troskliwy ojciec i teść, ś. p.

Tomasz Wojciechowski

restaurator

przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 12. bm., o godz. 4, z Zakładu św. Józefa na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej, o czem donoszą

w żalu nieutuleni

żona, syn, synowa i rodzina.

Msza św. żałobna za spokój duszy Zmarłego odprawi się naajutrz o godz. 8 w kościele Farnym.

Poznań, 11. 9. 1933.

dg 1359

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10, tel. 10-46.

W środę, dnia 13 września 1933 r. o godz. 8 w kościele św. Marcina odprawi się

msza św.

za spokój duszy ś. p.

Ireny Księżniczki Puzynianki

b. przewodniczącej Wydziału Wykonawczego i Rady Naczelnej N. O. K.

Odeszła od nas do wieczności najukochańsza Przewodniczka. Z głęboką wiarą Swego gorącego serca, w imię Boga i Ojczyzny, wiodła Kobiety Polki w służbę najszczytniejszym ideałom. Pozostawiła nam w spuściznie niezapomniany wzór cnót wielkiej patriotki. Cześć Jej pamięci. Niech odpoczywa w pokoju.

Narodowa Organizacja Kobiet

w Poznaniu.

zg 19 850

Dnia 10 września 1933 r. zmarł po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., najdroższy i nigdy niezapomniany mąż, nasz najtroskliwszy i najukochańszy ojciec, dziadek, teść i szwagier, ś. p.

Witold Wieczerski

przeżywszy lat 69. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 13 września o godzinie 5,15 po południu z domu żałoby do grobowca rodzinnego w Koźminie. Nabożeństwo żałobne odbędzie się nazajutrz o godzinie 9 w kościele parafialnym w Koźminie.

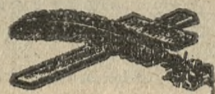
W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Koźmin, Poznań, Pogorzela.

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

nr 5 389

Dnia 9 września br., zmarła w Bogu, po krótkich cierpieniach, opatrzona Olejami św., nasza najdroższa i troskliwa matka, najukochańsza babka, dobra teściowa i siostra, ś. p.

z Zielonackich

Marcjanna Szymańska

w 71 roku życia. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 12 września, o godzinie 5 po południu, z kostnicy Zakładu św. Józefa na cmentarz świętomarcjanski przy ul. Bukowskiej.

W imieniu stroskanej rodziny

Leonard Szymański.

Poznań, Półwiejska 28.

Pz 4422/23-56.966/7

PIERWSZA W POLSCE WYTWÓRNA SUCHARKÓW MORSZYŃSKICH RUDOLFA JANOWSKIEGO

Lwów - Zamarzyny

zawiadania P. T. Szanownych Odbiorców, że sucharki morszyńskie polecane przez Lwowskie Towarzystwo Lekarskie są do nabycia w Poznaniu w firmach: Bogdan Leitgeber, ul. 27 Grudnia 17, Danielewski, cukiernia, pl. Nowomijski 1, Józef Głowiński, handel delikatesów, ul. Gwarna 13. Prosimy odwiedzić wystawę przyrodniczo-lekarską, stoisko Morszyn-Zdrój. ng 5 370

!! Już tylko kilka dni!!

Naszej Szan. Klienteli, która z powodu wyjazdu wakacyjnego nie mogła skorzystać z całkowitej wysprzedaży naszej Filji przy ul. 27 Grudnia 5, damy jeszcze na krótki czas możność zaopatrzyć się

w doborowy towar za połowę ceny,

urządzając w naszej Centrali przy ul. Nowej 6

Wysprzedaż resztek z likwidacji Filji.

Na wszystkie inne towary 15% upustu.

Tylko przez 2 tygodnie.

Naprawdę rzadka okazja zakupu za BEZCEN.

WIZA i MAŁUSZEK — ul. Nowa 6
telefon 31-52.

dg 1 360

Piekarnia — Cukiernia i Kawiarnia w Kościanie

przy Rynku od 1. X. 1933 r. do wynajęcia. Czysznik wedle umowy. Zgłoszenia pod adresem H. Wytykowa, Kościan. zg 19 815

ODZIEŻ OCHRONNA DLA WSZYSKICH ZAWODÓW

Skład Fabryczny

B. Hildebrandt
dz 1 181 tylko Stary Rynek 73 4.

Posiadam stale w wielkim wyborze na składzie

Kafle do pieców

szmelcowe i szamotowe, w różnych kolorach, pierwszorzędných fabrykatów.

Gustaw Glatzner,

Poznań 3
Jasna 19 Tel. 63-28—65-80

Składnica: Kraszewskiego 10.

Pz 4948-36.92

GAZ

ale dobroczynny wydziela przez lata suchy i trwały inhalator kieszonkowy

M. A. M.

ułatwia oddech, czyści drogi oddechowe, orzeźwia, otęży, chroni od kataru i t. p. — Potrzebny każdemu zawsze i wszędzie. — Do nabycia w aptekach i drogeriach. ig 1351

Dryle

2½ mtr. długości, drugi 4 mtr. dobrym stanie i wszelkie narzędzia rolnicze Zgłoszenia St. Wojcińska Cielca pow. Jarocin. zg 63 376

WE FRANCJI CZEKA NA WAS SŁONECZNA i POGODNA JESIEŃ

Liczne ulgi i ułatwienia kolejowe.

Szczegółowe informacje: ng 5 390

Oficjalne Przedstawicielstwo Kolei Francuskich na Polskę

Warszawa, Ossolińskich 4, tel. 684-85 oraz wszystkie biura podróży.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811

i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

1 SPRZEDAŻE

Meble
najtaniej A. Baranowski
Poznań, Pogorzela 13.
Pz 3122-23.59

10 000 złotych
padło już w pierwszym dniu ciągienia w mojej kolekturze. Jeszcze kilka szczęśliwych kwartek można nabyć. Kędziora, Poznań, Sieroca 5/6. zg 62 832

Dereń
do smażenia i nalewki sześć złotych pięćdziesiąt kopiejek. Franco pobranie wysyła Sagorowicz, Zaleszczyki. zg 62 712

Kapelusze damskie
filcowe, aksaminowe wielkim wyborze poleca Malczewski, Szkoła 18. zg 63 149

Parcele
Dąbrowskiego od 1.50; Bukowska 4,00; za Botanicznym 3,00. „Osada-pole”. Rzeczypospolitej 9. zg 63 105

Ejektorka
dubeltówka Krupp kordylas futro skunksy Plac Nowomijski 1 a, parter. zg 63 412

Pianino
sprzedam od 3-7, Długa 9, m. 3. zg 63 052

Skład
przyjeździe dwupokojowy i kuchnia wszelkimi wygodami centrum miasta zaraz odstąpię — Oferty Kurjer Poznański zg 63 130

Antyków
wielka wysprzedaż Pocztowa 22 zg 63 081

Dodatki
ubraniowe najtaniej. Grobelski, Wrocławska 2. rg 8 284

Dom
składem kolonialnym, ogrodem, dobrze zaprowadzony z powodu przesiedlenia na sprzedaż. Zgłoszenia Bydgoszcz, Stronka 13. zg 63 446

Większa
ilość białych lbi, cebulek zaraz na sprzedaż. Fabryczna 34 b, mieszkanie 25. zg 63 438

1 200
mórz, budynki, inwentarze, nadkompletne, gorzelnia sprzedam korzystnie Rutkowski, Grobla 29 zg 63 429

Miód
prawdziwy pszczołowy lipcowy 3 kg 8 zł 5 kg 12,80; 10 kg 22 wysyła opłacono za pobraniem Dom Eksportowy Pomorzany zg 63 541

Dom
pół morgi ogrodu i morga ziemi pod budowę sprzedam Rybarski, Nowy świat 8 Swarzędz zg 62 720/1

Używane sypialnie, jadalnie, gabinety kupuje
płaci najlepsze ceny tylko Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, tel. 2442. Pz 4366 36.44

Sprzedam
zakład fryzjerski dla pań i panów korzystnie. Oferty Ordynik Wielkopolski zg 62 922

Linoleum
28 m. kw., biurko, dywan linoleum 2x1½ szafki do owoców, szmowar, stoły, sprzedam, Aleje Marcinkowskiego 6, m. 7. zg 63 412

Najkorzystniej
meble kupuje się ul. Słusarska 4, Pałac. dg 1 261/2

Teki
skórzane 4, —, tornistry skórzane od 7,00; piórnik 0,65 oraz wszelkie wyroby skórzano-galanteryjne. Wyroby własne znane z dobroci. Spółka Polskich Rymarzy-Siodlarzy, Podgórna 14. dg 901

Singera
krawiecka dobrym stanie radio 3 lamp. Philips sprzedam. Góra Przemysłowa 4, m. 19. zg 63 542

Kolonjalke
sprzedam, czyszn 40. Adres Kurjer Poznański zg 63 512/13

Magazyn mebli
Józef Baranowski
Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pz 3728-33.97

Kolonjalke
towarem, mieszkaniem, śródmieście Poznań zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zg 63 515.

Fortepian
dobrze utrzymany na sprzedaż. Fr. Ratajczaka 11a, wejście 4, mieszkanie 73. zg 63 506

Akwarjum
postumentem, rybkami. Małe Garbary 7a, m. 3. zg 63 498

Skład
towarów krótkich, 2 pokojowe mieszkanie sprzedam. Widernański, Marsz Pocha 167. zg 63 419

Meble
najtaniej u Bakosia
ul. Wenecjańska 1
Most Chwaliszewski, przy Krzyżu. zg 63 402

Trzystadwadzieścia
mórz pow. Żnin, cena 100 000, —, wplaty ugodą. Rutkowski, Grobla 29. zg 63 430

Maszynę
Singera, damską tanio. Słowackiego 29, m. 10. zg 63 457

Skład
kolonialny, urządzenie towar. magiel sprzedam. Adres Kurjer Poznański zg 63 475

Wózek
dziecięcy modny korzystnie sprzedam. Maieckiego 17 m. 8. zg 63 452

Wyżel
brunatny, krótkowłosy, 3 p. włożony na wszelką zwierzęcą 175 zł. Borowy Jakubowski, Beżkowo — Barcia. zg 63 674

Gramofony — najtaniej!
Płyty Odeon 3,50. F. Balon, Woźna 12. Pz 4172-33.45

Pianino Quandt
sprzedam. 27 Grudnia 20 m. 19. zg 63 457

Sypialnia
elegancka. Powód wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zg 63 581

Pianino
Wierzbiciec 6, m. 6. zg 63 579

Jadalnia
elegancka mahoniowa tanio Stolarnia, Bukowska 9. zg 63 570

Kuchnia
gazowa 3 koka, piec do pieczenia. Kodownia pokojowa. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 63 569

Biurko
kanapa 2 fotele szafki, łóżko, materacem. Strzelecka 11, m. 5. zg 63 525

Restauracja
wprost gospodarza do objęcia. „Tango”, Starościańska 1. zg 63 621

Motocykl
Rudę 500 Dąbrowskiego 49 mieszkanie 18. zg 63 669

Maszyna
damska tanio Słowackiego 43, m. 6. zg 63 601

Szklanki szlifowane Kieliszki szlifowane Najlepszą Porcelanę Prima Alpakę
najtaniej tylko wprost Wroniecka 24, Hurtownia Porcelany. zg 63 698

Angielkę
westfalską sprzedam, Górczyńska 52. zg 63 688

Willa
7 ubikacji ogród 10 minut tramwaj. Cena 15 000 wplaty 9 000 — „Dom Złocen”. Wrocławska 22. zg 63 690

Lustro
2½x80 w czarnej ramie, lózka z materacem szal turecki 3 metry. 3 Maja 3, m. 4. zg 63 369

Garnitur gobelinowy
nowoczesny, fason nowy, okazynie. Dominikańska 3. Pz 4413-36.90

5 KUPNA

Mundur
oficerski wysoki, fir 1,75 m kupię Oferty Kurjer Poznański zg 62 059

Lekarski stół
(fotel) do badań używany kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 62 769

Maszynę
do pisania kupię gotówką. Oferty Kurjer Poznański zg 62 653

Maszynę
do cięcia papieru kupię gotówką. Oferty Kurjer Pozn. zg 63 652

Kupię
powóz w dobrym stanie na gumach. Blizsze szczegóły i cenę nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod 63 253

Meble używane kupuję — płacę dobrze
kompletne pokoje jak jadalnie — sypialnie gabinety oraz pojedyncze sztuki. Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pz 4329-35.83

Leice
stary lub najstarszy model w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia ceną do Kurjera Poznańskiego zg 63 365

Maszynę
trykotarską Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zg 63 375

Majątek
około 500 mórg dobrej ziemi najchętniej w powiecie kępińskim, ostrowskim poszukuje się Oferty Kurjer Poznański zg 63 831

Używane
siatki druciane do 120 mtr. kupię. Oferty Kurjer Pozn. zg 63 383

Kupię
lub wydzierżawie piekarnię w wiosce kościelnej lub małym miasteczku. Płaci czynsz za pół roku zgóry. Augustyn Gwizdon Odolanów, Rynek 20. zg 62 627

Dvramo
110 volt, 10 do 16 KW kupię inż. Gottschalk, Poznań, Spokojna 12. zg 63 005

Foxterriera
rasowego, młodego kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 63 403

Kupię
tania parcelę w Staroleg, najchętniej przyległą do Warty. — Oferty Kurjer Poznański zg 63 447

Samochód
ciężarowy 2-3 tonn. używany w dobrym stanie za gotówkę kupię. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zg 63 388

Motocykl
500 ccm przyzwoite lub bez dobrego stanu kupię Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pz 4 400-36.88

Pianino
zaraz kupię. Oferty cena Kurjer Pozn. zg 63 402

Remington
mały walizkowy w dobrym stanie kupię próbe pisma oraz cenę nadesłać pod zg 63 392 do Kurjera Pozn.

Maszynę
do robót dzianych kupię. Bohu-ke, Szkoła 12. rg 3 312

6 KAMIENICE

Kamienicę
komfortem narożnikowa 145 000, dochód 20 000. Kamienice 3 piętro z orzdem 47 000, dochód 6 500 sprzedam. Maciejewski, Dąbrowskiego 69 tel. 62-64. zg 63 346

Kamienice — Wille
poleca poszukuje Gruszczyński,
Pocztowa 30 telefon 58 66.
zdg 63 413

Kamienice
komfortowa przy parku Wilsona,
dochód 35 000 sprzeda właściciel.
Agenci wykluczeni. Zgłoszenia
pod nr. Kurjer Pozn. zdg 63 589

Wille
pięciopokojowa przy tramwaju
sprzedam wplaty 9 000. Tom-
czak. Wierzbicice 31. zdg 63 400

Kamienice
przy ulicy Długiej przynosiąca
21.000 dochodu brutto sprzedam
okazyjnie za 190 000 przy wplatie
120 tysięcy. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 63 524.

Kamienice
centrum dochód 9 000 za 62 000
wplaty 50 000 sprzeda Rodowicz,
Półwiejska 38a. I. zdg 63 577

Wille
5 pokoi ogródek za 115 000 sprze-
da Rodowicz Półwiejska 38a I.
zdg 63 576

Willa
nowa ogród trzymieszkiowa. —
dochód 2 000 14 000 wplaty 12 000
Szlagu Dębowski przy Strzel-
nicy. rg 3 319

Kamienice
czteropokojowa komfortowa do-
chód około 18 000 sprzedam Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 694

7 PIENIADZ

Wspólniczki
na 60 morgow gospodarstwo. gr-
tówka 5-8 000 poszukuje. Oze-
nek niewykluczony. Oferty Kur-
jer Pozn zdg 63 344/5

Poszukuje
wspólniczki z kapitałem 2 000 zł.
Ozełek niewykluczony. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdg 63 428

Wspólnika
lub wspólniczki do wielkiej ka-
wiarni i jadalni w najlepszej
części Poznania got. do 1 1/2 do 3
tys. zł. Zgłoszenia Kurjera Pozn.
zdg 63 677

8 DO WYNAJECIA

Pokój
ładny z oddzielnym wejściem od
1 paźdz. Wiadomość u portiera.
Kreta 7. zdg 63 342

7 pokojowe
mieszkanie lub biura przy ul. 27
Grudnia Nr 11 II piętro od 1
października br. Zgłoszenia ulica
Rzeczypospolitej Nr 1 I. piętro.
zdg 61 908

Trzypokojowe
duże, komfortowe, balkon, 1 650
rok zgóry, ul. Ostrobrza. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 311

2 mieszkania
po 4 pokoje. kuchnia drugie i
trzecie piętro wolne od podatku
centrum Wojciechowski Stawna
13. zdg 62 520

5 pokojowe
komfortowe od listopada. Matejki
6 mieszkanie 5. zdg 63 369

Mieszkanie
2 pokojowe od 1 października wy-
najmie gospodarz Wodna 8.
zdg 63 407

Mieszkanie
dwupokojowe duża kuchnia. —
dwoma śpiżarniami zaraz wolne
w Puszczykowie. Do objęcia jas-
na jadalnia 300 zł dzierżawa 35.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 393

2
pokojowe, zgóry Fabryczna 13a, go-
spodarz. zdg 62 643

Pokój
kuchnia, światło, elektryczność,
mieszkanie 40, rok zgóry, do wy-
najecia. Al. Hetmańska 5, m. 7.
zdg 62 029

Próżny
centrum pół roku zgóry. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 451.

Trzypokojowe
dwupokojowe wskaże. „Rex”
sw. Marcin 33 — 4. zdg 63 468

Dwupokojowe
Informacje Dziennik Wierzbici-
ce 3. zdg 63 548

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia frontowe przy
Wierzbicicach meblami do odst-
ąpienia. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 540

5 pokojowe
wysoki parter. Młyńska 12 od 1.
10. Blizsze informacje stróżka —
Kreta 4. zdg 63 506

Dwupokojowe
kuchnia, umiłowane oddam —
zgoda gospodarza. Adres wska-
że. Pocztowa 30 m. 33.
zdg 63 678

Pięciopokojowe
Jasna 8. mieszkanie 2 od 16-18.
zdg 63 669

Trzypokojowe
komfort II. Wierzbicice Swierz.
Zupańskiego 18. zdg 63 659

9 SZUKA MIESZK.

Trzypokojowego
Lazarz. Jeżyce dla właściciela
kamienicy czynsz zgóry. Zgło-
szenia Kurjer Pozn zdg 63 338

3 pokojowego
mieszkania kuchnia, łazienka po-
szukuje młode bezdzienne mał-
żeństwo. Solacz lub zachód Po-
znania ewentualnie Mosina lub
Puszczykowo. Oferty warunk.
Kurjer Poznański zdg 1353

Poszukuje
pokoiu lub pokoiu i kuchni w
śródmieściu wprost od gospodar-
za. Oferty Kurjer Poznański
zdg 62 998

Poszukuje
3-4 pokoi z wygodami wprost od
gospodarza. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 63 370

5-6
pokoi nie wyżej II. z podaniem
czynszu Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 377

Urządnik
państwowy poszukuje 3-4 pokoi
centrum. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdg 63 435

2-4
pokojowego komfortem śródmie-
ście, pewny płatnik dzierżawa
zgóry. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 509

Trzypokojowe
mieszkania z wszelkim komfor-
tem poszukuje zaraz Zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 62 344

Trzypokojowego
łazienka gospodarza szuka inży-
nier. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 534

Poszukuje
6-7 pokojowego mieszkania nie
wyżej II piętra, bliskość Teatru
Wielkiego z wszelkim komfor-
tem. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 630.

Mieszkania
3-4 pokojowego szuka pewny
płatnik. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 573

4 pokojowego
mieszkania na Wildzie place 6
miesiący zgóry Oferty do Ku-
rjera Pozn. zdg 63 526

Mieszkanie
4-5 pokojowe, gospodarze. —
czynsz zapewniony inspektor bu-
downictwa Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 618

Pokój
kuchnia pokój duży zaraz. Kna-
powskiego gospodarz. Poważne
oferty Kurjer Pozn. zdg 63 564

Młode
małżeństwo poszukuje pokoiu ku-
chni lub próżnego pokoiu Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 562

Urządnik
poszukuje 2 pokoi kuchnia od go-
spodarza. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 553

2
pokoi z kuchnią w śródmieściu.
Czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdg 63 640

Handlowiec
poszukuje 2 pokoje kuchnia lub
2 pokoje próżne. Debiec Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 676

Poszukuje
mieszkania 1 do 2 pokoi z kuchnią
od gospodarza. Oferty Kurjer
Poznański zdg 63 345

**10 ZAMIANA
MIESZKANIA**

Szukam
dwa pokoje kuchnia lub zamie-
nie cztery na dwa. Oferty Kur-
jer Pozn zdg 63 473

Zamienię
4-pokojowe przy Słowackiego na
dwupokojowe. Adres Kurjer Poz-
nański zdg 63 539

11 POKOJE UMEBL.

Dwuosobowy
jedno (utrzymaniem) pianino. —
Półwiejska 2, m. 6. zdg 63 340

Pokój
z klątki z dobrem utrzymaniem —
elektryczność. Pocha 63, m. 6.
zdg 62 747

Słoneczny
lepszej pani Waly Kościuski 7.
mieszkanie 5. zdg 63 367

Tanio
miły pokój, elektryka. Wrocław-
ska 38, m. 32. zdg 63 427

Pokój
jedno - dwuosobowy czysty od 15.
Mickiewicza 15, m. 4. zdg 63 384

Z klątki
czysty, frontowy. Pościel pożąda-
na. Szawajska 12 a mieszczk. 6.
zdg 63 408

Panu
Mickiewicza 17 — 4. zdg 63 395

Pokój
zaraz Półwiejska 38a, m. 13.
zdg 63 450

1-2
eleganckiej osobom wejściem te-
lefon. Plac Nowomiejski 3 m. 8.
zdg 63 449

Pokoik
miły od 15. Sw. Marcin 5, m. 13
zdg 63 445

Czysty
frontowy. Działyńskich 2, m. 5.
zdg 63 443

Umeblowany
Stroma 26 mieszkanie 10.
zdg 63 442

Dwuosobowy
obiady Marcina 39 — 5.
zdg 63 440

Marcina
27, m. 7. zdg 63 432

Inteligentnym
Marcin 13, mieszkanie 10.
zdg 63 481

Dwie
panienki na wspólny pokój zaraz.
Gogulska Piotra Wawrzyńska 7.
mieszkanie 22. zdg 63 372

Pokój
Skarbowska 20, mieszkanie 4.
zdg 63 425

Pokój
Wierzbicice 26 I prawo.
zdg 63 424

Pokój
Wierzbicice 39a m. 4.
zdg 63 423

Śniadeczek
3 m 5. dwuosobowy zdg 63 508

Klatka
schodowa bez pościeli. Półwie-
jska 5 m. 11. zdg 63 507

Pokój
dobrze umiłowany z telefonem
od 1 października lub od zaraz
do wynajęcia. Plac Nowomiejski
10a m. 8. zdg 63 506

Jedno-
dwuosobowy, frontowy, elek-
tryczność kaloryfery obiadam.
Wierzbicice 5, mieszkanie 5.
5-8 zdg 63 504

Dwuosobowy
Łakowa 16 I prawo.
zdg 63 415

Pokój
wolny. Działyńskich 8, m. 7.
zdg 63 411

Pokoje
umeblowane ciepło. Fredry 4 II
zdg 63 410

Działyńskich
3, m. 4, jedno, dwuosobowy.
zdg 62 730

Frontowy
czysty wolny. Piekary 22 mie-
szkanie 10. zdg 62 799

Działyńskich
2, mieszkanie 7, słoneczne zaraz.
zdg 63 590

Kwiatowa
3, mieszkanie 3, wszelkie wygo-
dy. zdg 63 491

Dla
dwóch pań 27 Grudnia 18, m. 8.
zdg 63 482

Frontowy
ładny. Mielżyńskiego 1 mieszka-
nie 13. zdg 63 480

Pokój
utrzymaniem. Popolińskich 12a.
mieszkanie 15. zdg 63 477

Dwuosobowy
utrzymaniem bez. Wielkie Gar-
bary 5, m. 9. zdg 63 463

Pokój
sw. Marcin 64, III front.
zdg 63 457

Czysty
elektryczność 1-2 panom ta-
nio zaraz. Mostowa 4a, m. 5.
zdg 63 461

Pokój
frontowy. Strzelecka 6, m. 10.
zdg 63 390

Klatki
czysty, elektryczność. Maszlar-
ska 8a m. 7. zdg 63 519

Pokój
umeblowany. Sw. Wojciech 28
m. 2. zdg 63 511

Duży
dobrze umiłowany, pianino, bez
inteligencji. Szkolna 11, m. 8.
zdg 63 470

Dwa
pokoje, balkon, meble bez. Ma-
tejski 59, m. 6. zdg 63 634

Dwuosobowy
Wierzbicice 39 a m. 10.
zdg 63 631

Mały
przechodni. Młyńska 3, m. 11.
zdg 63 580

Dwuosobowy
duży, słoneczny telefonem, ła-
zienka. Wojciecha 16, m. 5.
zdg 63 578

Pokoik
parterowy podwórzowy. Działyń-
skich 11, m. 19. zdg 63 574

Czysty
wygodny, samotnej. Matejskiego
26, m. 3. zdg 63 536

Duży
słoneczny, dwuosobowy. Skryta
I, I., prawo. zdg 63 624

Dwuosobowy
wierzbicice 40 — 9.
zdg 63 617

Ładny
ewentl. małżeństw. Wszystkich
Świętych 8 — 8. zdg 63 611

Jeden
dwuosobowy. Kraszewskiego 4 —
m. 8. zdg 63 608

Wspólny
Mickiewicza 32, m. 5
zdg 63 607

Pokój
Prusa 21, III. zdg 63 606

Słowackiego
29 — 7. zdg 63 602

Dwóch
panów urzędników utrzymaniem.
bez. Nowa 6 mieszkanie 7.
zdg 63 580

Niekrepujący
balkonowy ładnie umiłowany.
Śniadeczek 30, m. 6 zdg 63 557

Ładny
Matejski 60 mieszczk 1 zdg 63 355

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5. Pawliczak.
zdg 63 703

Jedno-
dwuosobowy Kreta 6 mieszczk. 4.
zdg 63 700

Próżny
dla pań Słowackiego 27, mieszka-
nie 3. zdg 63 698

Żupańskiego
2a, I lewo. zdg 63 600

Solidnym
Majewska Zupańskiego 2.
zdg 63 599

Frontowy
elektryczność niekrepujący Gro-
bia 20a m. 3, narożnik Mostowej
zdg 63 594

Pokój
Kozłowska Pocha 38 I.
zdg 63 645

Śródmieście
miły. Aleje Marcinkowskiego 2
I. zdg 63 642

Słoneczny
elektryczność łazienka, korzyst-
nie. Stroma 27 m. 8.
zdg 63 641

Pokój
Strzelecka 5 m 4 zdg 63 634

Pokój
czysto, dobrze umiłowany elek-
tryczność I ptr., wynajmie panu
na stanowisku. Zielona 7, m. 7.
zdg 63 636

Niekrepujące
Łakowa 13, m 5 zdg 63 633

Słowackiego
33 mieszkanie 17, elegancki, cen-
tralne dwom. zdg 63 631

Dwuosobowy
słoneczny czysty utrzymaniem
Dąbrowskiego 23, mieszkanie 7
zdg 63 637

Dwa
przyjęte pokoje 4 solidnym pa-
nom (kolegom). Światokrzyski 3,
12 zdg 63 969

Dwuosobowy
utrzymaniem — bez. Przemysło-
wa 34 mieszkanie 6. zdg 63 661

Pokój
dwom. trzem osobom utrzyma-
niem Młyńska 12 I prawo
zdg 63 660

Wystawie
blisko pokoi frontowy, telefonem.
Matejski 67 parter zdg 63 712

Jedno-
dwuosobowy. Słowackiego 39,
m. 9. zdg 63 655

Czysty
panu. Jackowskiego 30, m. 9.
zdg 63 649

12 SZUKA POKOJU

Taniego
Oferty Kurjer Pozn. zdg 62 831

Inżynier
poszukuje niekrepującego pokoiu
fortepianem Zgłoszenia cena Kur-
jer Poznański zdg 63 375

Próżnego
pokoiu lub z kuchnią poszukuje
kawaler. Oferty Kurjer Poznań-
ski rg 3 222

Urzędnicza
poszukuje pokoiu umiłowanego
w okolicy Opery Oferty Kurjer
Poznański zdg 63 400

W śródmieściu
niekrepującego poszukuje pani od
15 Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 396

Inżynier
poszukuje niekrepującego pokoiu,
telefonem, łazienka. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 63 448

Próżnego
małżeństwo 3 miesiące zgóry. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 426

Urządnik
poszukuje taniego niekrepują-
cego pokoiu blisko centrum. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 417

Pokoju
bliziej śródmieścia do 20. — Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 416

W śródmieściu
poszukuje krawcowa do 20 zł. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 456

Inteligentnym
dwuosobowy, wygodny, centrum
poszukuje. Podaniem ceny ofe-
ry Kurjer Pozn. zdg 63 455

Niekrepującego
pokoiu poszukuje inteligentny
mężczyzna przy samotnej osobie.
Szczegółowe informacje Kurjer
Poznański zdg 63 514.

Pań
młodszy szuka pokoiu 15. 9. Ofe-
ry Kurjer Poznański zdg 63 533

Małżeństwo
intel. pokoiu używaniem kuchni.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 612

Pokoju
klątki poszukuje pani okolicy Sta-
rego Rynku. Oferty cena Kurjer
Poznański zdg 63 556

Akademicka
eleganckiego 40 zł Oferty Kurjer
Poznański zdg 63 701

Centrum
utrzymaniem — tylko kawa obia-
dem. Oferty, ceny, bliższych
szczegółów Kurjer Pozn.
zdg 63 598

20. —
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 692

13 LOKALE

Skład
z mieszkaniem pokój i kuchnia.
od 1. 10 do wynajęcia sw. Wo-
ciecha 8. Informacje: M. Malinow-
ski, Stary Rynek 57. zdg 62 870

Toruń
skład najlepsze położenie do wy-
najęcia B. Stryczyński Toruń.
Król Jadwigi 12/14 zdg 63 406

Lokalu
restauracyjnego mieszkaniem w
śródmieściu poszukuje Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 695

Skład
przy Wielkiej wydzierżawi go-
spodarz. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 646

14 DZIERŻAWY

Skład
rzeźnicki warsztat urządzenie z
mieszkaniem wynajmie Suchor-
ska Grodzisk Wlkp., ul. Rzecz-
nicka. ng 375 6

Dzierżawa
423 morg bez inwentarza zgóry
4 000 zł. Ouderka Poznań. Wie-
lika 12, m. 7. zdg 63 549/50

Piekarnię
lub kolonialkę wydzierżawie spie-
sznie powiat Środa — Oferty Ku-
rier Poznański zdg 6

Lekcyj
skrzypiec prawdziwo smieni-
nie, najtaniej, udziela Janko-
wiak Rybaki 20a, nauczyciel muzyki,
były uczeń prof. Jankęgo.
zdg 63 137

Kapelmistrza
kwalifikowanego poszukuje To-
warzystwo Muzyczne Kolejarzy
w Poznaniu. Oferty do dnia 20
bm pod Waly Zygmunta Augu-
sta 15, pokój 43. zdg 63 433

Duet
sraz potrzebny. „Tango” Sta-
rocińska 1. zdg 63 620

26 ROZRYWKA

Kino Renaissance
Dzisiaj Borys Karloff sensacyjnym
filmie p. t. „Cudotwórca”. Nad-
program: Wiadomości ze świata.
Pg 4424-37.1

Kino „Sfinks”
Monumentalny dramat upadłej,
pięknej kobiety „Dlaczego zgrze-
szyłam” — Helena Hayes.
zdr 63 474

Miły
wieczór spędzić w „Londyńskiej”
Maszalarska 8. Koncert arty-
styczny. zdg 63 623

Kino Wilsona, Łazarz
„Moskwa bez maski” (76ty pasz-
port) Elissa Landi, Lionel Barry-
more.

Kino „Sfinks”
Dzisiaj premiera! Monumentalny
dramat upadłej pięknej kobiety:
„Dlaczego zgrzeszyłam” Helena
Hayes. portj. 572

TEATRY

Poznań, poniedziałek, 11. 9.
TEATR POLSKI: — Dziś:
„Jak się wzbogacić”, go-
scinny występ Roberta
Boelkiego.

TEATR NOWY: Dziś Han-
dlarze sławy” występ K.
Adwentowicza.

Wtorek, 12. 9. „Hand-
larze sławy” występ K. Ad-
wentowicza.

„TEATR ZA 50 GROSZY”:
Wtorek, 12. 9. Inaugura-
cja sezonu jesiennego.
„Podróż po Warszawie”,
wodewil w 4 aktach.

Środa, 13. 9. „Podróż po
Warszawie”.
Czwartek, 14. 9. „Podróż
po Warszawie”.
Piątek, 15. 9. „Podróż po
Warszawie”.

Bydgoszcz, poniedziałek, 11. 9.
TEATR MIEJSKI: Akade-
mja ku czci Zwirki i Wi-
gury.

Wtorek, 12. 9. Akademia
ku czci Batorego i Sobie-
skiego.

KINA

Poznań, poniedziałek, 11. 9.
APOLLO: „Uśmiech szczę-
ścia”.
CORSO: „Krew na morzu”
i „Podwójna gra”.
COLOSSEUM: „Arsen Lu-
pin”.
METROPOLIS: „Sprawca
nieznany”.
ORZEŁ: „Wielkomięskie
ulice” i „Riff nareszcie
sam”.
ODEON: „Pod dachami
Paryża”.
PROMIEN: „Handlarze ży-
wym towarem”.
RENAISSANCE: „Cudo-
twórca”.
SFINKS: „Dlaczego zgrze-
szyłam”.
SŁONCE: „Zdobycie cie mu-
szę”.
TECZA: „Kongres tańcy”.
WILSONA: „Moskwa bez
maski”.

Bydgoszcz, poniedziałek, 11. 9.
APOLLO: „Małżeństwo dla
opinji”.
BAŁTYK: „Pat i Patachon,
jako policjanci” i polski
film „Burza nad Zakopa-
nem”.
KRISTAL: „Kurtyzana” z
Gretą Garbo, komedia
„Łapcie złodzieja” i naj-
nowszy tygodnik Foxa.
MARYSIENKA: „Maż z u-
rojenia” i „Bezdomni”.
REWJA: „Oskarżona” i
„Czy pani jest panną?”.
SŁONCE: polski film „Stra-
zna noc” na tle powieści
Marczyńskiego.

Kino „Orzeł”
„Wielkomięskie ulice”; „Riff na-
reszcie sam”; Sylvia Sydney Ga-
ry Cooper

Kino „Corso”
Krew na Morzu Podwójna gra.
zdg 63 462

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Inwalida
wojenny malarz z długoletnią
praktyką poszukuje pracy. Wy-
konuje wszelkie prace w zakres
malarstwa wchodzące po cenach
bardzo przystępnych. Łaskawe
złożenia uprasza Towarzystwo
Pomocy Inwalidom Wojennym.
Poznań ul. Koźca 9, pokój 5, te-
lefon 29-94. zdg 63 359/60

Nauczycielka
wychowawczyni, rutynowana, po-
zwolenie państwowe, poszukuje
posady do dzieci, od 5-10 lat.
Muzyka, robotki, francuski, nie-
miecki początki. Referencje, bar-
dzo dobre. Złożenia: St. Oku-
lar, Wezierska Góra (Małopol-
ska). zdg 62 613

Syn
biednych rodziców wysłużył wojsko
i pragnie się wyuczyć leśnic-
twa bez żadnej zapłaty, któryby
później w tych lasach pozostał.
Złożenia skierować do Kurjera
Poznańskiego zdg 62 365

Dyplomowana
krawcowa poszukuje pracy w
domu. Złożenia Kurjer Poznań-
ski zdg 62 702

Fryzjerski
pomocnik męski szuka posady —
Łaskawe oferty proszę do Kur-
jera Poznańskiego zdg 63 374

Za posadę
książkowiec bilansisty magazyn-
iera lub in. najchętniej w przed-
siębiorstwie handlu ziemio-
płodami, bez żadnej zapłaty, któryby
później w tych lasach pozostał.
Złożenia skierować do Kurjera
Poznańskiego zdg 61 689

Pomocnik
introligatorski biegle poszukuje
posady, skromne wymagania. —
Złożenia T. Gizełski Rogoźno-
Wlkp. ng 5378

Rolnik
rutynowany, kawaler 35 lat —
energiczny 15 lat samodzielnej
praktyki na Pomorzu obowią-
zkowy, zdolny organizator, cho-
dowa inwentarzy (weterynaria)
pierwszorzędnie polecony, szuka
posady rącząc za rezultat swej
pracy. Obowiązki z leśnictwem.
Złożenia Kurjer Poznański
zdg 63 244

Dzielny
mistrz młynarski, chlubne świa-
dectwa kierowniczo-techniczne, 15
lat młynarstwa, 10 lat budowy
młynów, przyjmuje zaraz lub póź-
niej posadę stałą jako kierownik,
najchętniej młyn handlowy. Łas-
kawe złożenia Kurjer Poznań-
ski zdg 63 181

Magister farmacji
poszukuje początkującej prakty-
ki. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 363

Panienska
poszukuje posady do cukierni za
kaucją. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 362

Posługi
szukam. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 385

Dziewczyna
dobremi świadectwami gotowa-
niem szuka posady od 15. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 387

Panienska
siła pierwszorzędna kilkoletnią
praktyką w cukierni szuka posady
cukierni M. Gałkowska, Śnia-
deckich 3, mieszkanie 1. zdg 63 399

Śłużąca
uczniwa do wszystkiego poszu-
kuje posady od 15-go. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 63 444

Aptekarska
siła pomocnicza, dobrze polecona
z kilkoletnią praktyką poszuku-
je od 1. 10. 33 posady. Warunki
skromne. Złożenia pisemnie
Kurjer Poznański zdg 63 546

Kasjerka - ksiązkowa
(handl. syst. ameryk. i rolnicza
według Wlkp. Izby Roln.), kore-
spondentka maszynistka z prak-
tyką poszukuje posady od 1. 10.
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdg 63 544

Zbożowiec
lat 28, ze znajomością branży
młynarskiej materiałów budowlano-
nych, maszyn rolniczych, b. pro-
kurent i kierownik zdolny orga-
nizator ksiązkowy korespondent
z językiem polskim i niemieckim
poszukuje posady L. Zieliński,
Ostrowo p. Płużnica zdg 63 543

Ekspedjentka
obejmuje posadę w piekarni i cu-
kierni. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 472

Posługi
poszukuje starsza dziewczyna z
praniem. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 469.

Kto
wskaże sumiennemu ślusarzowi-
mechanikowi młodszemu jako-
kolwiek posadę za wyższymi wy-
nagrodzeniem. Łaskawe oferty
Kurjer Pozn. zdg 63 501

Polecam
gospodynie, kuchmistrzynie. —
Krauzowa, Ratajczaka 2.
zdg 63 421

Dziewczyna
uczniwa skromna szuka posady.
Oferty Kurjer Poznański zdg 63 418

Inteligentna
osoba poszukuje posady jako to-
warzyszka lektorka lub do zarzą-
dki domu w mieście. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 61 814

Osoba
inteligentna lat 34, poszukuje za-
raz posady wychowawczyni do
dzieci do lat 6 może zająć się go-
spodarstwem świadectwa dobre.
Łaskawe złożenia proszę skiero-
wać do Kurjera Poznańskiego
zdg 57 961

Inteligentna
panna z dobrego domu, zna do-
bre gotowanie poszukuje posady
kucharki-gospodyni. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdg 63 588

Śłużąca
młodsza szuka pracy. Złożenia
Kurjer Pozn. zdg 63 585

Posługaczka
szuka posady na cały dzień.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 583

Dziewczyna
skromna uczniwa do wszystkiego
gotowaniem poszukuje posady od
15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 493

Dziewczyna
uczniwa-pracowita z dobrem go-
towaniem przyjmie posadę do
wszystkiego od 15 bm. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 63 489

Inteligentny
pracowity, 24-letni młodzieniec
poszukuje posady inkasenta,
wzornego za złożeniem gwarancji.
Łaskawe złożenia Kurjer Poz-
nański zdg 63 479

Poszukuje
pracy szyć gotowizny składo-
wej, fartuszków męskiej bielizny
damskiej. Złożenia Kurjer Poz-
nański zdg 63 464

Dziewczyna
z prowincji do wszelkich prac
domowych z gotowaniem szuka
posady. Miejscowość obojetna.
Łaskawe złożenia Kurjer Poz-
nański zdg 63 459

Śłużąca
uczniwa poszukuje posady z goto-
waniem od 15, chętnie gdzie jest
1-2 dzieci. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 63 458.

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady z
gotowaniem i praniem do wszyst-
kiego. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 453.

Biurowa - kasjerka
41. praktyki w przemyśle drzew-
nym szuka posady, miejscowość
obojetna. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 636.

Gospoia
szuka posady. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 63 635.

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady
od 15. 9. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 632.

Panienska
szkoła handlowa, kochająca dzie-
ci, prosi o jakikolwiek zajęcie.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 586

Posługi
cały dzień lub pół dnia poszuku-
je. Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 571

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 63 568

Dziewczyna
wiejska, wiek średni, dobre go-
towanie, pieczenie ciast i zapra-
wy, chętna do wszelkiej pracy
szuka posady tylko w lepszym
domu. Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdg 63 567

Kuchmistrzynie
w mieście i na wsi Polecam się
do gotowania na ślub, raity
odpuszta podaje ciepłe i zimne po-
trawy i różne desery, wypiekam
torty, ciasta. Proszę o poparcie
M. Różnowska, Poznań, Piekary
10 m. 15, u p. Jakubowskiej.
zdg 63 616

Solidna
krawcowa poszukuje posady poza
dom, wyjazd. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 63 614

Szuka
posady osoba starsza wesola to-
warzyszka, lektorki kierowniczk,
ekspedjentki. Złożenia Kurjer
Poznański zdg 63 561

Siodlarz - tapicer
lat 26 pilny obowiązkowy dzie-
lny fachowiec szuka pracy zaraz
lub później. Przyjmuje także pra-
cę siodlarza domowego. Łaskawe
złożenia Kurjer Poznański
zdg 63 670.

Śłużąca
skromna uczniwa z mniejszym
wynagrodzeniem poszukuje posady.
Oferty Kurjer Poznański zdg 63 559

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego
z gotowaniem od 15. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 63 547

Sierota
z porządnej rodziny poszukuje po-
sady Miejscowość obojetna 15.
ewentl. 1 Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 702

Dziewczyna
z dobrej rodziny poszukuje po-
sady do prac domowych lub dzieci.
Oferty Kurjer Poznański zdg 63 597

Ogrodnik
żonaty z dzieckiem, lat 31, kwa-
lifikowany w leśnictwie, dobry
myśliwy, pszczelarz, śluzący pala-
cowsy szuka posady zaraz lub póź-
niej. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 595

Panienska
poszukuje posady do dzieci i lek-
kich prac domowych. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 593

Śłużąca
starsza, uczniwa z własną pościel-
ką, poszukuje posady u samotne-
go państwa. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 63 687

Korespondentka
polski, niemiecki, angielski fran-
cuski, studia Uniwersytet. WSH
poszukuje stanowiska 1 październi-
ka. Złożenia Kurjer Pozn. zdg 63 667

Posługaczka
młodsza szuka zajęcia. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 606

**Wykwalifikowana
biurowa**
stenografująca pisząca biegle na
maszynie znająca język niemiecki
książkowiec, z praktyką do-
brami świadectwami i polecenia-
mi szuka posady stałej lub godzi-
nowo wynagrodzenie skromne.
Łaskawe oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 63 662

Starsza
dziewczyna uczniwa skromna —
przyjmuje posadę u starszych osób
do wszystkiego w mniejszym do-
mu. Wymagane skromne. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 657

Drogerzysta
Wielkopoleńskie starszy z dłuższą
praktyką apteczną poszukuje po-
sady. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 673

Cukiernik
zdolny obezpany w każdym dzia-
le pierwszorzędny leżurniarz
poszukuje posady. Listy W Kar-
piński, Lwów Miłkowskiego 5/III
zdg 63 671

1 000
pożyczy cukiernik za osiągnięcie
dobrej posady. Krawczyński, Łuka-
szewicza 33 mieszkanie 7 zdg 63 664

Dziewczyna
z prowincji szuka posady do
wszystkich prac. Oferty Kurjer
Poznański zdg 63 665

Krawcowa
szuka pracy poza domem 150
dziennie. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 63 656

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem, dobrymi
świadectwami poszukuje od 15
posady w lepszym domu. Oferty
Kurjer Poznański zdg 63 650

Uczniwa
dziewczyna poszukuje posady
lub innej pracy. Łaskawe oferty
Kurjer Pozn. zdg 63 648

Urządnic gospodarczy
żonaty 6 lat praktyki intensy-
wnych gospodarstw chlubne
referencje, dobry organizator, le-
żący chory inwentarz szuka po-
sady od 1. X, jako samotny. Łas-
kawe oferty Kurjer Poznański
zdg 62 667

Kupiec
branży byłaby dobry fachowiec,
poszukuje posady poważnym
przedsiębiorstwem. Złożenia Ku-
rjer Poznański zdg 62 665

Elektro - monter
samodzielny 18 lat praktyki ro-
zumie ślusarskie samotny szuka
posady Miejscowość obojetna.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 62 499

Maturzysta
szuka pracy w przedsiębiorstwie
handlowym lub przemysłowym
za skromnym wynagrodzeniem.
Łaskawe oferty do Kurjera Pozn.
zdg 62 740

Praktykant gospodarczy
syn rolnika średnia szkoła rolni-
czo-hodowlana rok praktyki w
dobrem gosp. dobre świadectwa
szuka dalszej pracy i nauki wzor-
nowym gospodarstwie zaraz lub
od 1. X. Złożenia Kurjer
Poznański zdg 62 672

Tartacznik
30 letnia praktyka tartaczna eks-
ploatacja lasu, wyszkolenie tech-
niczne, montowanie, naprawy ma-
szyn tartacznych, budowy tartak-
ów, poszukuje posady kierownika
wermistrza placowego tartaku.
1 g. świadectwa. Złoży kaucję —
Oferty Szielman Janowice koło
Gniezna. zdg 63 270

Młodsza
panienka do dzieci lub za pokojo-
wą z szyć szuka posady. —
Oferty Kurjer Poznański zdg 62 775

Pomocnik fryzjerski
młodszy przystojny inteligentny
szuka posady od 1. X. Oferty pro-
sze Kurjer Poznański zdg 63 683

Młoda
wdowa osoba zaufana poszukuje
posady ekspedjentki lub kasjerki
branża obojetna. Złożenia Ku-
rjer Poznański zdg 62 778

Dziewczyna
nawskroś uczniwa z poleceniem
szuka posady lub posługi za pokój
od 15. 9. lub 1. 10. Oferty Ku-
rjer Poznański zdg 62 779

Sumienną
śluzką kucharkę może polecić.
Zurkowska Prusa 18 mieszkanie 7.
zdg 62 647

Kucharka
młodsza poszukuje posady do
wszystkiego, dobre polecenia —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 62 679

28 WOLNE MIEJSCA

Asystentka dent.
potrzebna per 15 9 33. Tylko
pierwszorzędna siła samodzielna,
bezwzględnie pewna w operaty-
wie złoży oferty z fotogr. poda-
niem wynagrodzenia pod dg 1322

Uczennicę
biurowa kaucja 500 przyjmie za-
raz. Oferty Kurjer Poznański
zdg 63 368

Śłużąca
młodsza uczniwa dwójce osób 15.
Kossaka 18 mieszkanie 1 zdg 63 398

Ekspedjentka starsza
rutynowana do składu biawatów
i konfekcji w Lesznie potrzebna.
Oferty z fotografią i podaniem
dotychczasowych zajęć oraz pen-
sji bez utrzymania do Kurjera
Poznańskiego zdg 63 394

Dziewczyna
do wszystkiej pracy gotowaniem
od zaraz. Złożenia M. Bart-
kowska, ul. Strzelecka 3b, m. 5.
zdg 63 439

Potrzebna
1. 10 do Gdańska kucharka do
wszystkiego, świadectwem nauk,
gotowania. Złożenia Podgórna
12b, m. 7. zdg 63 495

Potrzebna
ekspedjentka rzeźnicza zaraz —
Chwałiszewo 9. zdg 63 409

Śłużąca
potrzebna zaraz. Marszałka Fo-
cha 36. Kaczmarek. zdg 1353

Kwartet lub kwintet
salonowo - dancinowy dobrze
zgramy z dużym reperatuarem no-
wocześnie instrumentami po-
trzebny od 1 października do
nieprzeszłego lokalu. Oferty
z fotografią oraz podaniem osta-
tecznych warunków do „Par”.
Toruń pod „Kwartet”.
Pg 4352-64.89

Śłużąca
gotowaniem. Chwałiszewo 70.
mieszkanie 10. zdg 63 592

Inteligentna
wyreczycielka domu potrzebna
zaraz do samotnego pana. Zło-
żenia z fotografią do Kurjera
Poznańskiego, która zwraca się
na słowo honoru zdg 63 591

Potrzebna
od 1. 10. dzielna kasjerka na ma-
jatek. Wymagana dokładna zna-
jomość rolniczej ksiązkowości,
sumiennosc i uczciwość. Złoże-
nia z odpisami świadectw do
Kurjera Pozn. zdg 63 488

Dzielny
pomocnik fryzjerski potrzebny
Ozrodowa 2. zdg 63 478

Humor zagraniczny

— A ty gdzieś lato spędził?
— W Biarritz.
— Aha? Czy to się dojeżdża przez Mosinę?
(Le Rire — Paryż). S. F.

Przedpłata
na miesiąc wrzesień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu
w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w miesiące zł 3.50, z odnośnictwem
do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnictwem przez pocztę poza Po-
znanie miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50,
w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód
w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abo-
nenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
na stronie 6-łamowej 25 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej
120 gr. przed wiadomościami potocznej 200 gr. od 1-łamowego mi-
limetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżk. Ogłoszenia
do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w naktach wypadkach do godz. 22
u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do godz. 11 wiekze dłużej według
możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych); słowo nagłow-
kowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością
ogłoszenia powstaje wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalna codzienna część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461. 1476. 3307. 3524. 3525. 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476. 3524 i 4072. filija Stary Rynek 25.55. — P. K. O. Poznań, nr 200 149